

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**AKHİSAR KENTİ GÖLET DOĞAL YAŞAM ALANININ
REKREASYONEL POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLAN ŞENKUŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. ABDULLAH KELKİT

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

AKHİSAR KENTİ GÖLET DOĞAL YAŞAM ALANININ REKREASYONEL
POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLAN ŞENKUŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. ABDULLAH KELKİT

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Dilan ŞENKUŞ tarafından Prof. Dr. Abdullah KELKİT yönetiminde hazırlanan ve **31/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Akhisar Kenti Gölet Doğal Yaşam Alanının Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Abdullah KELKİT
(Danışman)

.....

Prof. Dr. Murat ZENCİRKIRAN

.....

Doç. Dr. Alper SAĞLIK

.....

Tez No : 10493334

Tez Savunma Tarihi :31/08/2022

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Enstitü Müdürü

..../..../2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Dilan ŞENKUŞ

31/08/2022

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca beni yönlendiren ve benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygı değer ve çok sevgili danışman hocam Prof. Dr. Abdullah KELKİT'e, çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen, bana yardımcı olan ve desteğini daima arkamda hissettiğim canım dostum FatoŐ KARTAL'a, tezimi yazdığım süre boyunca yanımda olan, zorlukları aŐmamda g veren sevgili kuzenlerim Nazlı KOŐANER ve Elif ŞENKUŞ'a, hayatımın her evresinde bana destek olan ve çalıŐmam süresince de manevi desteklerini benden bir an olsun esirgemeyen değerli annem Esin ŞENKUŞ ve babam Kemal ŞENKUŞ'a sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Dilan ŞENKUŞ
anakkale, Ağustos 2022

ÖZET

AKHİSAR KENTİ GÖLET DOĞAL YAŞAM ALANININ REKREASYONEL POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ

Dilan ŞENKUŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Yeterlik Tezi

Danışman: Prof. Dr. Abdullah KELKİT

31/08/2022, 98

Günümüzde sanayileşme ile birlikte kentlerin hızla gelişerek plansız kentleşme gibi sorunları meydana getirmesiyle birlikte kentler doğal ortamdan uzaklaşmış, yoğun ve bunaltıcı bir ortam haline gelmiştir. Bu ortam içerisinde yaşayan kentliler üzerlerinde stres, yorgunluk gibi negatif enerjiler biriktirerek bu enerjileri atma ihtiyacı hissetmekte, bunun sonucunda da rekreasyonda bulunmaya ve doğada olmaya ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla bireyler gün içinde yaşadığı stres ve yorgunlukları atarak mutlu olabilmek adına doğal alanlara yönelerek, hem doğada olma hem de rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirme imkanı bulmaktadır. Bu nedenle rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştirildiği alanların potansiyellerinin araştırılarak kullanıcılar sağladığı rekreasyon olanaklarının tespit edilmesi önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında, Akhisar kentinde yer alan, kentlilerin rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere öncelikli olarak tercih ettiği ve kentin sahip olduğu en geniş açık yeşil alan olan Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyon potansiyeli araştırılmıştır. Bu amaçla, alanın mevcut rekreasyon durumu incelenerek kullanıcılara sağladığı aktivite olanakları ortaya konulmuş ve uygulanan Gülez yöntemi kapsamında yer alan ana başlıklara (peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık ve olumsuz etkenler) göre alan incelenerek, rekreasyon potansiyeli tespit edilmiştir. İncelemeler kapsamında alanın, peyzaj değeri başlığı altında bitkilerin boyut açısından yetersizliği, ulaşılabilirlik başlığı altında alternatif ulaşım yolu eksikliği, rekreatif kolaylık başlığı altında otopark yetersizliği, olumsuz etkenler başlığı altında ise su kirliliği gibi

eksikliklere sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma sonunda, alanın rekreasyon potansiyelini artırabilmek adına, bu başlıklar altında yer alan kriterler üzerinde tespit edilen eksikliklere yönelik olarak öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon Potansiyeli, Açık Yeşil Alan, Kent Parkı, Gülez Yöntemi, Akhisar

ABSTRACT

DETERMINATION OF THE RECREATIONAL POTENTIAL OF THE POND NATURAL HABITAT AREA IN THE CITY OF AKHISAR

Dilan ŞENKUŞ

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Landscape Architecture

Co-supervisor: Prof. Dr. Abdullah KELKİT

31/08/2022, 98

Today, with the rapid development of cities with industrialization and creating problems such as unplanned urbanization, cities have moved away from their natural environment and become a dense and overwhelming environment. Urbanites living in this environment feel the need to throw away these energies by accumulating negative energies such as stress and fatigue, and as a result, they need to be in recreation and in nature. Therefore, individuals find the opportunity to be in nature and to perform recreational activities by turning to natural areas in order to be happy by relieving the stress and fatigue they experience during the day. For this reason, it is important to determine the recreational opportunities provided by the users by investigating the potentials of the areas where recreational activities are carried out.

Within the scope of the study, the recreational potential of the Pond Natural Habitat Area, which is the largest open green area in the city of Akhisar, which is primarily preferred by the citizens to perform recreational activities, has been investigated. For this purpose, the current recreation situation of the area has been examined and the activity opportunities provided to the users have been revealed and the recreational potential has been determined by examining the area according to the main headings (landscape value, climate value, accessibility, recreational convenience and negative factors) within the scope of the applied Gülez method. Within the scope of the investigations, it has been determined that the area has deficiencies such as insufficiency of plants in terms of size under the title of landscape value, lack of alternative transportation under the title of

accessibility, inadequacy of parking under the title of recreational convenience, and water pollution under the title of negative factors. At the end of the research, in order to increase the recreational potential of the area, suggestions were developed for the deficiencies identified on the criteria under the main headings.

Keywords: Recreational Potential, Open Green Space, Urban Park, Gülez Method, Akhisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR	x
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Konuyla İlgili Tanım, Kavram ve Kapsam	3
1.1.1. Kent Tanımı	3
1.1.2. Açık ve Yeşil Alanlar	5
1.1.3. Kent Parkları	6
1.1.4. Serbest Zaman Kavramı	10
1.1.5. Rekreasyon	11

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırma Konusu ile İlgili Yapılan Çalışmalar	23
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL YÖNTEM

3.1. Materyal	28
3.2. Yöntem	30
3.2.1 Gülez Yöntemi	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

37

4.1.	Çalışma Alanı	37
4.2.	Çalışma Alanının Doğal Yapı Analizi	37
4.2.1	Akhisar'ın Coğrafi Konumu	37
4.2.2.	İklim	38
4.2.3.	Toprak yapısı	39
4.2.4.	Bitki Örtüsü	40
4.3.	Çalışma Alanının Kültürel Yapı Analizi	42
4.3.1.	Akhisar'ın Tarihçesi	42
4.3.2.	Nüfus	43
4.3.3.	Ulaşım	44
4.3.4.	Çağlak Festivali	45
4.4.	Çalışma Alanının Mevcut Rekreatyonel Durumu	46
4.4.1.	Açık Alanların İncelenmesi	46
4.4.2.	Kapalı Alanların İncelenmesi	69
4.5.	Çalışma Alanının Gülez Yöntemi ile Değerlendirilmesi	71
4.6.	Çalışma Alanının Gülez Yöntemine göre Rekreatyonel Potansiyeli	81

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER

82

KAYNAKÇA	89
ÖZGEÇMİŞ	I

SİMGELER VE KISALTMALAR

AB-EU	Avrupa Birliği
CBS-GIS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
GPS	Küresel Konumlama Sistemi
SWOT	Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatları ve Tehditler
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
yy	Yüzyıl
vb.	ve benzeri
t.y.	Tarih yok
Ed.	Editör
K	Kuzey
D	Doğu
ha	Hektar
m	Metre
m ²	Metrekare
mm	Milimetre
m/s	Metre/Saniye
km	Kilometre
km ²	Kilometrekare
km/s	Kilometre/ Saat
°C	Santigrat Derece
°	Derece
'	Dakika
"	Saniye
%	Yüzde oranı

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Kent parklarında olması gereken kullanımlar	8
Tablo 2	Rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler	19
Tablo 3	Formüldeki öğeler ve alabilecekleri puanlar	31
Tablo 4	Rekreasyon potansiyeli değerlendirme formu	33
Tablo 5	Akhisar iklim tablosu	39
Tablo 6	Gölet doğal yaşam alanında yer alan bitkiler	41
Tablo 7	Peyzaj değeri başlığının aldığı puanlar	73
Tablo 8	Akhisar ilçesinin 3 aylık iklim değerleri	74
Tablo 9	İklim değeri başlığının aldığı puanlar	75
Tablo 10	Ulaşılabilirlik başlığının aldığı puanlar	76
Tablo 11	Rekreatif kolaylık başlığının aldığı puanlar	78
Tablo 12	Olumsuz etkenler başlığının aldığı puanlar	80
Tablo 13	Gölet doğal yaşam alanının rekreasyonel potansiyeli	81
Tablo 14	Öneriler sonrası alanın rekreasyonel potansiyeli	88

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Çalışma alanının konumu	29
Şekil 2	Gölet Doğal Yaşam Alanı sınır çizgileri	30
Şekil 3	Gölet Doğal Yaşam Alanının yukarıdan görünümü	38
Şekil 4	Akhisar ilçesi nüfus grafiği	44
Şekil 5	Festivalden görüntüler	45
Şekil 6	Çocuk oyun alanları	47
Şekil 7	Piknik yapan kullanıcılar	47
Şekil 8	Güvenlik kulübesi yanı otopark alanı	48
Şekil 9	Lunapark yanı otopark alanı	48
Şekil 10	Spor alanları yanı otopark alanı	49
Şekil 11	Yol kenarı otoparkları	49
Şekil 12	Konser alanı	49
Şekil 13	Yol kenarı parkları hariç park kullanımı	50
Şekil 14	Etkinlik alanları	51
Şekil 15	Spor alanları	52
Şekil 16	Açık yeşil alanlar	53
Şekil 17	Kafe alanları	55
Şekil 18	Bitkisel tasarım	57
Şekil 19	Bisiklet eğitim parkuru	58
Şekil 20	Su aktiviteleri	59
Şekil 21	Piknik alanları	61
Şekil 22	Çeşmeler	62
Şekil 23	Yollar	63

Şekil 24	Çöp kutuları	64
Şekil 25	Bilgilendirme ve uyarı levhaları	65
Şekil 26	Aydınlatma elemanları	66
Şekil 27	Köprüler	67
Şekil 28	Alanın ana köprü üzerinden manzara görünümü	67
Şekil 29	Oturma elemanları	68
Şekil 30	Cami ve mescit	69
Şekil 31	Güvenlik kulübeleri	70
Şekil 32	Tuvaletler	71
Şekil 33	Alandaki kot farkı	72
Şekil 34	Alanın seyir tepesinden görünümü	73
Şekil 35	Alanın ev sahipliği yaptığı hayvanlar	73
Şekil 36	Alanda devriye gezen güvenlik görevlileri	78
Şekil 37	Göl dibinde oluşan çamurlaşma ve yosunlaşma	79
Şekil 38	Alan bakımı yapan görevliler	80

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Oluşumundan bugüne kentler, insanların da içerisinde yer aldığı doğal ve fiziksel çevre ile bozulmaz bir bütündür. Bu nedenle herhangi birinde meydana gelen değişim diğerlerine de yansımaktadır. Yıllar geçtikçe gelişen çağa ayak uyduran kentler, çağımızın gerektirdiği teknolojik gelişmeler ile de hızlı bir dönüşüm sürecine maruz kalmaktadır (Bayraktar, 1985; Yılmaz, 1994).

Sanayi devriminden bugüne kadar olan teknolojik gelişmeler, sanayileşmenin artmasına neden olmuştur. Sanayileşme ile birlikte artan iş imkânları da kentlere olan göçü artırarak, kent alanlarının kalabalıklaşmasına neden olmuş ve bu durum kentleşme sorununu ortaya çıkarmıştır (Uzun ve Müderrisoğlu, 2007).

Gün geçtikçe gelişen teknolojiler sonucunda düzensiz ve hızlı bir şekilde artışa uğrayan kentleşme faktörünün, yoğun çalışma koşulları ve strese neden olması, kentlerde yaşayan insanların psikolojik ve fiziksel sağlıklarına negatif yönde etki etmektedir. Gelişim ile birlikte yaşam şartlarında meydana gelen değişimler, insanların daha fazla olanağa sahip olmasına yardımcı olurken kişileri yalnızlaştırmaktadır. Kişiler, çevresiyle ve birbirleriyle olan ilişkilerini kuvvetlendirebilmek, kentleşmenin kendileri üzerinde oluşturduğu kötü etkileri üzerlerinden atarak, ruhsal ve fiziksel açıdan sağlıklı bireyler olabilmek için rekreasyona ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle kentlerde yaşayan insanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydeki rekreasyon alanları önem arz etmektedir (Bozkurt, 2019).

Kentlerdeki kalabalık yaşam, insanların birbirinden uzaklaşmasına, kendi yaşamlarına çekilerek yalnızlaşmasına, ikili ilişkilerinin yüzeysel ve sınırlı olmasına ayrıca kentlilerin iş hayatlarında sahip oldukları sıkı ve yoğun çalışma koşulları da kişilerin daha çabuk yıpranmasına neden olmaktadır. Kişilerin hayatını zorlaştıran bir diğer etmen ise sanayi faaliyetlerinin neden olduğu çevre ve hava kirliliğidir. Aynı zamanda gün geçtikçe artan nüfus sayısı tüm bu olumsuzluklara daha fazla zemin oluşturduğu göz önüne alındığında, rekreasyon faaliyetlerinin önemi fazlasıyla artırmaktadır (Akova, 2012).

Günümüzde kent yaşamı içinde bulunan modern insan topluluğu, bedensel ve ruhsal sağlıklarını, ihtiyaç duydukları rekreasyonel faaliyetler ile karşılamaktadır (Polat ve Önder, 2004). Bireyler, yoğun hayatlarının neden olduğu zorlu şartların insanlara yüklediği

stres faktörünü, rekreasyon aktiviteleri ile ortadan kaldırmaktadır. Dolayısıyla bu aktiviteler, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığına pozitif anlamda katkıda bulunmaktadır. Rekreasyon aktiviteleri kişilerin, sorunlarını veya sevinçlerini farklı insanlara aktarabileceği alanlar oluşturması nedeniyle sosyal hayatın gelişmesine yardım etmektedir (Toy ve Yılmaz, 2009).

Gün boyunca sıkı bir tempo içerisinde olan insanlar, tüm bu yorucu günün ardından dinlenme ihtiyacı hissetmektedir. Bu da kişilerin kendilerine kalan boş zamanlarında rekreasyonel aktivite arayışına neden olmakta, aktivitelerin gerçekleşeceği rekreasyon alanlarına önem kazandırmaktadır. Bu nedenle bireylerin enerjilerini tazeleyebileceği rekreasyon alanlarına, ortam oluşturabilecek yeterlilikteki açık ve yeşil alanlara ihtiyaç duyulmaktadır (Yılmaz, vd., 2003).

Açık ve yeşil alanlar çeşitli rekreasyon faaliyetleri için ortam sağlayan ve kentlilerin bir arada rekreasyonel faaliyetlere katılabildiği toplumsal cazibe alanlardır (Levent ve Nijkamp 2005; Karlier, 2017). Ayrıca doğa ve insan arasındaki bozulan dengeyi sağlamak ve kentsel hayat şartlarının iyi duruma getirilmesi açısından önemli bir noktada yer almaktadır (Gül ve Küçük, 2001).

Açık ve yeşil alanlar kategorisinde içerisinde yer alan parklar, yer aldığı şehrin karakterine pozitif etki katan, fonksiyonellik, ekolojik ve görsel değerler arasında istikrarı sağlayan, rekreasyon yeterliliği yüksek olan ve bireylerin yenilenme, uzaklaşma, egzersiz, eğlenme vb. faaliyetlerine imkân tanıyan alanlardır (Türkmen ve Topay, 2020).

Bünyesinde bulundurduğu çeşitli rekreasyon alanları sayesinde aktif ve pasif olarak yapılan faaliyetlere olanak sağlayan kent parkları, kentlilerin günlük hayatlarının yoğun ve yorucu havasından uzaklaşması, gün sonunda negatif etkilenen enerjilerinin, pozitif duruma getirilmesi için ortam oluşturan ve rekreasyon ihtiyaçlarını giderebilecekleri önemli açık hava rekreasyon alanlarıdır. Kent içerisindeki büyük ölçekli yeşil alanların varlığı, sağladığı çeşitli rekreasyon alanları sayesinde bireylerin rekreasyon ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olmaktadır.

Her türden insanın, farklı ihtiyaçlarını bünyesinde bulunduran rekreasyon alanları, kullanıcıların isteklerine yanıt verebilmesi sonucunda, tüm bireylerin rekreasyon ihtiyacının karşılanmasına, bu sayede bireylerin kendini sıfırlayarak kötü ruhsal durumlarından arınmalarına, bu sayede ikili ilişkilerinde daha anlayışlı, çalışma

hayatlarında daha verimli, yaşadığı çevreye daha duyarlı, aile ve sosyal ortamlarında daha rahat olmalarına yardımcı olarak, bütünüyle mutlu bir kent ortamı oluşmasını sağlayacaktır. Bu nedenle kent içerisinde yer alan alanların rekreasyon potansiyellerinin araştırılarak, rekreasyon düzeylerinin belirlenmesi, insanların boş vakitlerini geçirdikleri alanların yeterli olup olmadığını tespit edebilmek açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma, Akhisar kentinde bulunan, yerel halkın dinlenme, eğlenme gibi her türlü faaliyetlerini gerçekleştirirken çoğunlukla tercih ettiği Gölet Doğal Yaşam Alanının, rekreasyonel potansiyelinin saptanması için yapılmıştır. Gölet Doğal Yaşam Alanı, Akhisar kentinin bünyesinde yer alan iki kent parkın en büyüğü olması, içerisinde barındırdığı çeşitli rekreasyon alanlarının farklı aktivitelere olanak sağlaması nedeniyle yerel halkın boş zamanlarını değerlendirmek için en çok tercih ettiği alandır. Kent için bu denli önem taşıyan Gölet Doğal Yaşam Alanının, mevcut rekreasyonel aktivite çeşitliliği ve kullanıcılara sağladığı rekreasyon olanakları incelenerek, alanın rekreasyonel potansiyeli ortaya konulmuştur. Araştırma sonunda elde edilen sonuçlara göre uygun görülmesi durumunda, alanın rekreasyon potansiyelinin artırılması adına önerilerde bulunulmuştur.

1.1. Konuyla İlgili Tanım, Kavram ve Kapsam

Bu bölümde, konuyla ilgili literatür taraması yapılarak, kentleşmenin doğa ve insan üzerindeki etkileri, açık yeşil alanların kentler için gerekliliği, rekreasyonun insanlar için önemi, kullanıcıların rekreasyon tercihlerini etkileyen faktörler, kent parklarının kent üzerindeki etkisi ve rekreasyonla olan ilişkisi, serbest zaman ve rekreasyonun bağlantısı, rekreasyonun kullanıcılara sağladığı fiziksel, psikolojik ve toplumsal faydaları gibi tezin kuramsal çerçevesini oluşturan kavramlar üzerinde durulmuştur.

1.1.1. Kent Tanımı

Kent, bireylerin tekdüze bir hayat tarzı yaşadığı, ikili ilişkilerin zayıf kaldığı, farklı insanları farklı işlerde beceri sahibi olduğu, kişilerin belli bir müddet çalışarak belli ücret aldığı, kalabalık bir yapıya sahip olmasından dolayı insanların birbirinden uzaklaşarak yalnızlaştığı, bir ortamdır (Yüksel ve Yeşil, 2017).

Medeniyetin başladığı mekânlar olarak görülen kent alanları, bireylerin toplu olarak vakit geçirme istemi ve bir arada yaşama yönelimi sonucunda oluşan mekân ve yaşam türü olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk kurulduğu günden bugüne, içerisinde yaşayan insanların istekleri, yerleşim amaçları gibi durumlar çerçevesinde şekillenerek başkalaşım geçirerek karakter kazanan kentler, hala kazanımlarına devam ederek gelişip dönüşmektedirler. Kentlerin karakter yapısını, o kent içinde yaşamını sürdüren kişilerin, sosyal, ekonomik, kültürel ve ikili ilişkileri ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde farklı kentler farklı karakter yapılarına sahip olsa da tümünde insanlar için dilenme, eğlenme, çalışma ve aktivitelerde bulunma için ortam sağlayan mekânlar yer almaktadır. Tüm bu mekânlar fonksiyonlarına göre iş ve ticaret mekânları, yerleşim mekânları, sanayi alanları, sosyal tesisler, rekreasyon mekânları, doğal alanlar ve ulaşım alanları olarak bölümlere ayrılabilir (Gül ve Küçük, 2001).

Günümüzde sanayileşme ve kentleşmenin arttığı büyük kentler, nüfus ile birlikte artan betonlaşma, çarpık kentleşme, plansız kentleşme nedeniyle kentlerin doğa ve kırsal alanlar ile ilişkisinin bozulması, kentsel mekânlarda bulunan açık ve yeşil alanların azalması, insan yaşamının monotonlaşması ve kent mekânlarının bireyler için sosyal, kültürel ve biyolojik bakımdan yeterli olmaması gibi sorunlara yol açmaktadır (Kuter, 2007).

Bu sorunlar, özellikle insan ve doğa arasında var olan ilişkinin kopmasına neden olarak insanların yaşamına uygun olmayan bir mekân oluşturmaktadır. İnsanlar her ne kadar yeni oluşan kent yaşamına adapte olsa da bir noktadan sonra doğa içerisine karışmaya ve doğada vakit geçirmeye gereksinim hissetmektedir (Çetinkaya, 2014). Dolayısıyla kentin yoğun yaşantısı içinde zaman geçiren bireyler, fiziksel ve psikolojik sağlığını yitirmeye başlaması sonucunda rekreasyon faaliyetlerinde bulunmaya ihtiyaç duymaktadır (Uzun ve Müderrisoğlu, 2010).

Kent yaşamı içerisinde bulunan bireyler için günlük yaşamları dahilinde rekreasyon ihtiyaçlarını gidermek üzere ortam oluşturacak rekreasyon mekânları, önemli hale gelmektedir (Karaküçük, 1999; Sağlık ve Kelkit, 2014). Ulaşım kaynaklarının yeterli olamaması, plansız altyapı ve yerleşimin negatif etkileri, insan ve doğa arasındaki bağlantının sürdürülebilir olmasını sağlama ihtiyacı, bu alanların planlı bir şekilde geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır (Karaküçük, 1999; Sağlık ve Kelkit, 2014).

1.1.2. Açık ve Yeşil Alanlar

Akdoğan, (1987), Özbilen, (1991) ve Öztan, (1968)'a göre açık alan, kent görünümünün bir bileşeni olan ve binaların dışında kalan boşluklardır. Farklı bir tanımla açık alanlar, kentliler için rekreasyon alanı potansiyeli bulunduran ve üzerinde herhangi bir bina kullanımının bulunmadığı alanlardır (Gül ve Küçük, 2001).

Önder ve Polat, (2012)'a göre yeşil alan kavramı ise kent kapsamında bulunan mevcut açık alanların bitkiler ile donatılmış halidir. Buna göre her yeşil alan açık bir alan özelliğinde olsa da her açık alan yeşil alan olmamaktadır.

Yapılan iki farklı tanım sonucunda açık ve yeşil alanlar; kentin hızla büyümesini önleyerek denetim sağlayan, üzerinde su ögesinin ve bitkisel elemanların yer aldığı, bina alanları dışında kalan, kentin bir arada olmasına yardım eden ve birbirinden ayrılmasını sağlayan, kent için sosyal, ekolojik, ekonomik ve rekreasyonel olmak üzere farklı özellikler kazandıran alanlar olarak tanımlanmaktadır (Yerli ve Kesim, 2009). Yeşil alanlar, kişilerin rekreasyon ihtiyacına hizmet etmesi adına oluşturulmuş dış mekânlardır. Her türden kent kullanıcısının ihtiyaç duyduğu dinlenme, eğlenme, sportif faaliyetlerde bulunma gibi hareketli veya hareketsiz olarak yapılabilecek rekreasyon etkinliklerine ortam oluşturabilecek nitelikteki alanlardır (Öztan, 1968; Yeşil, 2006).

Açık ve yeşil alanlar, insanların gün içerisinde vakit geçirdikleri, kişilerin ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerinde etkili olan açık yeşil alanlar, yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, gelir düzeyi özellikleri ve ekonomik, sosyal niteliklerine bakılmaksızın tüm kullanıcılara eşit hizmet ve ücretsiz erişim sağlanabilen kamu alanlarıdır. Açık yeşil alanların insanlar için önemi; sosyalleşme, doğaya açılma, yenilenme durumları adına kişilerin serbest zamanlarındaki rekreasyon aktiviteleri için ortam sağlamalarıdır (Abbasi, vd., 2016).

Kentleşmeyle birlikte artan betonlaşma nedeniyle bu alanlarda yaşayan bireylerin doğaya olan ihtiyacının artması, kent alanlarında meydana getirilecek planlı yeşil alanların önemini artırmaktadır. Bu sayede hem betonlaşmanın neden olduğu çevre problemlerini azaltıp hem de kişilerin doğaya yakınlaşarak özlemlerini gidermesine olanak sağlayacaktır (Özdemir, 2009).

Kent alanlarındaki açık yeşil alanlar, bireylere dinlenme ve eğlenme alanı oluşturmaları, biyoçeşitliliğin korunması ve kent ile doğa arasındaki dengenin bozulmadan

devam ettirilmesi gibi sağladıkları yaralardan dolayı önemli olarak kabul edilmektedir (Katoshevski ve Timmermans, 2001; Lee, vd., 2014). Bu önemlerinin yanında, bireylerin gereksinimleri ve yaşamları için de bazı işlevleri sağlamaktadır. Bunlar; kentlerde bina ve yeşil alan dengesini sağlama, kullanıcılara rekreasyon ortamı oluşturma, kent görünümünü güzelleştirme ve mikroklima oluşturmaktır. Sağladığı bu faydalar nedeniyle kent planları içerisinde yer alan en değerli öğelerinden birisi açık yeşil alanlardır (Yılmaz, 2016).

Açık yeşil alanlar; bedensel, ruhsal, sosyal, çevresel ve ekonomik olmak üzere farklı fonksiyonlara sahiptir (Doğan ve Küçük, 2019). Bu alanlar sahip oldukları fonksiyonlara göre değerli olmaktadır. Kentlerin ihtiyaç duyduğu sağlıklı ve nitelikli kentsel alanlara sahip olması için açık yeşil alanların içerisinde bulundurduğu fonksiyonlar önem kazanmaktadır (Öztürk, 2004).

Kentsel yeşil alanlar; insanların gün içindeki streslerinden arınma, kent mekânından soyutlanma, doğaya yakınlaşma, kişilerin kendileriyle baş başa kalmasına olanak sağlama, mevsimsel gözlemler yapma, bitkiler ve hayvanlarla iç içe vakit geçirme mutluluğu sağlama, bilimsel çalışmalara kaynak sunma, kişilerin mutlu ve huzurlu olması gibi pozitif duygular verme, çocukların enerjilerini atacak faaliyetlerde bulunmasını sağlama gibi birçok fayda sağlamaktadır (Jorgensen ve Anthopoulou, 2007; Akgül Gök, 2018).

Açık yeşil alanlar; sosyal ilişkilerin ilerletilmesinde, bireylerin toplu olarak bir araya gelmesinde, bireylerin toplanmasına, ikili ilişkilerin ilerlemesine ortam sağlayan çocuk oyun alanları, yürüyüş alanları, piknik alanları, kıyı alanları ve dinlenme alanlarının tümüdür (Budak, 2010). Kişilerin yaşam enerjisinin, verimliliğinin ve refahının yüksek olduğu alanlarda kentsel yeşil alan yeterliliği de sağlanmıştır (Öztürk ve Özdemir, 2013).

1.1.3. Kent Parkları

Kent parkları, kent içerisinde yaşayan insanlara rekreasyon imkânı sağlamak ve şehrin ekolojik dengesinin bozulmasını önlemek üzere kentin önemli bölgelerinde yer alması gereken, bünyesinde her yaşta bireyin aktif ve pasif rekreasyon ihtiyacına yanıt veren alanları bulunduran açık yeşil alanlardır (Ertekin, 1992; Özkır, 2007).

Oğuz (1998)'a göre kent parkları, kentleşmeye paralel bir şekilde gelişen, insan ve doğa arasındaki zayıflayan ilişkinin tekrardan iyileştirilmesi için önemli görevler taşıyan kamusal hizmet alanlarıdır (Kahya, 2018).

Kent parkları, bireylerin eğlendiği, dinlendiği, doğa ve çevre bilincinin oluşması gibi eğitimlerine katkı sağladığı, bir araya gelerek sosyalleştiği ve rekreasyon gereksinimlerini karşıladığı alanlardır. Tüm bu özellikleri taşıyan kent parkları, kentlerde yaşayan insanların gelişmesine yardımcı olarak topluma büyük bir katkıda bulunmaktadır (Ocak ve Perçin, 2014).

Kent parkları, kent dokusunun bütününde yer alan, ulaşılabilirliği kolay olan ve bu sayede bireylere, fazla çaba göstermeden kentin yoğun ve yorucu ortamından uzaklaşma imkânı tanıyan, ayrıca bireylerin dinlenme, eğlenme, spor gibi gerçekleştirmesi gereken kişisel veya toplu aktivitelerine ortam oluşturan alanlardır (Oğuz, 1998; Karlier, 2017).

Farklı birçok insanın alan içerisinde birlikte olduğu parklar, ekonominin desteklenmesini, çevreyi iyileştirmeyi destekleyerek insanların hayatından giderek silinmeye başlayan sosyalleşme ve topluluğa karışma hislerini canlandırmayı amaçlayan “demokratik otak alanlardır” (Loures, vd., 2007).

Kent içerisinde mutluluk veren, estetik ve işlevsel faktörleriyle yer alan kent parkları, tüm insanların kullanımına imkân ve ortam sağlayan, aynı zamanda kişilerin rekreasyon gereksinimlerini karşılayan açık yeşil alanlardır (Karadeniz, 2019). Açık yeşil alanlar kapsamında yer alan kent parkları; kentteki betonlaşmayı kontrol altında tutma, çevreyi ve hava kalitesini iyileştirme, kentin güzel görünmesine katkı sağlama gibi amaçlara hizmet etmektedir (Akbulut ve Topay, 2020).

Kente farklı yönlerden katkı sağlayan açık yeşil alanlar olan kent parkları, farklı işlevleri olan farklı alanlar arasında, tampon ve birleştirici olarak görev yaparlar. Tampon bölge oluşturmalarından ötürü gürültüyü azaltır, kötü görüntüyü engeller, ayrıca içerisinde yer alan etkinlik çeşitlerine göre bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarına yanıt verirler (Onsekiz ve Emür, 2008).

Kişilerin kent parklarından aldığı verim, kullanıcıların ihtiyaçlarını ne kadar karşılayabildiği ile ilgilidir. Kent parkları, kullanıcıların alandan en iyi verimi alabilmesi için demografik özellikleri açısından farklılık gösteren her türden kullanıcının, istek ve ihtiyaçlarını giderebilmelidir (Karlier, 2017).

Kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarına hizmet verebilmesi için kent parklarında olması gereken kullanımlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Kent parklarında olması gereken kullanımlar (Ocak ve Perçin, 2014).

Rekreasyonel Tesisler	Bilimsel ve Eğitsel Tesisler	Sosyal ve Kültürel Tesisler	İşletme Tesisleri	Hizmet Tesisleri
-Spor kompleksi (Voleybol, basketbol, futbol, tenis, yüzme) -Yapay gölet ya da büyük su alanı (görsel ve sandalcılık) -Çocuk oyun alanları -Piknik alanları -Yaya gezinti alanları -Oturma yerleri -Teraslar -Bisiklet yolları -Atla gezinti yolları	-Bilim merkezi -Botanik bahçesi -Hayvanat bahçesi -Tabiat müzesi -Gözlemevi	-Açık hava sergileri -Konser alanları -Tiyatro alanları -Fuarlar	-Çay bahçeleri, kafe ve lokantalar -Müzik pavyonları -Fidanlık ve seralar	-Teknik üniteler -İdari üniteler -Acil yardım -PTT gibi servis hizmetleri -Bankamatikler -Tuvaletler -Otoparklar

Kent parkları içerisinde barındırdıkları çeşitli rekreasyon faaliyetleri sayesinde kentleri yaşanabilir hale getirmekte ve hayat standartlarını yükseltmektedir (Duffy, 2003; Yücel, 2005). Bu nedenle tüm dünyada, kent ortamında yaşayan kişiler için açık yeşil alanların ve kent parklarının değeri git gide yükselmektedir (Çetinkaya, vd., 2015).

Kent Parklarının Sınıflandırılması

Kent parkları kullanım türlerine göre kendi içerisinde bazı sınıflara ayrılmaktadır. Tüm kent parklarının ortak özelliği kullanıcılar için eğitim amacına hizmet etmesidir.

Kentler büyüklüğüne göre içerisine tümünü veya birkaç farklı kent park çeşidini alabilmekte, kent parklarının kendi yüzey alanları da yer aldığı kentin mevcut kişi sayısına ve artışına bağlı olarak değişebilmektedir. Kullanış biçimlerine göre kent parkı çeşitleri aşağıdaki gibidir (Altınel, 1998; Özkır, 2007).

Botanik bahçeleri: Botanik bahçelerinde bir bölgede olan ve olmayan bitkilerin istediği koşullar sağlanarak geliştirilip, büyütülerek bireylere bitki örnekleri gösterilmektedir. Bu mekânlara “botanik eğitim alanları” denmektedir. Bu alanlarda bitkiler toplu olarak yetiştirilmekte ve tüm bitkiler için oluşturulan kartlarda özellikleri, büyüme ve bakım istekleri, aynı zamanda normalde yetiştiği bölge ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Hayvanat bahçeleri: Farklı bölgelerde yer alan ve o bölgede bulunmayan hayvan çeşitlerini, bölgede yaşayan bireylere tanıtmak ve örnekler göstererek öğretmek amacıyla kurulan mekânlardır.

Eğlence parkları: Özel donanımlara, geniş mekânlara ve yüklü bir bütçeye ihtiyaç duyan alanlardır. Ülkemiz içerisinde eğlence parklarına dair çok az örnek yer almaktadır. Hem çocukların hem de yetişkinlerin eğlenerek, boş zamanlarını verimli olarak değerlendirmesine olanak sağlayan alanlardır. Eğlenceli faaliyetlere yer verdiği kadar eğitici faaliyetleri de bünyesinde bulundurmaktadır.

Sanat parkları: Eserlerin doğal alan ve açık alanda sergilendiği yerler olduğu için sergi, müze gibi kapalı alan içerisinde dolaşmayı tercih etmeyen kullanıcılar için uygun mekânlardır.

Tarih parkları: Kent içerisinde yer alan ve küçük ölçeğe sahip olan mekânlardır. Bu alanlar tarih ile ilgili eğitici ve öğretici bir rol üstlenmektedirler.

Kültürparklar: “Kültürpark” kavramı Türkiye’ye ait bir kullanımdır. Yüzey alanı çok geniş olan bu alanlar doğayla iç içe olan eğlence, dinlenme, sergi, eğitim gibi birçok etkinlik imkânı sağlamaktadır. Bu parklar planlı kent parklarının Türkiye’deki ilk çalışmalarıdır. Doğanın bir parçası olmaya çalışmazlar, konusu olan parklardır ve tasarımcıyı, alan içerisinde eğitici, eğlendiren ve dinlendiren faaliyetlere ortam sağlayan tasarımlar oluşturması açısından yönlendirmektedir.

1.1.4. Serbest Zaman Kavramı

Serbest zaman kavramı genel olarak kişilerin özgürce hareket ederek tercih ettiği, istediklerini yapabileceği zamanın bir bölümüdür (Mc Adam ve Bateman, 2005; Kaya, Demirel ve Harmandar Demirel, 2021). Serbest zaman, zorunlu gerçekleştirilmesi gereken durumlardan sonra kişiye kalan ve bireylerin boşa harcanan değersiz bir vakti değil, güzel değerlendirmesi gereken bir zaman bölümüdür (Özdemirci, 1987).

Serbest zaman, bireylerin gerçekleştirmesinin zorunlu olduğu yeme, içme, çalışma gibi zamanların dışında kalan ve kişilerin kendini mutlu etmek adına eğlenmek ve dinlenmek için gerçekleştirdiği eylemleri kapsayan zamandır (Serbest Şimşek, 2007).

Diğer bir günün tekrarı olarak gerçekleştirilen monotonlaşmış eylemler nedeniyle kişilerin serbest zamanlarını değerlendirerek, bunaltıcı tekrardan uzaklaşması adına serbest zamanlar yaşamın içerisinde önemini artırmakta ve kişilere gerçekleştirdikleri aktiviteler sayesinde yenilenme imkânı sunmaktadır (Balcı, 2003).

İçerisinde bulunduğumuz modern hayatın gerektirdiği teknolojik ve bilimsel gelişmeler, serbest zaman aktiviteleri için bireylerin gün içerisinde kendilerine kalan zamanın artmasını ve bu zaman içerisinde gerçekleştirilen aktivitelerin değerinin yükselmesini sağlamıştır (Derman, 2018). Serbest zamanların, bedensel, sosyal ve ruhsal yönden farkındalıklı bir şekilde geçirilmesi, bireylere çok büyük yararlar sağlamaktadır. Serbest zaman etkinlikleri kişilere gelişim, eğlence ve dinleme işlevi sunmakta; kişilerin sosyal ve kültürel yönden gelişmeleri, zihinsel aktivitelerinin ve yaratıcılıklarının artması, fiziksel sağlıklarının iyileşmesi gibi faydalar sağlamaktadır (Demir, 2006; Derman, 2018).

Bireylerin serbest zamanını nasıl değerlendireceği, o an için ihtiyaç duydukları dinlenme, yenilenme ve eğlenme gibi faktörlere bağlıdır. Serbest zamanlarda tercih edilen etkinliklerin, rekreasyon aktivitesi içerisinde olabilmesi için kişilerin geçirdiği zamandan keyif alması ve ihtiyaç duyduğu isteklerini yapabilmesi gerekmektedir (Kaya, 2007).

1.1.5. Rekreasyon

Kişileri psikolojik olarak yenileyen her eylem rekreasyon olarak adlandırılmaktadır. Rekreasyon, kişilerin kendilerini mutlu etmek için yaptığı bedensel ve psikolojik açıdan sağlıklı bir aktivitedir. Ayrıca bireylerin seçimlerine göre farklılık gösterse de herkes üzerinde aynı etkiyi göstermektedir. Rekreasyon, kişilerin enerjilerini tazeleyerek canlılığını ve hayata bakış açısını geri kazandırır, böylece bireyi zorunlu olarak yerine getirmesi gereken görevlerine geri dönmeye hazırlar (Douglass, 1982).

Aran (1970)'a göre rekreasyon, kişilerin gün içindeki tekdüze ve negatif yaşamları sonrasında üzerlerinde yoğunlaşan kötü enerjileri atarak yenilenmesi ve yeni bir güne verimli olarak başlaması için gerçekleştirdiği, yapmaktan keyif aldığı faaliyetlerdir (Uzun, 2005).

Clawson ve Knetsch (1971) rekreasyonu, kişilerin kentsel yaşam içerisinde kapalı alanda olan hayat tarzı nedeniyle üzerinde biriktirdiği stres gibi psikolojik baskılardan arınması adına bedensel ve ruhsal bir gereklilik olarak tanımlamaktadır (Akesen, 1984).

Kraus (1977)'a göre rekreasyon kavramı, bireylerin zorunlu olarak gerçekleştirmesi gerektiği hizmet, iş ve ödev gibi sorumlulukları sonrası kendilerine kalan boş zamanlarında, kendilerini mutlu edebilmek için herhangi bir zorunluluğa maruz kalmadan gerçekleştirdikleri faaliyetleri ifade eder (Surat, 2016).

Güleç (1989)'e göre rekreasyon kişilerin boş zamanlarda gerçekleştirdiği, kişilerin kendi istekleri doğrultusunda herhangi bir zorunluluğa maruz kalmadan yaptığı, bedensel ve psikolojik açıdan yenilenmesini sağlayan, kişilerin yaşadığı toplumun yapısı, kültürel ve ekonomik olanakları kapsamında şekillenen bedensel ve zihinsel faaliyetlerin tümüdür. Dinlenmek ve enerji olarak yenilenmek, rekreasyonun gerçekleştirilmesindeki ana nedenlerdir (Yılmaz, vd., 2009).

Ozankaya (1995)'ya göre rekreasyon, Latince “recreatio” yani yenileme, yeniden yapılanma veya yeniden yaratılma anlamına gelen sözcükten gelmektedir. Türkçe karşılığı ise serbest zaman kullanımı anlamına gelmektedir. Serbest zaman kullanımı, kişilerin grup veya bireysel olarak istekleri doğrultusunda yerine getirdikleri eğlendirici ve dinlendirici faaliyetler anlamına gelmektedir (Önder, 2003).

Yılmaz (2006)'a göre rekreasyon, kişinin çevresel şartlardan ve gün içindeki yoğun temposundan ötürü gün sonu değişim gösteren çalışma verimleri, psikolojik ve fiziksel durumları, bireylerin ihtiyaç duydukları aktiviteleri gerçekleştirmesi sonucunda yeni güne nötrlenmiş olarak başlaması olayı rekreasyon olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyonel aktiviteler bireylerin ihtiyaç duydukları duruma göre kişiden kişiye farklılık göstermektedir.

Karaküçük ve Gürbüz (2007)'e göre yeni dünyada rekreasyon, tercihe bağlı olarak tek veya toplu halde gerçekleştirilen eğlenceli, kişileri mutlu eden ve kişilerin yenilenme, enerji toplama gereksinimlerine cevap veren faaliyetlerdir. Bazı kişiler için dans etmek, şarkı söylemek, balık tutmak gibi rekreasyon sayılan aktiviteler, diğer bir kişi için rekreasyon aktivitesi olmaktan çıkarak "iş" haline gelebilmektedir. Bu durumda kişiden kişiye değişiklik gösteren rekreasyon kavramı, kişinin zorunlulukları dışında gerçekleştirilmesi gereken ve gerçekleştirirken haz aldığı, seçiminde özgür olduğu faaliyetleri kapsamaktadır (Paslı, 2017).

Karaküçük (2014)'e göre rekreasyon, bireylerin monoton yaşam şartlarındaki yoğun çalışma durumları ve kötü çevresel etkilerden dolayı negatif etkilenen fiziksel ve psikolojik sağlıklarını, geri kazanmak veya sürdürülebilirliğini sağlamak adına kişilerin gün içinde yerine getirmek zorunda oldukları işleri dışında kalan serbest zamanlarında, istek ve ihtiyaçlarına bağlı olarak bireysel veya grup olarak gerçekleştirdikleri aktivitelerdir.

Gulam (2016)'a göre rekreasyon, kişilerin günlük olarak kaybettikleri enerjilerini yeniden kazanmasını sağlayan ve kişilere neşe, haz ve rahatlık kazandıran etkinliklerdir. Kişiler yaşamlarını devam ettirmek için çalışmak bu nedenle de fiziksel ve zihinsel olarak faaliyete geçmek zorundadır. Dolayısıyla fiziksel ve zihinsel faaliyetleri sonrasında yorulan kişiler kaybettikleri enerjiyi ve canlılığı, rekreasyon aktivitelerinde bulunarak geri kazanabilmektedir.

Genel bir tanımla rekreasyon, insanların gün içinde veya hafta sonunda herhangi bir zorunluluk olmadan, gündelik sorumluluklarından uzaklaşarak boş zamanlarını değerlendirebilecekleri, aktif veya pasif olarak gerçekleştirebildikleri faaliyetlerin tümüdür. İnsanların gün içerisindeki yoğun geçirdiği ve yorularak kötü enerjiler biriktirdiği zamandan sonra kendilerini daha iyi hissetmek, keyifli vakit geçirmek, doğaya

yakınlaşmak ve kentin yoğunluğundan uzaklaşmak istemeleri gibi nedenler, rekreasyon ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Rekreasyon iç ve dış mekânlarda, kapalı ve açık alanlarda, kırsal ve kentsel kesimde sağlanan hizmet ve tesisler aracılığı ile sağlanmaktadır (Torkildsen, 2005). Bireyler, kişiye göre farklılık gösteren serbest zamanlarında; eğlenmek, dinlenmek, sosyalleşmek, sağlık, uzaklaşmak gibi birçok nedenle açık veya kapalı alanlarda, tercihlerine göre aktif veya pasif aktivitelerini gerçekleştirebilecekleri, kentsel veya kırsal rekreasyon alanlarındaki etkinliklere talep göstermektedir (Sevil, 2012).

Bu etkinlikler, spor aktiviteleri, sosyal ve kültürel faaliyetler, müzik, oyunlar, sanatsal faaliyetler, yetenek gerektiren faaliyetler, doğa aktiviteleri olarak genel başlıklarda toplanabilir. Bu etkinliklerin bireyler tarafından daima buldukları ortamdan farklı bir alanda gerçekleştirilmesi, ruhsal açıdan gereklilik ve rekreasyon faaliyetlerinin amacına uygun olarak yapılması içinse zorunluluktur (Demirci, vd., 2003).

Geçmişten bugüne gelişen yaşam şartlarının getirdiği teknolojik ve modern hayat, bireyleri içinde yer aldığı doğadan koparmış ve bu nedenle kişiler üzerindeki bedensel ve ruhsal sağlık bozuklukları gün geçtikçe çoğalmaya başlamıştır. Bu sorunun giderilmesi içinse kişileri doğaya yakınlaştıran, spora yönlendiren rekreasyon aktivitelerine başvurulmaktadır (Çalışkan ve Çelik, 2017).

Rekreasyon aktiviteleri kişilerin mutlu bir ruh haline bürünmesini, tazelenmesini ve güçlenmesini sağlamaktadır. Rekreasyon etkinlikleri, evde geçirilen vakitten, yurt dışı gezilerine kadar insanların gerçekleştirirken iyi hissettikleri her türlü aktiviteyi kapsamaktadır. Bu kapsamdaki en önemli konu rekreasyon aktivitelerini gerçekleştiren kişilere tecrübeleri sonrasında “yenileyici” etki oluşturmalarıdır (Çetinkaya, 2014).

Rekreatif faaliyetler; hareketli veya hareketsiz, kapalı veya açık alanlarda, genç-yaşlı, erkek-kadın, bireysel veya toplu olmak üzere kullanıcıların eğlenerek mutlu olmasını, dinlenmesini sağlayan, günün kişilere kalan boş zamanında gerçekleştirilen ve içine aldığı alanın bir sınırı olmaması nedeniyle herkesin tüm ihtiyaçlarına cevap verebilecek aktivitelerdir. Bu sayede kişiler yeteneklerini keşfetme ve geliştirme, fiziksel ve zihinsel sağlığını koruma, fikirlerini ortaya koyabilme olanağına erişebilir (Tamer, 1998; Ağılönü ve Mengütay, 2009).

Bireyler sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerine göre kendisine uygun olan rekreasyonel aktivitelere katılım sağlamaktadır. Aktiviteler doğal ve kültürel önemi olan alanlarda yapılmakta ve alanlar, rekreasyon alanı olarak önem kazanmaktadır (Karadağ ve Akpınar, 2002).

Jenkins ve Piagram (1999)'a göre rekreasyon alanları, rekreasyonel aktiviteler için ortam sağlayan doğal ve kültürel çevre unsurudur. Alanların, rekreasyon alanı olarak anılabilmesi için doğal ve kültürel potansiyellerinin dışında kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilmesi de çok önemlidir (Bozkurt, 2016).

Rekreasyon amaçlı kullanılan alanların büyük bir kısmı doğada yer aldığından, rekreasyon faaliyetlerinin de çoğu doğada yapılmaktadır. Bu nedenle, insan ve doğa arasında ekonomi, hayat devamlılığı ve farklı rekreasyon imkânları açısından bağlantı sağlamaktadır (Karaküçük, 2008; Kılıç, 2020).

Kentlerdeki sosyokültürel ve doğal özelliklerin değişken olması nedeniyle rekreasyon planları da şehirden şehre değişken olabilmektedir. Bu duruma göre hayata geçirilecek rekreasyon planları kent kullanıcılarının istekleri, şehrin nitelikleri, alanın rekreasyon etkinliklerine uygun olabilecek çeşitleri ve rekreasyon etkinliklerine sağlayabileceği altyapı potansiyelleri araştırılarak göz önünde bulundurulmalıdır (Akten ve Akten, 2011).

Rekreasyonun Sınıflandırılması

Kişilerin hayatında daima var olan ve olacak rekreasyon gereksinimi, aktivite çeşitliliği açısından sınıflara ayrılmaktadır. Sınıflandırmalar; kullanıcıların sayısına, kültürel özelliklerine, yaşına, serbest zaman ve aktivitelere katılma durumlarına, alan tercihleri ve işlevselliklerine göre yapılmaktadır (Sevil, vd., 2008; Güneş Olgun, 2019).

Rekreasyonun anlamı, nasıl ve hangi zaman aralığında yapıldığı, nerede gerçekleştirildiği gibi özellikleri irdelenerek rekreasyon faaliyetleri sınıflandırılmıştır. Buna göre rekreasyon; yapısal, yersel, etkinlik çeşidine göre ve zamansal olmak üzere farklı bir şekilde sınıflarına ayrılabilir (Çidam, 2007):

1. Yapısal sınıflandırma: Rekreatyonel aktivitelere gerçekleştirildiği alanın, i ve dış alanda olması özelliğine göre yapılan sınıflandırmadır. Buna göre “açık hava” ve “kapalı yer” rekreatyonu olarak iki farklı rekreatyon türü meydana gelmektedir. Açık hava rekreatyonu; açık alanda gerçekleştirilebilecek, manzara seyri, spor aktiviteleri, piknik yapma gibi rekreatyon etkinliklerini içine almaktadır. Kapalı hava rekreatyonu; kapalı alanlarda gerçekleştirilen, sinemaya gitme, müze ve sergi gezmeye, kapalı alanda yapılan spor aktiviteleri gibi rekreatyon etkinlikleridir (Gülez, 2000; idam, 2007).

2. Yersel sınıflandırma: Rekreatyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanın, kent alanlarının içi veya dışında bulunmasına göre rekreatyon mekânının yeri göz önüne alınarak yapılan sınıflandırmadır (Tmer, 1975; Pehlivanoglu 1979). Bu sınıflandırma “kentsel” ve “kırsal” rekreatyon olarak ikiye ayrılmıştır. Kentsel alan rekreatyonu; kent alanı içinde yapılan rekreatyon aktivitelerini, kırsal alan rekreatyonu; kent alanı dışında yapılan rekreatyon aktivitelerini içerisine almaktadır (idam, 2007).

3. Etkinlik çeşidine göre sınıflandırma: Bu sınıflandırmada, rekreatyona katılan bireylerin sarf ettiği enerjiye göre “aktif” ve “pasif” rekreatyon olarak iki grup yer almaktadır (Anonim 1998; idam, 2007). Aktif rekreatyonda kişiler fazla enerji sarf ederken, pasif rekreatyonda ise sarf edilen enerji minimum seviyeye inmektedir (Ankaralı, 2019). Aktif rekreatyon; basketbol, tenis, spor, yüzme, yürüyüş gibi faaliyetleri, pasif rekreatyon; piknik yapma, manzara seyri, müze, botanik ve hayvanat bahçesi gezisi, balık tutmak gibi faaliyetleri içerisine almaktadır (Schwilgin, 1974; Mansuroğlu, 2002).

4. Zamansal sınıflandırma: Bu sınıflandırmada rekreatyon aktiviteleri, “tatil” ve “günlük” rekreatyon olarak ikiye ayrılmıştır. Tatil rekreatyonu, yıllık, hafta sonu ve bayram tatili gibi bireylerin serbest zamanlarında gerçekleştirdiği rekreatyon çeşididir. Günlük rekreatyon ise kişilerin gün içindeki koşuşturmalarından arta kalan boş zamanlarında, erişilebilirliği kolay olması nedeniyle kent içerisinde gerçekleştirildiği rekreatyon çeşididir (Gülez 2000; idam, 2007).

Katılımcıların sayısına göre rekreatyon ise bireysel ve grup rekreatyonu olarak ikiye ayrılmaktadır (Hacıoğlu, vd., 2003; Sevil, 2012).

1. Bireysel Rekreatyon; bireylerin serbest zamanlarını tek başlarına değerlendirip, rekreatyon faaliyetlerinde buldukları rekreatyon türüdür (Hacıoğlu, vd., 2003; Sevil, 2012).

2. Grup Rekreasyonu; bireylerin serbest zamanlarında, toplu olarak rekreasyon aktivitelerinde buldukları rekreasyon çeşididir.

Rekreasyon aktivitelerinin yer aldığı sınıf ne olursa olsun, tümünün esas amacı, kişilerin streslerini atıp, fiziksel ve bedensel olarak mutlu olmasını sağlamasıdır. Dolayısıyla insanlar bir daha sahip olma fırsatını yakalayamayacağı bu zaman bölümü içerisinde gücü yettiği kadar rekreasyonda bulunarak, çevresine ve kendisine pozitif katkı sağlayacak aktiviteleri gerçekleştirmelidir (Koç, 2006).

Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyon, anlam, kapsam ve içerik bakımından farklı özelliklere sahiptir. Rekreasyon için farklı araştırmacılar tarafından ortaya koyulan bazı ana özelliklerden söz etmek mümkündür. Bu özellikler rekreasyonun farkını oluşturan ana özelliklerdir (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Her birey ilgi, amaç, hedef ve isteklerine göre farklı türde rekreasyon aktivitelerine ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla kişilere göre değişiklik gösteren rekreasyon faaliyetlerinin özellikleri için genel bir kaniya varmak mümkün olmamaktadır; fakat bazı ana özelliklerinden söz edilebilmektedir. Bunlar (Karaküçük, 2008);

- Rekreasyon faaliyetleri kişilerin zorunda olmadan, kendi isteğiyle gerçekleştirmesi temeline dayanır.
- Rekreasyon aktivitelerinin seçimi ve nasıl gerçekleştirileceği bireylerin isteklerine bırakılmalı ve bağımsız olduğunu hissetmelidir.
- Kişiler rekreasyon aktivitelerinde bulunurken, aktivitelere katılmak veya devam etmek için kendilerini baskı altında hissetmemelidir.
- Rekreasyon aktivitelerine katılmak için demografik, sosyal ve ekonomik olarak herhangi bir şart aranmamalı ve herkese açık olmalıdır.
- İklimsel faktörlerden etkilenmeden şartlar ne olursa olsun gerçekleştirilebilmelidir.
- Kişilere toplumsal ve bireysel özellikler katmalıdır.
- İçerisinde yer aldığı çevrenin kültürel ve geleneksel özellikleri ile çatışmamalıdır.

- Gerçekleştirilen rekreasyonel aktivite esnasında kişilere farklı bir aktiviteye geçiş yapabilmesi veya ilgi gösterebilmesi için imkân tanınmalıdır.
- Rekreasyon bireylerin kendini anlatabilme ve yaratı yönünü ortaya koyabilme gibi özelliklerini geliştirmesine imkân tanıyacak faaliyetler bulundurulmalıdır.
- Rekreasyon farklı aktiviteleri içermelidir.
- Rekreasyon aktivitelerinde tercihler bireylerin kendi elinde bulunmalıdır.
- Rekreasyon aktiviteleri evrensel olmalı, her yaştan ve durumdan bütün insanlar bu aktivitelere rahatlıkla katılabilmelidir.
- Rekreasyon bireylerin kendisi tarafından yapılmalıdır. Farklı bireyler başkaları adına rekreatif faaliyetlerde bulunamazlar.
- Rekreasyon herhangi bir zamanda, planlı veya plansız alanlarda yapılabilir.

Özkan (2001)'a göre kent içinde yer alan rekreasyon mekânlarının genel özellikleri ise şu şekildedir;

- Kentsel alanlar içerisinde bulunurlar.
- Bünyelerinde rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştirileceği tesislere yer verirler.
- Rekreasyon alanları kişiye özel olan, herkes tarafından kullanılabilen veya belirli topluluklara açık olan alanlar olabilmektedir.
- Gün içerisinde kişilerin boş zamanlarında kullanıldığı için kullanımı sınırlıdır.
- Bütün bir sene içerisinde daima yoğun bir kullanıma ev sahipliği yaparlar.
- Kültürel veya doğal özellikleri olan yerlerde planlanmak zorunda değillerdir (Uzun, 2005).

Rekreasyona Katılımı Etkileyen Faktörler

Açık hava rekreasyon kullanıcılarının alan tercihleri, rekreasyon alanlarının kendilerine sunduğu, peyzaj özellikleri, erişilebilirlik, içerisinde yer alan tesis çeşitliliği gibi farklı unsurlara dayanmaktadır (Paracchini, vd., 2014; Komossa, vd., 2018).

Bireylerin boş zamanlarında yenilenme, dinlenme ve eğlenme gibi nedenlerle gerçekleştirme ihtiyacı duyduğu faaliyetler ve bu faaliyetlerin yapıldığı alan seçimleri değişebilmektedir. Farklı kişiler, manzara izlemeyi, huzur ortamında dinlenmeyi ve yalnız

kalarak kafa dinlemeyi seçerken, farklı kişiler ise toplu halde gerçekleştirilen, gezilere katılma, oyunlar oynama gibi aktiviteleri tercih edebilmektedir (Kaya, 2007).

Rekreasyonel aktivitelerde bulunmayı etkileyen; iklim durumu, erişilebilirlik, bireylerin rekreasyon isteklerindeki farklılıklar, rekreasyon mekânının çekiciliği gibi birçok unsur bulunmaktadır (Sağlık, 2014).

Hall, vd. (2006)'ne göre rekreasyon aktivitelerine katılımı etkileyen veya rekreasyona yönlendiren birçok unsur yer almaktadır; fakat rekreasyon aktivitelerinde bulunmayı etkileyen unsurlar dört ana başlıkta toplanmıştır (Sevil, 2012);

1. Sezonluk engeller; rekreasyon aktivitelerinin yapılacağı yerdeki sıcaklık, bulutluluk durumu, yağış, rüzgârlılık, mevsim gibi unsurlar, rekreasyon aktivitelerine katılmayı engellemekte veya teşvik etmektedir.

2. Finansal kaynaklar ve rekreasyon alanlarının ulaşılabilir olması; gelişimi hala devam eden ülkelerin önceliği ki rekreasyon için bütçe ayrılması zordur. Rekreasyon aktivitesi katılımına etki eden farklı bir unsur ise kişilerin ekonomik durumlarıdır (Torkildsen, 1999; Sevil, 2012). Rekreasyon aktivitelerinin çeşitli türleri bir takım harcamalarda bulunmayı gerektirmektedir. Kişilerin maddi durumları iyileştikçe rekreasyon istekleri değişmekte ve fazlalaşmaktadır (Sevil, 2012). Ayrıca erişilebilirlikte rekreasyon aktivitelerine katılımı etkileyen bir diğer unsurdur. Ulaşımı kolay olmayan rekreasyon alanlarına olan talep, ulaşımı kolay olan rekreasyon alanına göre daha azdır (Torkildsen, 2005). Bireyler kendilerine yakın konumda bulunan alanları seçerek rekreasyon aktivitelerini gidermeye çalışmaktadır. Bu nedenle kentsel rekreasyon mekânları güvenlik ve erişilebilirlik açısından daha sık tercih edilmektedir (Sevil, 2012).

3. Cinsiyet ve sosyal sınırlama; çalışan kadınlar, çalışmanın yanında ev işlerine yetişmeye, aynı zamanda çocuğu olanlar da ekstradan çocuklarıyla ilgilenmeye çalıştıkları için erkeklere göre daha az serbest zamana sahip olmaktadır. Bunun nedeni toplum içerisinde tüm bu görevleri kadının üstlenmesi gerektiği görüşüdür. Bu unsur dışında rekreasyona katılmayı sınırlayan bir diğer unsur ise sosyal unsurdur (Broadhurst, 2001; Sevil, 2012). Sosyal unsur, toplum tarafından kabul edilen bir takım görüşlerin ve inançların, bireyler üzerinde oluşturduğu baskı nedeniyle rekreasyon faaliyetlerinin kısıtlanmasına neden olmaktadır (Sevil, 2012).

4. Fiziksel kaynaklar ve moda; günümüzde farklılaşan hayat şartları nedeniyle gereksinim ve istekleri değişen bireyler, temel gereksinimleri dışında, fiziksel ve psikolojik gereksinimlerini de karşılayabilecekleri aktivite alanları arayışındadır. Dolayısıyla bu gereksinimlerine ortam sağlayacak düzeyde olan rekreasyon mekânlarına yönelim artmakta ve insanlar bu mekânlarda rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirerek bedensel ve psikolojik olarak kendilerini mutlu etmektedir (Sevil, 2012).

Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler

Günden güne artış gösteren rekreasyon ihtiyacına ortam sağlayan rekreasyon alanlarının, bireylerin kullanımına açılmadan önce rekreasyon için ne kadar potansiyel barındırdıklarının bulunması gerekmektedir. Oluşturulacak olan rekreasyon planları için rekreasyon potansiyeline etki eden unsurlarının incelenmesi gerekmektedir. Rekreasyon potansiyelini etkileyen bu unsurlar; doğal faktörler, sosyal faktörler, rekreasyonel alt-üst yapı faktörleri ve çevre faktörleri başlıkları altında alt başlıklarına ayrılarak Tablo 2’de verilmiştir (Altan, 1976; Sertkaya, 2001).

Tablo 2.

Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler (Altan, 1976; Sertkaya, 2001)

Rekreasyon Potansiyeli			
Doğal Faktörler	Sosyal Faktörler	Rekreasyonel Alt ve Üst yapı Faktörleri	Çevre Faktörleri
Yüzey Şekilleri	Sosyo-kültürel Faktörler	Altyapı Faktörleri	Hava kirliliği
İklim	Sosyo-ekonomik Faktörler	Üstyapı Faktörleri	Su kirliliği
Alan Kullanımı	Sosyo-psikolojik Faktörler	Diğer Servisler	Gürültü

Rekreasyonun Faydaları

Gün geçtikçe değişen ve gelişen hayat şartlarının bireylerde ortaya çıkardığı stres faktörü, rekreasyon faaliyetleri ile giderilebilmektedir. Kentsel mekânlarda yaşamını sürdüren bireyler bedensel ve psikolojik sağlıklarını, kırsal alanlardaki bireylere göre daha çabuk yitirebilmektedir. Dolayısıyla rekreasyon aktiviteleri bireylerin, çevre ve ikili ilişkileri ile arasındaki bağlantıyı ilerletmesine, günlük hayatın yoğun ve yorucu ortamından uzaklaşmasına fırsat tanımaktadır (Küçük, 2015).

Kişilerin rekreasyon ihtiyacı sosyal, ekonomik durumlara bağlı olarak farklılaşsa da kişilerin ihtiyaç duyduğu rekreasyonun faydaları aşağıda verilen başlıklar altında toplanmaktadır (Sevil, 2012);

1. Fiziksel Yararlar; modern yaşamla birlikte gelişen teknoloji ile birlikte makineleşmenin de artması hareketsizliğin artarak, enerjinin minimum düzeyde harcandığı çalışma koşullarını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle insanların yaşam koşullarında meydana gelen bu değişim fiziksel ve ruhsal sağlıklarını kötü yönde etkilemektedir. Rekreasyon aktivitelerinde bulunmak kişilerin fiziksel ve ruhsal yöndeki sorunlarının ortadan kaldırması için önemlidir (Sevil, 2012). Rekreasyonun kişisel yararları aşağıdaki gibidir (CNRA, 2005; Okuyucu, 2006; Smith, 1991; Koçyiğit ve Yılmaz, 2014);

- Kişilerin streslerinin giderilmesini sağlar.
- Kişilerin solunumunu düzenler.
- Kişilerinin bedensel dirençlerinin artmasını sağlar
- İçerdiği aktif faaliyetler ile kas kuvvetini artırır.
- Hareket imkânı sayesinde obezite olma olasılığını minimuma indirir.
- Kişilerin kronik rahatsızlıklara yakalanma riskini azaltır.
- Kişilerin yetenek ve kabiliyetlerinin gelişmesine yardımcı olur (Kaya, 2020).

2. Toplumsal Yararlar; artan modern yaşam tarzı, insanların hayat standartlarını yükseltse de bireylerin yalnızlaşmasına ve toplumdan uzak durmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda sosyal, ekonomik, kültürel farklılıklar da bireyleri yalnızlaştırmaktadır. Her şeye rağmen insan sosyal bir yapıya sahip olduğu, rekreasyon aktiviteleri de bireylerin sosyalleşmesine ortam sağladığı için kişilerin hayatında çok önemli bir konumdadır (Sevil,

2012). Rekreasyon aktivitelerinin toplumsal yararları aşağıdaki gibidir (CNRA, 2005; Okuyucu, 2006; Smith, 1991; Koçyiğit ve Yılmaz, 2014; Hazar, 2014);

- Toplum arasındaki ilişkiyi geliştirir.
- Kişilerin toplum için bir şeyler yapabilme güdüsünü geliştirir.
- Toplumun içerisinde yer alan kişilerin birbirlerine yardım etmesini sağlar, dayanışmayı güçlendirir.
- Farklı kültürden insanların kültürlerini paylaşmalarına ortam oluşturarak, kültürel çeşitlilik ve uyum sağlar.
- Kişilere çevre bilinci aşılar.
- Demokratik toplum düzeni oluşmasına yardımcı olur (Kaya, 2020).

3. Psikolojik Yararlar; Kişilerin günlük hayatlarında aile, okul ve iş yerlerinde yaşadığı sorunlar nedeniyle üzerlerinde baskı oluşturarak stres gibi olumsuz duyguların ortaya çıkıp psikolojik sağlıklarının bozulmasında büyük bir etmen olmaktadır. Kişiler bu etkilerden sıyrılmak adına, daima içinde bulunduğu ortamdan farklı bir alanda olmaya ihtiyaç duyarlar. Dolayısıyla rekreasyon alanları kişilerin bu ihtiyaçlarını karşılayan en önemli aktivite alanlardır. Rekreasyon aktivitelerinin çeşitlilik göstererek kişilere sunduğu farklı deneyimler, kişileri psikolojik olarak pozitif anlamda etkilemektedir. Rekreasyonun kişiler üzerindeki psikolojik etkileri aşağıda yer almaktadır (Broadhurst, 2001; Hall, vd., 2006; Karaküçük, 1999; Sevil, 2012);

- Kişilerin kendi benliklerinin farkına varabilmesini sağlar.
- Bireylerin, ortam değişimi ile birlikte olumsuz psikolojik durumlarını üzerinden atmasına yardımcı olur.
- Rekreasyon aktiviteleri bireyleri mutlu eder, enerjisini yükseltir ve tatmin duygusu oluşturur.
- Kişilerin karakter yapısını şekillendirir.
- Bireylerin suç işlemeye olan yönelimini azaltır.
- Kişinin yaratıcılığını geliştirir.
- Kişilerin yaratıcılığını ve yeteneklerini keşfetmesini sağlar, geliştirmesine olanak tanır.
- Kişilerin, gerçekleştirdikleri rekreasyon aktiviteleri sonrası çalışma hayatlarına sıfırlanarak başlamaları nedeniyle verimini ve başarısını artırır.

- Toplu gerçekleştirilen aktiviteler ile yalnız hissetmesini ortadan kaldırır.
- Toplu rekreasyon aktiviteleri kişilerin sosyalleşerek, i dünyasından çıkmasına ve dışa dönük bir kişilik yapısı oluşturmasına olanak sağlar (Sevil, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde, araştırma konusu hakkında daha önce yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalar incelenmiştir.

2.1. Araştırma Konusu ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Akten (2003), yaptığı çalışmada Isparta ilinde bulunan bazı rekreasyon alanlarının, rekreasyonel potansiyellerini ve kent kullanıcılarının rekreasyon gereksinimlerini ve tercihlerini, bu alanların karşılayıp karşılamadığını saptamayı hedeflemiştir. Çalışmasında kullanıcı tercihlerini tespit etmek için anket yöntemi ve seçilen alanların mevcut rekreasyonel potansiyelini belirlemek için ise Gülez (1990)'in yöntemini kullanmıştır. Uyguladığı bu yöntemler sonucunda, seçilen alanların kullanıcı ihtiyaçlarını karşılayamadığını tespit etmiş ve önerilerde bulunmuştur.

Yılmaz (2004)'ün yaptığı “Serçeme Vadisinin Rekreasyonel Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi” adlı çalışmada; Erzurum’da yer alan Serçeme Vadisinin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi amaçlamıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, alanın doğal ve kültürel olarak rekreasyon altyapısının yüksek olduğu ve koruma, kullanma dengesi içerisinde farklı turizm planları ile geliştirilerek, rekreasyonel kullanımlara açılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Ceylan (2006), yaptığı çalışmada Denizli’de bulunan Yayla Gölü’nü doğal çevre özellikleri, beşeri özellikleri ve rekreasyon potansiyelini detaylı olarak incelemiş, gölün kullanıcılara sunduğu rekreasyon imkânlarını ortaya koymuştur. Birinci derece sit alanı içerisinde yer alan bu gölün, mevcut rekreasyon alanlarının kısıtlı olduğu ve potansiyelinden daha az kullanıldığını gözlemlemiştir. Çalışma sonunda rekreasyon olanağı açısından potansiyel barındıran bu alanın, koruma kullanma dengesi içinde gelişebilmesi için detaylı bir rekreasyon planı hazırlanması gerektiği sonucuna varmış, göl ve çevresinin korunması adına önerilerde bulunmuştur.

Erduran (2006), gerçekleştirdiği çalışmada Ilgaz Dağı Milli Parkı’nın koruma kullanma dengesini göz önünde bulundurarak, turizm ve rekreasyon potansiyelini

saptamayı hedeflemiştir. Çalışmada yöntem olarak Kalem (2001)'in geliştirdiği ölçüt karneleri yöntemini kullanmış ve alan içi 16 farklı ölçüt belirleyerek farklı meslek gruplarına yaptığı anket ile ölçütlerin ağırlık katsayılarını belirleyerek, alanın koruma kullanma dengesi içerisinde kullanılabilir turizm kapasitesini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonunda, elde edilen verilere göre alanın turizm ve rekreasyon potansiyelinin “0” olduğunu, Ilgaz Dağı ve çevresinde turizm ve rekreasyon için herhangi bir yeni kullanıma yer verilmeyerek korunmasının sağlanması gerektiği sonucuna varmış ve sonuca yönelik öneriler geliştirmiştir.

Chhetri ve Arrowsmith (2008), “GIS-based Modelling of Recreational Potential of Nature-Based Tourist Destinations” adlı çalışmada; doğal turistik destinasyonların rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi adına CBS temelli bir yöntem tekniği geliştirilmişlerdir. Çalışma kapsamında geliştirdikleri bu yöntem ile Avustralya’da yer alan Grampians Ulusal Parkını inceleyerek, elde ettikleri veriler ışığında parkın mevcut yürüyüş parkuru çevresinde yer alan alanlarının rekreasyon potansiyelinin yüksek olduğunu tespit etmiş ve alanlar üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla yürüyüş parkuru dışında olup, keşfedilmemiş potansiyel fırsat alanlarını ortaya koymuşlardır.

Sandal ve Karademir (2013), yaptıkları çalışmada Kahramanmaraş ilinde yer alan ve kullanıcılar tarafından günü birlik kullanılan mesire alanlarının, rekreasyon değerleri ve kapasitelerini çeşitli yöntemlere göre belirlemiş aynı zamanda anket uygulaması yaparak, alan kullanımları hakkında kullanıcı görüşleri ve isteklerini de ortaya koymuşlardır. Çalışma sonunda elde edilen veriler sonucunda, alanlar hakkında çıkarımlar da bulunmuşlardır.

Altınöz, vd. (2014)'in “Hamsilos Tabiat Parkı'nın Rekreasyon Potansiyelini Belirlemeye Yönelik bir Araştırma” adlı çalışmasında, Sinop'ta yer alan Helios Tabiat Parkı'nın rekreasyonel potansiyeli, Gülez (1990)'in geliştirdiği yöntem kapsamında incelenerek alanın potansiyel rekreasyon durumu ortaya koymuşlardır. Çalışma sonunda, yöntem kapsamında tespit edilen eksik yönlerin tamamlanarak, alanın mevcut rekreasyonel potansiyelinin artırılabilmesi adına önerilerde bulunmuşlardır.

Paracchini, vd. (2014)'nin yaptığı “Mapping Cultural Ecosystem Services: a Framework to Assess the Potential for Outdoor Recreation Across the EU” adlı çalışmada; Avrupa Birliği'nin kıta ölçeğinde mevcut rekreasyon potansiyelinin saptanması adına Rekreasyon Fırsat Spektrumu yöntemini baz alarak yeni bir yöntem modeli

geliştirmişlerdir. AB'nin erişilebilirlik, taşıdığı rekreasyon potansiyeli ve nüfus yoğunluğu verilerine bakarak, rekreasyon yeterliliğini tespit etmişlerdir. Sonuç olarak, geliştirilen yöntem modelinin, rekreasyon yeterlilik ve taleplerinin daha detaylı bir şekilde ortaya çıkararak, planlama için bir altlık oluşturulması hedeflenmiştir.

Galanina, vd. (2017), *Investment Appeal of the Recreational Potential of the Region* adlı çalışmada; Kemerova bölgesinin mevcut rekreasyonel altyapısını çevresel ve ekonomik olarak değerlendirmiş, bölgesel rekreasyon sisteminin verimliliğini etkileyen faktörler ve koşulları tespit etmişlerdir. Tespit edilen sonuçlara göre Kemerovo bölgesinin rekreasyonel altyapı yeterliliğini artırıp, sosyo-ekonomik istikrarını iyileştirmeye yönelik bazı önerilerde bulunmuşlardır.

Meriç ve Bozkurt (2017), çalışmalarında Van Gölü'nün rekreasyonel kullanım ve potansiyelini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Buna göre Van Gölü'nde yapılabilecek rekreasyon aktiviteleri incelenmiş, yapılan gözlem ve araştırmalar sonucunda elde ettikleri verilerden yararlanarak, alanın SWOT analizini oluşturmuşlardır. Çalışmanın sonunda Van Gölü'nün rekreasyonel potansiyelinin yüksek, kullanım potansiyelinin ise düşük olduğu sonucuna varmış, alanın rekreasyon faaliyetleri için barındırdığı potansiyeli kullanabilmek adına öneriler geliştirmişlerdir.

Sü, vd. (2017)'in Kiklarelili İl'inde bulunan Istranca (Yıldız) Ormanlarının rekreasyonel potansiyelini belirlemek için gerçekleştirdikleri çalışmada, Gülez (1990)'in rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirdiği yöntemi uygulamışlardır. Yöntem içerisinde yer alan değerlendirme formundaki kriterlere göre alanı analiz ederek rekreasyon potansiyel değerini tespit etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde ettikleri verilere göre alanın rekreasyon potansiyelinin artırılması adına önerilerde bulunmuşlardır.

Komossa, vd. (2018), "Mapping Landscape Potential for Outdoor Recreation Using Different Archetypical Recreation User Groups in the European Union" adlı çalışmada; 5 farklı arketipsel grubun peyzaj açık hava rekreasyon tercihlerini inceleyerek, elde edilen verilere göre Avrupa Birliği genelinde rekreasyon potansiyeli haritalarını oluşturmuşlardır. Sonuç olarak farklı grupların peyzaj ve rekreasyonel aktivite tercihlerini tespit ederek oluşturdukları bu haritalar üzerinden kullanıcılar için yüksek rekreasyon potansiyeline sahip olan alanları tespit etmişler ve sürdürülebilir peyzaj stratejilerinin oluşturulması adına zemin hazırlamışlardır.

Yeşil ve Hacıoğlu (2018), tarafından yapılan “Limni Gölü Tabiat Parkı Peyzaj Değerlerinin Rekreatyonel Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmada; eşsiz bir peyzaj değerine sahip olan Limni Gölü Tabiat Parkı’nın rekreatyonel potansiyelini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada Gülez (1990)’in oluşturduğu yöntemi uygulayarak alanın rekreatyonel potansiyelini tespit etmiş ve değiştirilmesi mümkün olan unsurlar adına çözüm önerileri geliştirmişlerdir.

Kheyri (2019), “Akarsu Çevresi Rekreatyon Potansiyelinin Bornova Çayı Aşık Veysel Rekreatyon Alanı Örneğinde İrdelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde; akarsu çevresinin rekreatyonel aktiviteler açısından önemini ortaya koymak için İzmir’de yer alan Bornova Çayı Aşık Veysel Rekreatyon Alanı üzerinde incelemelerde bulunmuştur. Çalışmada kullanıcı kitlesini ve kullanıcıların rekreatyonel isteklerini belirlemek amacıyla anket yapmış, ayrıca alanın SWOT matrisini oluşturmuştur. Çalışma sonunda, anket çalışması ve SWOT matrisinden elde edilen verilere göre kullanıcıların akarsu kıyılarındaki rekreatyon tercihlerini ortaya koyarak, bu tercihler üzerinden bazı sonuçlara varmış ve akarsuların rekreatyon kavramı için önemini belirtmiştir.

Özçalık ve Kumru (2019)’nun Kahramanmaraş’ta bulunan ve kullanıcılar tarafından sıklıkla kullanılan Kapıçam Tabiat Parkı’nın rekreatyonel potansiyelini saptamak için yaptıkları çalışmada; alanın rekreatyonel potansiyelini, Gülez (1990)’in geliştirdiği yöntemi uygulayarak ortaya koymuşlardır.

Rudskii, vd. (2019), “Natural and Recreational Potential of Some European Regions” adlı çalışmada; Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinin doğal rekreatyon kaynaklarının karşılaştırmalı bir coğrafya analizini yapmış ve rekreatyonel olarak turistlere sunduğu olanakları belirlemişlerdir. Buna göre Belarus Cumhuriyetinin de mevcut doğal rekreatyon kaynakları göz önüne alınarak, hem korunup hem de yapılacak yatırımlar ile ülkenin rekreatyon potansiyelini geliştirip, Doğu Avrupa ülkeleri ile arasındaki rekabet için potansiyel gücünün artırılmasının olanaklarını ortaya koymuşlardır.

Bayramoğlu ve Yurdakul (2020), “Trabzon 100.Yıl Parkı ve Çevresinin Rekreatyon Potansiyelinin Saptanması” adlı çalışmada; Gülez (1990)’in geliştirdiği yöntemi uygulayarak, 100. Yıl Parkının mevcut rekreatyon alanlarının, rekreatyonel potansiyelini saptamayı hedeflemişlerdir. Uyguladıkları yöntem sonuçlarına göre parkın rekreatyon potansiyelini yüksek olarak tespit etmişlerdir. Çalışma sonunda alanın güçlü ve

zayıf yönlerini tespit ederek, zayıf yönlerini güçlendirmek için yapılması gereken faaliyetler adına öneriler geliştirmişlerdir.

Kerimbay, vd. (2020), “Tourist and Recreational Potential of Landscapes of the Specially Protected Natural Area of Sharyn of the Republic of Kazakhstan” adlı çalışmada; özel olarak korunan Sharyn doğal alanının turistik ve rekreasyon kaynaklarını incelemiştir. İncelemeler sonucunda Sharyn koruma alanından geçen turist rotası ve rekreasyonel yük pasaportu oluşturmuş ve alan üzerindeki mevcut rotalardaki rekreasyon yükünün fazla olduğunun tespit ederek, antropojenik yükün hafifletilmesi adına önerilerde bulunmuşlardır.

Aslan, vd. (2021), yaptıkları çalışmada Kırklareli’nde bulunan Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkının, rekreasyonel potansiyelini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında Gülez (1990)’in oluşturduğu yöntemi kullanarak, alanın rekreasyon potansiyelinin orta düzey olarak tespit etmişlerdir. Ayrıca aynı yöntemin kullanıldığı diğer çalışmaları da inceleyerek, alan ile karşılaştırmış ve diğer alanların çoğundan alt sıralarda yer aldığını gözlemlemişlerdir. Çalışma sonucunda alan hakkında tespit edilen sorunların giderilerek, alanın rekreasyon potansiyelinin artırılması adına önerilerde bulunmuşlardır.

Çavuş ve Aker (2021), “Turgut Özal Tabiat Parkı’nın Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi” adlı çalışmada Turgut Özal Tabiat Parkı’nın rekreasyonel potansiyelini belirlemeyi amaçlamış ve Gülez (1990)’in geliştirdiği yöntemi uygulayarak alanın rekreasyon potansiyelini yüksek olarak tespit etmişlerdir. Uygulanan yöntem sonucunda, alanda tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştirmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın ana materyalini oluşturan Gölet Doğal Yaşam Alanı hakkında bilgiler verilmiş, çalışma alanının araştırma aşamaları ortaya konulmuş, aynı zamanda alanın rekreasyonel potansiyelini belirlemek adına uygulanacak yöntem detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

3.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini, Manisa'nın Akhisar ilçesinde yer alan Gölet Doğal Yaşam Alanı oluşturmaktadır. Alan, Akhisar ilçe sınırları içerisinde, kent merkezine bağlı olan Atatürk Mahallesi'nde yer almaktadır. Çalışma alanının kent merkezine olan uzaklığı yaklaşık olarak 2 km'dir. Gölet Doğal Yaşam Alanının, GPS koordinatları 38° 54' 53" K ve 27°49' 02" D'dur. Alanın rakımı 92 m'dir ("Google Earth", t.y.). Çalışma alanının konumu Şekil 1'de gösterilmiştir.

Gölet Doğal Yaşam Alanı, kentte yaşayan kullanıcıların boş zamanlarını değerlendirmek için tercih ettikleri, çeşitli aktif ve pasif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan kent içindeki en önemli açık yeşil alandır. Çalışma alanı, kent park sınıflandırılması içinde Kültürpark kategorisinde yer almakta ve yaklaşık olarak 290 bin m²'lik bir alanı kapsamaktadır. Geniş bir alana sahip olan Gölet Doğal Yaşam Alanının kentlilere sağladığı doğal yaşam ortamı içerisinde restoranlar, kafeler, çocuk oyun alanları, piknik alanları, lunapark, yürüyüş ve koşu alanları, su yüzeyleri, amfi tiyatro, konser alanı, cami, tuvalet, mescit, otopark, spor alanları, açık hava sineması gibi kullanımlar yer almaktadır. Alan, bünyesinde barındırdığı çeşitli aktif ve pasif rekreasyonel aktivite olanakları sayesinde her yaşta kullanıcıya rekreasyon imkânı sağlaması yönüyle ön plana çıkmaktadır. Kentliler açısından kentin yoğun, yıpratıcı ve monoton ortamından uzaklaşarak kendilerini iyi hissettikleri ve doğaya yakınlaştıkları bir kaçış noktası olması nedeniyle oldukça önemli bir yerdir. Alan hem kentin yeşil alanlarına katkı sağlamakta hem de kişilerin rekreatif faaliyetlerine hizmet etmektedir.

Şekil 1. Çalışma alanının konumu (Maptiler, 2022'den değiştirilerek)

Gün içerisinde yeterince yorulan kent kullanıcılarının, boş zamanlarını değerlendirirken gün boyu sarf ettikleri enerjiyi yeniden toplayabilmek üzere yöneldikleri yeşil alanlar, bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Bu nedenle kullanıcıların tercih ettikleri alanlardan en yüksek verimi alabilmesi için ihtiyaç duydukları rekreasyon aktivitelerini seçtikleri alanlarda bulabilmesi gerekmektedir. Çalışma alanı olarak seçilen alan, Akhisar kenti kullanıcılarının, şehir yaşamından uzaklaşarak rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak için tercih ettiği ilk ve en önemli yeşil alandır. Bu nedenle kent kullanıcıları için Gölet Doğal Yaşam Alanı içerisindeki rekreasyonel kullanımların yeterliliğinin belirlenebilmesi ve alanın rekreasyonel potansiyelinin saptanması adına Gölet Doğal Yaşam Alanı, çalışma alanı olarak seçilmiştir. Gölet Doğal Yaşam Alanının sınır çizgileri Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Gölet Doğal Yaşam Alanı sınır çizgileri (Google Earth, 2022'den değiştirilerek)

Araştırma kapsamında; açık ve yeşil alanlar, kent parkları, rekreasyon, rekreasyonun faydaları hakkında elde edilen literatür bilgileri, çalışma alanına ait fotoğraflar, haritalar, alan ile ilgili çeşitli belgeler, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar, internet kaynakları çalışmanın materyalini oluşturmaktadır.

3.2. Yöntem

Çalışmanın yöntemi; veri toplama, analiz, değerlendirme ve öneri geliştirilmesi aşamalarından oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında, çalışmanın yöntemini ve kuramsal çerçevesini oluşturan temellere yönelik olarak kent, rekreasyon, rekreasyon tercihlerinin etkileyen faktörler, rekreasyonun faydaları, rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler, açık yeşil alanlar, kent parkları konularında yerli ve yabancı literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca arazide üzerinde gözlemler yapılmış, fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmiş ve ilgili kurumlarla görüşmeler yapılarak alan hakkında verilere ulaşılmıştır.

İkinci aşamasında, çalışma alanı tanıtılmış ve alanın yer aldığı kent ile ilgili doğal ve kültürel veriler araştırılarak ortaya konulmuştur.

Çalışmanın üçüncü aşamasında, birinci ve ikinci aşamasından elde edilen gözlem çalışmaları sonrasında mevcut rekreasyonel durumunun analizi yapılmış ve rekreasyon potansiyelinin belirlenmesine yönelik olarak Gülez (1990)'in rekreasyon potansiyelini tespit etmek adına geliştirdiği yöntem alan için uygulanarak, rekreasyon değerlendirme formundaki faktörler değerlendirilmiş, alanın rekreasyonel potansiyeli tespit edilmiştir.

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında ise elde edilen tüm veriler ışığında alanın rekreasyonel potansiyelinin de dikkate alınması ile mevcut rekreasyon alt yapısının geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3.2.1. Gülez Yöntemi

Gülez (1990), tarafından geliştirilen bu yöntem, rekreasyon alanlarının potansiyelinin kolaylıkla saptanmasına olanak sağlamaktadır. Yöntem aşağıda verilen pratik bir matematik formülü ile ifade edilmektedir.

$$P + İ + U + RK + OSE = \% RP$$

Formüldeki sembollerin anlamları ve alabileceği maksimum puan değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Formüldeki öğeler ve alabilecekleri puanlar (Gülez, 1990)

Sembol	Anlamı	Maksimum puan (Öğenin ağırlık puanı)
P	Peyzaj değeri	35
İ	İklim değeri	25
U	Ulaşılabilirlik	20
RK	Rekreastif kolaylık	20
OSE	Olumsuz etmenler	0 (Maksimum -10)
RP (%)	Rekreasyon potansiyeli	100

Tablo 3'te verilen bu başlıkların açıklamaları ve değerlendirme yönteminde % kaçlık bir değerle yer aldıkları aşağıda verilmiştir.

Peyzaj değeri: Kullanıcıların rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirmek üzere yönelim gösterecekleri rekreasyon alanlarının, rekreasyon potansiyelini ortaya koymak adına ele alınan en önemli unsur peyzaj değeridir. Dolayısıyla % 35'lik bir değerle bu unsur, peyzaj potansiyeli değerlendirme formunun en başında yer almaktadır. Bir alanın peyzaj değeri, değerlendirme formunda yer alan alt başlıklara göre incelenerek elde edilmektedir.

İklim değeri: Rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek isteyen kullanıcılar çoğunlukla açık alanlara yöneldiği için bu unsur, rekreasyon aktiviteleri üzerinde fazlasıyla etkili olmaktadır. Bu nedenle rekreasyon potansiyeli formunda %25'lik bir değerle ikinci unsur olarak yer verilmiştir. İklim değeri "Sıcaklık", "Yağış", "Güneşlenme" ve "Rüzgârlılık" olarak öğelere ayrılmakta ve iklim değeri aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

$$\text{İklim Değeri} = \text{Sıcaklık} + \text{Yağış} + \text{Güneşlenme} + \text{Rüzgârlılık}$$

Ulaşılabilirlik: Bireyler rahatlıkla ulaşım sağladıkları alanlarda zaman geçirmeyi tercih etmekte ve ilk olarak o alan yönelim göstermektedirler. Bir alanının yoğunluğu o alanın ulaşılabilir bir konumda olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu durumda bir alana erişilebilirlik sorunu yaşanmadığı takdirde o alan önem kazanmaktadır. Bu nedenle ulaşılabilirlik faktörü rekreasyon potansiyeli formunda %20'lik bir değerle yer almaktadır

Rekreatif kolaylık: Bir alanın, rekreasyon için sağlayacağı iyi bir altyapı o alan için rekreasyon potansiyelini artırmaktadır. Alanın kullanıcılara sunduğu tuvalet, piknik masası, otopark gibi tesis imkânları, kullanıcıların o alanı tercih etmesi ve rekreasyon potansiyelinin artması açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla içerisinde bulunan tesisler ile alanın rekreasyon potansiyelinin yükselmesi doğru orantılıdır. Bu durumda rekreatif kolaylık faktörü, rekreasyon potansiyeli formunda %20'lik bir değerle yer almaktadır.

Olumsuz Etkenler: Rekreasyon potansiyelini belirlerken olumlu faktörler kadar olumsuz faktörler de göz önüne alınmalıdır. Bir alanın, rekreasyon potansiyeli formundan alabileceği en düşük puan -10 puan olarak belirlenmiştir. Bu durumda negatif (-) olarak alınan olumsuz etken puanı toplam puandan çıkarılmak yoluyla işleme dâhil olmaktadır.

Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyon potansiyelinin saptanması için yöntemin formülünde bulunan ana başlıkların, birden fazla alt başlığı bulunmaktadır. Ana başlıkların

altında yer alan bu kriterlerin hangi özelliklere göre hangi puanı alacağı Tablo 4'teki değerlendirme formunda verilmiştir.

Tablo 4

Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirme Formu (Güleç, 1990).

Formüldeki Ögeler	Ögenin Özellikleri	Maksimum Puan	Açıklama	
Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10 ha'dan büyük 5-10 ha 1-5 ha 0.5-1ha	4 3 2 1
	Bitki Örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık Yalnız ağaçlık ve çayırılık Çalılık, çayırılık, seyrek ağaçlık Çayırılık, seyrek ağaçlık Yalnız çayırılık ve çalılık Çalılık, seyrek ağaçlık Çayırılık, seyrek çalılık	7-8 6-7 5-6 4-5 3-4 3-4 2-3
	Deniz, Göl, Akarsular	8	Deniz kıyısı Göl kıyısı Akarsu kıyısı Dereler	7-8 6-7 4-5 1-4
	Yüzeysel Durum	5	Düz alan Hafif dalgalı Az eğimli, yer yer düzlük Az engebeli Orta engebeli	5 4 3 2 1
	Görsel Kalite	4	Panoramik görünüm Güzel görüş ve vistalar Alanın genel görsel estetik değeri	3-4 2-3 1-3
	Diğer Özellikler	6	Doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vb.	1-6

Tablo 4'ün devamı

İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	Yaz ayları ortalaması 16-34 17-33 18-32 19-31 20-30 21-29 22-28 23-27 24-26 25-25	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
	Yağış	8	Yaz ayları toplamları (mm) 50 100 150 200 250 300 350 400	8 7 6 5 4 3 2 1
	Güneşlenme	5	Yaz ayları bulutluluk ortalaması 0-2 2-4 4-6 6-8 8-9	5 4 3 2 1
	Rüzgarlılık	2	Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1 m/sn'den az 1-3 m/sn	2 1
	Ulaşılabilirlik (U)	Bölgenin Turistik Önemi	4	Akdeniz, Ege, Marmara kıyı bandı Karadeniz kıyı bandı Önemli karayolu güzergâhları, turizmde öncelikli yöreler
	Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	5	20 km'ye kadar uzaklık 50 km'ye kadar uzaklık 100 km'ye kadar uzaklık 200 km'ye kadar uzaklık	4-5 3-4 2-3 1-2

Tablo 4'ün devamı

	Ulaşılan Zaman Süresi	4	Yürüyerek 1 saate kadar ya da taşıtla 0-1/2 saat Taşıtla 1/2-1 saat Taşıtla 1-2 saat Taşıtla 2-3 saat	4 3 2 1
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme Belirli saatlerde taşıt bulabilme	3-4 1-3
	Ulaşımında diğer Kolaylıklar	3	Teleferik olması, denizden ulaşabilme vb.	1-3
Rekreatif Kolaylık (RK)	Piknik tesisleri	4	Sabit piknik masa, ocak vb. (niteliklere göre)	1-4
	Su Durumu	3	İçme ve kullanma su olanakları (niteliklerine göre)	1-3
	Geceleme Tesisleri	2	Sabit geceleme tesisleri Çadırılı ya da çadırsız kamp kurabilme olanakları	2 1-2
	WC'ler	2	Niteliklerine göre	1-2
	Otopark	2	Niteliklerine göre	1-2
	Gazino, Büfe	2	Niteliklere göre	1-2
	Bekçi ve Görevliler	2	Sürekli bekçi / görevli Hafta sonlarında	2 1
	Diğer Kolaylıklar	3	Örneğin plaj, kabin ve duş tesisleri, kiralık sandal olanakları, top vb. oyun ve spor alanları, tesisleri vb. (niteliklerine göre)	1-3
Olumsuz Etkenler (OSE)	Hava Kirliliği	-3	Kirlilik derecesine göre puan	-1 -3
	Güvenceli Olmaması	-2	Güvence durumuna göre	-1 -2
	Su Kirliliği	-1	Deniz, göl ve akarsular için	-1
	Bakımsızlık	-1	Alanda yeterli bakımın yapılmaması	-1
	Gürültü	-1	Trafik, kalabalık vb. gürültüler	-1
	Diğer Olumsuz Etkenler	-2	Örneğin taş ve çakıl ocakları, inşaat ve fabrika kalıntıları vb.	-1 -2
REKREASYON POTANSİYELİ (%): P+İ+U+RK+OSE				

Rekreasyon Potansiyeli(RP)(%)= Peyzaj Değeri (P) + İklim (İ) + Ulaşılabilirlik (U) + Rekreatif Kolaylık (RK) + Olumsuz Etkenler (OSE). Uygulanan formülde ortaya çıkan sonuçlara göre rekreasyon potansiyeli değerinin, yüzde aralıkları aşağıdaki gibidir.

1. Rekreasyon potansiyeli çok düşük (% 30 <)
2. Rekreasyon potansiyeli düşük (% 30-% 45 arası)
3. Rekreasyon potansiyeli orta (% 46-% 60 arası)
4. Rekreasyon potansiyeli yüksek (% 61-% 75 arası)
5. Rekreasyon potansiyeli çok yüksek (% 75 >)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, çalışma alanı tanıtılmış, alan ile ilgili doğal ve kültürel veriler araştırılmış, alanın mevcut rekreasyon durumu incelenmiş ve alan Gülez (1990) yöntemine göre değerlendirilerek, rekreasyon potansiyeli ortaya konulmuştur.

4.1. Çalışma Alanı

Gölet Doğal Yaşam Alanı, 1984-1989 yılları arasında başkanlık yapan Hüsnü Kahraman'ın döneminde projelendirilmiş, bitki dikimleri bu dönemde gerçekleşmiş ve yıllarca kullanım dışı kalarak, kent halkına hizmet verememiştir. 2007 yılında yapımına tekrardan başlanıp 2008 yılından itibaren ise yapımı bitirilerek hizmet vermeye başlamıştır (“Akhisar”, 2022). Alan yıllar içerisinde pozitif yönde değişim ve gelişim göstermiştir. Dünden bugüne gelişmeye ve büyümeye devam eden çalışma alanı, her geçen gün bünyesine yeni rekreasyon alanları katmakta ve rekreasyon altyapısını geliştirmeye devam etmektedir (Şenkuş ve Kelkit, 2022). 50 bin m² alan üzerinde kurulan bu alanda, 10 bin metrekare yapay göletin yanı sıra kafeler, tenis kortları, futbol sahası, basketbol sahası, voleybol sahası, piknik alanı, oyun parkı, konser ve tiyatro alanı, düğün salonu, camii, amfi tiyatro, lunapark gibi birçok aktif ve pasif rekreasyon alanı bulunmaktadır. Akhisar kentinde düzenlenen ve 5 asırdır devam eden Geleneksel Çağlak Festivali’de bu alan içerisinde yapılmaktadır. Gölet Doğal Yaşam Alanının yukarıdan görünümü Şekil 3’te verilmiştir.

4.2. Çalışma Alanının Doğal Yapı Analizi

4.2.1. Akhisar’ın Coğrafi Konumu

Akhisar İlçesi, Manisa İlinin kuzeyinde yer alan aynı adlı ova üzerinde kurulmuştur (Url-4, 2011; Manisa Tarım İl Müdürlüğü, 2008; Çam Kaynar, 2011). Akhisar ilçesi, Manisa ilinin yönetiminde olup bünyesinde 95 kırsal mahalle ve 1 şehir merkezi yer

almaktadır (Koday, Akbaş ve Kaya, 2017). Manisa ilinin sınırları içerisinde yer alan ve verimli bir ovada kurulan 1754 km²'lik bir alana sahip olan ilçe, Gördük Çayı ve kuzey-güney ve doğu-batı yollarının buluştuğu kesişim noktasında bulunmaktadır (Karakuyu, 2012; Akınlı ve Akbaş, 2019).

Şekil 3. Gölet Doğal Yaşam Alanının yukarıdan görünümü (“Akhisar Belediyesi’nin 23 Nisan”, 2019)

Doğuda 28° 14°, batıda 27° 31°, kuzeyde 39° 11°, güneyde 38° 37° koordinatlarına sahip olan Akhisar kentinin çevresinde doğu yönünde Gördes, güney yönünde Göl marmara, batı yönünde Saruhanlı, kuzey yönünde ise Kırkağaç, Soma, Sındırgı ilçeleri ve Balıkesir ili yer almaktadır. Akhisar kentinin rakımı 93 m’dir (Algın ve Bozacı, 1999; Yörük, Gülgün ve Türkyılmaz, 2005). Kuzey yönünden, güney yönüne yönelim gösteren % 0,3’lük bir eğim durumuna sahiptir ve çevresinde dağlar bulunmaktadır (Url-4, 2011; Manisa Tarım İl Müdürlüğü, 2008; Çam Kaynar, 2011).

4.2.2. İklim

Akhisar ilçesi iklimini etkileyen faktörler, Ege Denizi’ne olan mesafesi ve coğrafi durumudur. İlçede bulunan dağların doğu-batı yönünde olması, denizin ılımanlaştırıcı etkisinin iç kısımlarda görülmesini sağlamıştır (Temuçin, 1991; Erat, 2017). Akhisar ilçesi

iklim koşulları bakımından Akdeniz iklimi özelliklerini taşımaktadır (Temuçin, 1991). Yaz aylarında sıcak ve kurak, kış aylarında ılık ve yağışlı olmaktadır. Fakat deniz kıyısından biraz daha içerde bulunmasından dolayı Akdeniz iklimine göre bazı değişiklikleri bulunmaktadır. Aynı zamanda yükselti farklılıkları ve alan büyüklüğünün neden olduğu çok geniş olmayan kentsel ısı adaları bulunmaktadır (Karakuyu, vd., 2012; Koday ve diğerleri, 2017). Yükselti unsurunun etkili olduğu alanda yıllık ortalama yağış miktarı 575,5 mm ve sıcaklık ise 16,2°C olmaktadır (Koday ve diğerleri, 2017). Akhisar İlçesinin iklim verileri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Akhisar İklim Tablosu (1965-2021) (“Akhisar Bölgesinde Yıl Boyu”, t.y.).

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Sıcaklık (°C)	6	7	10	15	20	25	27	27	23	17	11	7
Min. Sıcaklık (°C)	2	3	5	8	13	17	21	20	16	11	6	3
Maks. Sıcaklık (°C)	11	12	16	21	27	31	34	34	30	24	17	12
Yağış / Yağış (mm)	69,5	67,8	53,2	43,3	26,1	12,4	3,8	3,4	13,0	33,8	65,3	80,3
Rüzgar Hızı (km/s)	13,4	14,2	13,5	12,3	11,8	13,6	16,6	16,1	13,5	12,6	12,7	13,1
Yağmurlu günler (g.)	7,5	6,8	6,7	5,9	4,3	2,3	0,8	0,8	2,1	4,2	6,5	8,6
Güneşli saatler (s)	9,8	10,8	12,0	13,3	14,3	14,8	14,6	13,6	12,4	11,1	10,0	9,5
Bulutluluk (%)	48	48	44	39	29	11	1	3	14	31	42	50

4.2.3. Toprak yapısı

Akhisar kentinin toprak türlerinin oluşumunda yüzey şekilleri ve iklimi faktörleri etki etmiştir (Hoşgören, 1983; Koday ve diğerleri, 2017). Akhisar kentinde yer alan toprak sınıfları zonal, azonal ve intazonal topraklardır. Kent üzerinde kendine geniş bir yayılım

alanı bulmuş olan toprak türleri alüvyal ve kırmızı akdeniz topraklarıdır. Akhisar'ın Akdeniz iklimi koşullarını yansıması nedeniyle kırmızı akdeniz toprakları büyük bir yayılım göstermiştir. Kırmızı akdeniz toprakları maki bitki örtüsüne sahip olan alanlarda bulunmaktadır. Bu topraklar diyaklazlı kalkerler, metamorfik gnayslar ve kısmen de neojen depoları üzerinde yayılış göstermektedir (Arınç, 2011; Koday ve diğerleri, 2017).

Akhisar kentindeki ana toprak grupları; alüvyal topraklar, kolüvyal topraklar, regosol topraklar kırmızımsı kestane renkli topraklar, kestane renkli topraklar, , kahverengi orman toprakları, rendzina toprakları, kırmızı akdeniz toprakları, kırmızı kahverengi akdeniz toprakları, kireçsiz kahverengi orman toprakları, kireçsiz kahverengi toprakları ve vertisol topraklardır (Hantekin, 2019).

4.2.4. Bitki Örtüsü

Akhisar ilçesi iklim olarak Akdeniz iklimi özelliklerini gösterdiği için bitki örtüsü de bu iklim şartlarına göre şekillenmiştir (Temuçin, 1991). Alanın iklim şartları çerçevesinde şekillenen doğal bitki örtüsü makiliklerdir (Manisa Tarım İl Müdürlüğü, 2011; Çam Kaynar, 2011). Kentte bulunan maki bitki örtüsü, tarım için kullanılan bölge ve yamaçlarda bulunan ormanlık alanlar arasında gelişim gösterirler (Temuçin, 1991). Alan üzerinde 600 m yüksekliğe varıncaya kadar maki bitki örtüsü gözlemlenmiştir. 600m yükseklikten sonra çam ormanları, güney, batı ve kuzey bölgelerinin belli yerlerinde ise fundalıklara rastlanmaktadır (Manisa Tarım İl Müdürlüğü, 2011; Çam Kaynar, 2011). Ayrıca doğal bitki örtüsünün korunduğu kesimlerde, karaçam ve kızılçamdan meydana gelen orman toplulukları da yer almaktadır. (Temuçin, 1991). Akhisar bölgesinde yapraklı ağaçlardan *Quercus cerris* (Saçlı Meşe), *Quercus ilex* (Pırnal meşe) ve farklı bazı meşe ağacı türleri, ibrelili ağaçlardan ise *Pinus nigra* (Karaçam), *Pinus brutia* (Kızılçam) gibi türler doğal olarak yayılım göstermektedir (Yörük, vd., 2005). Çalışma alanı içerisinde yer alan bitkilerin listesi Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Gölet Doğal Yaşam Alanında Yer Alan Bitkiler

Alanda Yer Alan Bitkiler			
Latince Adı	Türkçe Adı	Latince Adı	Türkçe Adı
<i>Acacica dealbata</i>	Gümüşi Akasya	<i>Lonicera caprifolium</i>	Sarılcı Hanımeli
<i>Agave parrasana</i>	Lahana Başlı Agav	<i>Melia azaderach</i>	Tespah Ağacı
<i>Araucaria heterophylla</i>	Arokarya	<i>Mexican feathergrass</i>	Meksika Tüyü Otu
<i>Berberis thunbergii</i>	Kadın Tuzluğu	<i>Morus alba</i>	Ak Dut
<i>Betula alba</i>	Huş	<i>Morus nigra</i> 'Pendula'	Ters Dut
<i>Campsis radicans</i>	Acem borusu	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum
<i>Catalpa bignonioides</i>	Katalpa	<i>Olea europaea</i>	Zeytin
<i>Cedrus deodora</i>	Himalaya Sediri	<i>Phoenix canariensis</i>	Yalancı Hurma Ağacı
<i>Cedrus atlantica</i>	Atlantik Sediri	<i>Picea pungens</i>	Mavi Ladin
<i>Chamaerops excelsa</i>	Telli Palmiye	<i>Pinus pinea</i>	Fıstık Çamı
<i>Cupressus arizonica</i>	Arizona Servisi	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar
<i>Cupressus macrocarpa</i> 'Goldcrest'	Limoni Servi	<i>Pyracantha coccinea</i>	Ateş Dikeni
<i>Cupressus lusitanica</i>	Meksika Servisi	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
<i>Cupressus sempervirens</i>	Akdeniz servisi	<i>Rosa damascena</i>	Isparta Gülü
<i>Cycas revoluta</i>	Yalancı Sagu Palmiyesi	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt
<i>Eleagnus angustifolia</i>	İğde	<i>Styphnolobium japonicum</i>	Sofora
<i>Festuca glauca</i>	Mavi çim	<i>Tetraclinis articulata</i>	Sandarık Ağacı
<i>Fraxinus excelsior</i>	Dişbudak	<i>Tilia tomentosa</i>	Ihlamur
<i>Juglans regia</i>	Ceviz	<i>Thuja occidentalis</i>	Batı Mazısı
<i>Juniperus exelca</i>	Boylu Ardıç	<i>Thuja orientalis</i>	Doğu Mazısı
<i>Laurus nobilis</i>	Defne Ağacı	<i>Washingtonia filifera</i>	Çöl Palmiyesi
<i>Lavandula officinalis</i>	Lavanta	<i>Yucca filamentosa</i>	Avize Çiçeği
<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı		

4.3. Çalışma Alanının Kültürel Yapı Analizi

4.3.1. Akhisar'ın Tarihçesi

Akhisar'ın tarihi çok eski dönemlere kadar dayanmaktadır. Akhisar kentinin stratejik konumu nedeniyle çok çeşitli devletler, bu bölgeyi yerleşim yeri olarak tercih etmiştir. Kentin Bergama-Sart, Manisa-İzmir hatlarının kavşak noktasında olması stratejik açıdan önemini artırmıştır. Akhisar kenti; Roma, Hitit, Bergama, Luwi, Grek, Lidya, Frigya, Pers, Makedonya, Selçuklu, Selevkos, Bizans, Saruanoğulları ve Osmanlı dönemlerine şahit olmuştur (Algin ve Bozacı, 1999; Yörük ve diğerleri, 2005).

Akhisar kentinin şehir merkezinde bulunan eski dönemler ait olan kalıntılara bakılarak, kentin ilk yaşam bulgularının M.Ö. 3000 yıllarına dayanmakta olduğu anlaşılmaktadır (Akhisar Yurt Ansiklopedisi, 1983; Doyduk, 2006). Akhisar kenti üzerinde Thyateira adıyla bilinen ilk yerleşimin, M.Ö. 1300 yıllarında Amazonlar tarafından kurulduğu sanılmaktadır (Satış, 1994; Doyduk, 2006). Batı Anadolu'nun çok verimli tarım alanların sahip olması, o dönemde yer alan varlıklı kentlerin yerleşim yeri olarak bu bölgeyi tercih etmesine neden olmuştur (Naumann, 1995; Doyduk, 2006).

Akhisar kenti, Bizans döneminde ve antik çağda Thyateira adıyla bilinen bir şehrin üzerinde kurulmuştur (Duyuran, 1974; Mercangöz, 1994). Thyateira kenti Romanın M.S. 395'te ikiye bölünmesiyle birlikte Bizans'a bağlanmıştır. Ayrıca Thyateira'da Batı Anadolu'da yapılan ilk yedi kiliseden biri yer almaktadır (Mercangöz, 1994; Doyduk, 2006). Thyateira kentinden günümüze kadar ulaşmış olan arkeolojik kalıntılar çok azdır. Bu kalıntılar da yalnızca kent merkezinde bulunan Tepe Mezarlığı ile sınırlıdır (Duyuran, 1974; Mercangöz, 1994).

Saruanoğulları Dönemi'nde, Akhisar kenti bu devletin büyük bir kazası olsa da bu dönemde fazla anıtsal yapı yapılmamıştır. Kent içerisinde yer alan eski bir kilise olan Ulu Cami, Saruanoğulları Dönemi'nde camiye dönüştürülmüştür. Ayrıca yine bu dönemde köy bölgelerinde zaviyeler açılmış ve 1316 yılında da Köfünlü Kara Mehmet Cami yapılmıştır (Uluçay, 1940; Doyduk, 2006).

Akhisar, Osmanlı İmparatorluğu'nun bünyesine 1382 yılında dâhil olmuştur (Darkot, 1997; Doyduk, 2006). Kentte 16. Ve 17.yy'larda hem tarımcılık hem de

dokumacılık büyüme göstermiştir (İnalçık, 1996; Doyduk, 2006). Akhisar kenti Osmanlı İmparatorluğunun düşüşüne kadar Saruhan Sancağının kazası olmuştur (Baykara, 2000; Doyduk, 2006). Akhisar kenti 20.yy'ın başlarında Mondros Ateşkes Antlaşması ile Batı Anadolu'da başlayan Yunan işgali nedeniyle 6 Eylül 1922 tarihine kadar işgal altında kalmıştır. Yunanlılar Akhisar kentine zarar vermemiş, üstelik birtakım iyileştirme çalışmalarında bulunmuşlardır (Gökdemir, 1990; Doyduk, 2006).

Kentin işgal altında kalması ve Kurtuluş Savaşı'nın yaşanması, kente sosyo-ekonomik açıdan zarar vermiş ve gerilemesine neden olmuştur. Bu dönemden sonra yapılan Cumhuriyet devrimleri ile yaşanan yokluk dönemi bitmiş ve Cumhuriyet döneminde tütüncülüğün başlayıp ilerletilmesiyle kent, tütün merkezi olmuştur (Satış, 1994; Doyduk, 2006).

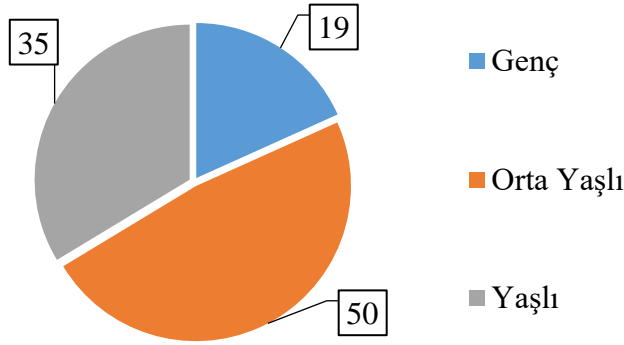
4.3.2. Nüfus

Akhisar kentinin Birinci Dünya Savaşından önceki nüfus sayısı toplamda 12.000 kişiden oluşmuş ve nüfusunun %75'inden fazlasını Türkler, kalan nüfusu ise Ermeniler ve Rumlar oluşturmuştur. Kent Yunanlılar tarafından işgal edilerek ele geçirilmiş, 1919 ve 1922 yılları arasında Yunan işgalinde kalmıştır. Kentin kurtuluşu 6 Eylül 1922 tarihinde gerçekleşmiştir. Kurtuluş Savaşından sonra bu kentte yaşayan Rum ve Ermeni kökenli insanlar kentten ayrılmış ve gidenlerin yerine ise Türk göçmenleri gelerek nüfusunu 18.000'e yükselmesini sağlamıştır (Akhisar Belediyesi, 2022a). Günümüzde ise kent merkezi 100.000 den fazla kişiye ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Akhisar kenti çoğu il olan kentten daha fazla nüfusa sahiptir. Bunun nedeni ise Akhisar kentinin yer aldığı coğrafi konumdur (Akhisar Belediyesi, 2022b).

Akhisar kentinin 2021 yılına ait olan güncel nüfus sayısı 176.000'dir. 2021 yılına ait nüfus artış ise % 6,6'dır (TÜİK, 2022). Bu nüfusun 87.548'i kadınlardan, 88.452'si ise erkeklerden oluşmaktadır. Bu oran yüzde olarak ise, %49,74 kadın, %50,26 ise erkektir ("Akhisar nüfusu 2021", t.y.). Akhisar kenti genelinde genç nüfus %19, orta yaşlı nüfus %50 ve yaşlı nüfus ise %35'lik bir bölümü kapsamaktadır (Şekil 4).

Getirilen büyükşehir yasasıyla köy alanları, köy kapsamından çıkararak mahalle statüsüne geçmesiyle birlikte 2013 yılından beri ilçede belde ya da köy yer almamaktadır

(“Akhisar”, 2022). Kent genelinde 1 kent merkezi ve 95 kırsal mahalle yer almaktadır (Koday ve diğeri, 2017).

Şekil 4. Akhisar İlçesi nüfus grafiği (‘Demografi’, t.y.)

4.3.3. Ulaşım

Ege Bölgesi içerisinde yer alan Akhisar ilçesi, Manisa ilinin sınırları içerisinde ve kuzey yönünde bulunmaktadır. 1750 km² yüzey alanına sahip olan Akhisar kenti, aynı isimli ovanın ortasında yer almaktadır (Doyduk, 2006). Akhisar kentinde deniz ve hava yolu ulaşımı olmamakla birlikte kente, karayolu ve demiryolu ile ulaşım sağlanmaktadır (‘Akhisar’, 2022). Akhisar kentine ulaşım 1955 yılında yapılmış olan İzmir-İstanbul kara yolu ve 1890 yılında yapımı tamamlanarak kullanıma açılan İzmir-Bandırma-Afyonkarahisar demir yolu sayesinde sağlanmaktadır. 1912 yılında demir yolunun bağlantısı İstanbul’a kadar genişletilmek istense de çalışmalar tamamlanamamış, demir yolu bağlantısı Bandırma iline kadar uzatılabildiği (Erat, 2017).

Akhisar kenti İzmir’den 80 km, Bandırma’dan 190 km ve İstanbul’dan 470 km mesafede yer almakta olup, Ankara-İzmir ve Bandırma-İzmir demir yolu üzerinde bulunmaktadır (‘Akhisar’, 2022). Ayrıca Akhisar kentinde havadan ulaşım olanak tanıyacak bir havaalanı yer almadığı için bu ulaşım türü İzmir’de yer alan havaalanı ile sağlanmaktadır.

4.3.4. Çağlak Festivali

Çağlak Festivali ismini Şeyh İsa'nın şehre döndüğünde konakladığı, Akhisar kentinin kuzeydoğusunda bulunan Kargın Köyü'nün yakınlarında yer alan Çağlak Deresi mevkiinden almaktadır (Atlı, 2018). Bu festivalin başlangıcının, Şeyh Mecdüddin İsa'nın eğitimini tamamlayarak Akhisar kentine geri dönüşü olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu dönüş günü, yerel halk tarafından her yıl Çağlak Deresi'nde düzenlenen çeşitli etkinlik ve şenlikler ile kutlanmış ve günümüzde de kutlanmaya devam edilmektedir. Ayrıca Çağlak Festivali günümüzde baharı kutlama bayramı olarak da anılmaktadır (Ursavaş, 2018).

Çağlak Festivali kutlandığı, ilk dönemde mekân olarak Şeyh İsa'nın eğitiminden sonra 17 gün boyunca kaldığı Kargın Köyü civarında yer alan, Çağlak Deresi konumunda düzenlenmiştir (Atlı, 2018). Zaman içerisinde Çağlak Deresi'nin kente uzak bir konumda bulunmasından dolayı farklı mekânlarda kutlanmaya başlanan festival, günümüzde ise festival kapsamında yapılacak tüm etkinlikler için alan sağlaması nedeniyle Akhisar Gölet Doğal Yaşam Alanı içerisinde kutlanmaktadır. Gölet Doğal Yaşam Alanı içerisinde yapılan festival kapsamında turnuvalar düzenlenmekte, gösteriler yapılmakta, sergiler ve panayırılar kurulmakta ve konserler verilmektedir (Şekil 5). Bu sene 563.'sü gerçekleştirilen festival, Akhisar için kültürel bir değer haline gelmiştir.

Şekil 5. Festivalden görüntüler (Orijinal, 2022)

4.4. Çalışma Alanının Mevcut Rekreatif Durumu

Gölet Doğal Yaşam Alanı içerisinde, kent kullanıcılarının gün içerisindeki yoğun koşuşturmaları sonucu biriktirdikleri kötü enerjileri ve günün yorgunluğunu atarak kaliteli zaman geçirmeleri için rekreatif aktivitelere olanak sağlayan çeşitli alanlar bulunmaktadır. Bu alan Akhisar kentindeki kullanıcılara rekreatif altyapı sağlayan en büyük park alanı ve kullanıcıların rekreatif ihtiyaçlarına hizmet eden en önemli alandır. Alanın mevcut rekreatif durumu aşağıda incelenmiştir.

4.4.1. Açık Alanların İncelenmesi

Çocuk Oyun Alanları

Alanın farklı yerlerinde konumlandırılmış çocuk oyun alanları bulunmaktadır. Çocuk oyun alanları genel olarak 3-12 yaş arası çocukların kullanımına uygundur. Çeşitli salıncak, kaydırak, tırmanma duvarı, teleferik, tahterevalli, trampolin gibi çocuk oyun donatılarını içeren bu alanlar, çocukların eğlenerek güzel vakit geçirmesine olanak tanımaktadır (Şekil 6). Çocuk oyun donatılarının malzeme tercihleri plastik, metal ve ahşaptır. Aynı zamanda çocuk oyun alanlarının bazılarında kauçuk zemin kaplama, bazılarında kum zemin, bazılarında ise beton zemin tercih edilmiştir. Çocukların kreş ve okullarında geçirdikleri günün ardından aileler, çocuklarını bu alanlara getirerek çocuklarının sosyalleşerek günün yorgunluğunu atmalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca çocuk oyun alanlarında konumlandırılmış oturma elemanları ebeveynlerin çocuklarını rahatlıkla beklemelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca çocukları olan kullanıcılar, çocuk oyun alanlarının çevresinde yer alan yeşil alanlarda piknik yapmayı tercih etmektedir (Şekil 7). Bu sayede kendileri piknik yaparken çocukları da rahatlıkla bu alanlarda vakit geçirebilmektedir.

Şekil 6. Çocuk oyun alanları (Orijinal, 2022)

Şekil 7. Piknik yapan kullanıcılar (Orijinal, 2022)

Otoparklar

Alan içerisinde kullanım sınırları belirlenmiş otopark ve yol akslarından sınır çizgisi ile ayrılmış otoparklar yer almaktadır. Ayrıca konser alanı olarak belirlenen bir alan da etkinlik zamanları dışında otopark alanı olarak kullanılmaktadır. Güvenlik kulübesinin yanında planlanan otopark alanı, 300 m² olup 15 araca hizmet vermektedir (Şekil 8). Lunapark alanının yanında yer alan otopark ise 550 m² ve 27 araç kapasitelidir (Şekil 9).

Çeşitli spor sahalarının bulunduğu alanın yanında yer alan diğer bir otopark alanı ise 880 m² olup 44 araca park yeri sağlamaktadır (Şekil 10). Aynı zamanda yol akslarından ayrılan yol kenarı otoparkları da toplamda 3.120 m² olup 156 araca otopark alanı sağlamaktadır (Şekil 11). Etkinlik zamanları dışında otopark alanı olarak kullanılan konser alanı ise 9.850 m² olup 492 araca hizmet verebilmektedir (Şekil 12). Güvenlik kulübesinin yanındaki otopark alanında ve yol kenarı otoparklarında zemin malzemesi olarak kilit parke taş döşeme kullanılmıştır. Lunapark yanında yer alan otopark ve konser alanında mıcır zemin tercih edilmiştir. Spor alanlarının yanında yer alan otopark içinse asfalt zemin kullanılmıştır. Alan ilçedeki en geniş açık yeşil alana sahip olan rekreasyon alanı olduğu için özellikle yaz aylarında yerel halk tarafından çok fazla kullanılmaktadır. Bu nedenle çalışma alanının yoğun kullanımı durumunda, mevcut otopark alanları kullanıcıların araç sayısına yeterli gelmediği için kullanıcılar araçlarını alan dışında buldukları herhangi bir yere ya da alan içerisinde otopark olarak belirlenen yerler dışındaki yol kenarlarına park etmektedir (Şekil 13). Bu durum alan içerisinde gidiş dönüş yönlerinin kısıtlanmasına neden olmaktadır.

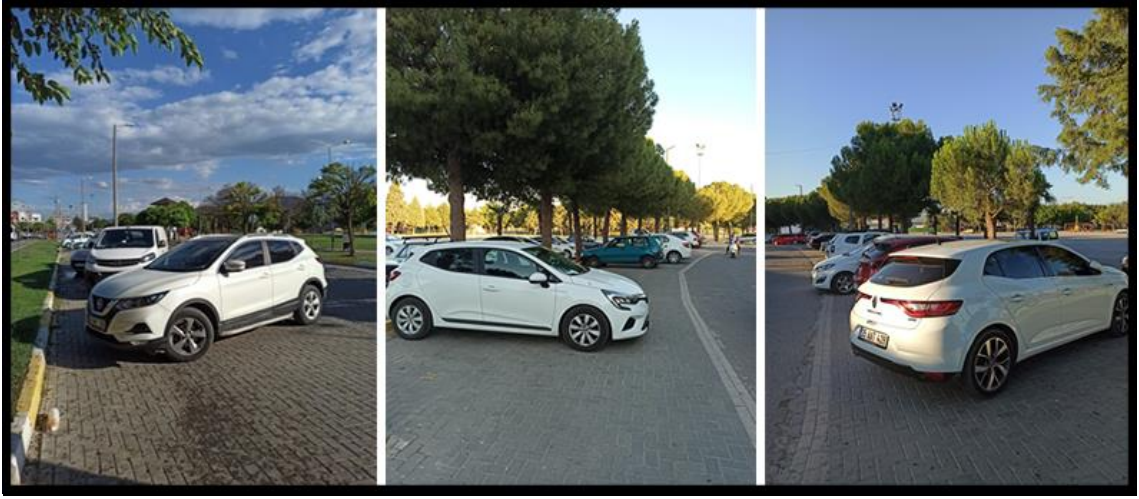
Şekil 8. Güvenlik kulübesi yanı otopark alanı (Orijinal, 2022)

Şekil 9. Lunapark yanı otopark alanı (Orijinal, 2022)

Şekil 10. Spor alanları yanı otopark alanı (Orijinal, 2022)

Şekil 11. Yol kenarı otoparkları (Orijinal, 2022)

Şekil 12. Konser alanı (Orijinal, 2022)

Şekil 13. Yol kenarı parkları hariç park kullanımı (Orijinal, 2022)

Etkinlik Alanları

Alan üzerinde kullanıcıların günlük yorgunluklarını atabilecekleri, ruhsal ihtiyaçlarına cevap vererek onları mutlu edebilecek ve sosyalleşmelerine olanak sağlayacak çeşitli etkinlik alanlar yer almaktadır (Şekil 14). Alandaki lunapark ve konser alanının zemininde mıcır taş, mini konser alanının zemininde kullanıcıların otururken rahat etmelerini sağlamak amacıyla çim yüzey, masa tenisi ve satranç oyun alanı için ise renkli blok taş döşeme tercih edilmiştir. Alanda yer alan Lunapark yılın her gününde aktif olarak kullanılmaktadır. Amfi ve büyük konser alanı, festivaller ve önemli günlerde gerçekleşecek dans gösterileri, konserler gibi etkinlikler için belirli zamanlarda kullanılmaktadır. Mini konser alanı ise özellikle yaz akşamları, her haftanın belirlenen bir gününde düzenlenen canlı müzik, tiyatro ve film günleri gibi etkinlikler için çoğunlukla kullanılmaktadır. Masa tenisi ve satranç oyun alanı ise kış aylarındaki çok soğuk havalardan haricinde kullanıcılar tarafından boş zamanlarını değerlendirmek için sıklıkla tercih edilmektedir. Her yaşta kullanıcının kullanımına uygun olan bu alanlarda zaman geçiren kullanıcılar, tercihlerine bağlı olarak aktif ve pasif rekreasyonel aktivitelerde bulunarak rahatlayabilmektedir.

Şekil 14. Etkinlik alanları (Orijinal, 2022)

Spor Alanları

Alanda voleybol sahası, mini futbol sahası, halı saha, tenis kortları, yüzme havuzu, basketbol sahası ve çeşitli spor aletlerinin yer aldığı spor alanı bulunmaktadır (Şekil 15). Basketbol, voleybol, futbol ve tenis gibi top ile oynanan sporların, sahalarının etrafı tel örgü ile çevrelenerek alanlar sınırlandırılmış ve topun saha içerisinde tutulması sağlanmıştır. Alan sınırları içerisinde yer alan yüzme havuzu, özel bir işletmeye ait olup kullanıcılara ücretli bir şekilde hizmet vermektedir. Dolayısıyla her kullanıcı bu alan kullanımından her zaman yararlanamamaktadır. Diğer kullanımlar ise tüm halkın kullanımına açık olup ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Kullanıcılar bu alanlarda bireysel veya grup olarak aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Spor alanları her yaşta kullanıcının tercih ettiği rekreasyonel aktivite ihtiyacına yanıt verecek kadar çeşitlilik göstermektedir. İnsanlar geçirdiği yoğun günün ardından, bu alanlarda sportif aktivitelerde bulunarak sosyalleşip, monotonluktan uzaklaşarak hayatlarına bir hareketlilik

kazandırmaktadır. Bu alanlar insanların hem bedensel hem de ruhsal sağlıkları üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.

Şekil 15. Spor Alanları (Orijinal, 2022)

Açık Yeşil Alanlar

Alan, Akhisar kentinin bünyesinde bulunan ve yüzey alanı en geniş açık yeşil alana sahip olan tek parkıdır. Alan her kullanıcının tercih ettiği şekilde vakit geçirmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle çalışma alanı kullanıcıların rekreasyon ihtiyaçlarına hizmet eden en önemli alandır ve yerel halkın doğa ile iç içe vakit geçirmesine olanak sağlamaktadır. Kullanıcılar bu alan içerisinde grup veya bireysel olarak vakit geçirebilmekte; piknik yapma, top oynama, kitap okuma, çim yüzeyler üzerinde zaman geçirme gibi aktif ve pasif rekreasyon aktivitelerini, alanın kullanıcılara sağladığı geniş açık yeşil alanlarda gerçekleştirmektedir (Şekil 17).

Şekil 16. Açık yeşil alanlar (Orijinal, 2022)

Kullanıcılar bu alanlarda kentin yoğun bina ortamından çıkarak, kendilerine bir nefes ortamı bulmaktadır. Günün yorucu geçen zamanından sonra yerel halk soluğu Gölet Doğal Yaşam Alanında almakta ve tüm streslerini, yorgunluklarını ve kötü enerjilerini bu alan içerisinde nötrlemeye ve enerjilerini artırmaya çalışmaktadır.

Kafeler

Alan içerisinde farklı kafeler yer almaktadır (Şekil 16). Kullanıcılar tercihlerine göre grup veya bireysel olarak bu alanlara gelip, yemek ve içmek faaliyetlerini gerçekleştirerek kendilerini dinlendirmektedir. Tüm kafe alanlarının oturma birimleri dış mekânda yer almaktadır. Bazı kafe alanları yoğun bitkilendirme yapılmış gölge alanlarda planlanmış olup, sıcak yaz günlerinde bitkilerin sıcaklık düşürme ve gölge sağlama özelliğinden yararlanarak, kullanıcılara güzel bir ortam oluşturulmuştur. Bazı kafe alanlarının oturma birimlerinin yer aldığı açık yeşil alanlar üzerinde herhangi bir gölgeleme elemanına yer verilmediği için kullanıcılar bu alanları özellikle yaz akşamlarında tercih etmektedir. Gölet kıyısındaki yol kenarından, ahşap zemin ile oluşturulmuş bir platform ile ayrılan kafe alanlarında, gölge alan oluşturmak için asma germe branda kullanılmıştır. Farklı bir yol kenarı kafe alanlarında ise kullanıcılara gölge alan sağlamak için kompozit ahşap pergola kullanılmıştır. Kafelere ait olan bu alanlar, kullanıcılara manzara seyri ve dinleme ortamı sağlamaktadır. Aynı şekilde seyir tepesi üzerinde konumlandırılmış kafe alanı da kullanıcılara manzara etkisiyle huzur ve dinlenme ortamı sağlamaktadır. Ayrıca kafeler yol kıyısı boyunca oturma birimlerine yer vererek kullanım sayısını artırmaktadır. Yol kıyısında yer verilen bazı oturma birimleri adına herhangi bir gölgeleme elemanı bulunmadığı için bu alanlar akşamüzerinden itibaren kullanılmaktadır. Kafe alanları doğanın içerisinde ve gölet kıyısında yer aldığı için insanlar doğada vakit geçirirken yeşilin dinlendirici etkisi, ortamın temiz havası, sakinliği ve manzara etkisinden yararlanarak huzurlu hissettiği anlar yaşamakta, bu sayede gün içerisindeki yoğunluktan uzaklaşarak yorgunluklarını atmaktadır.

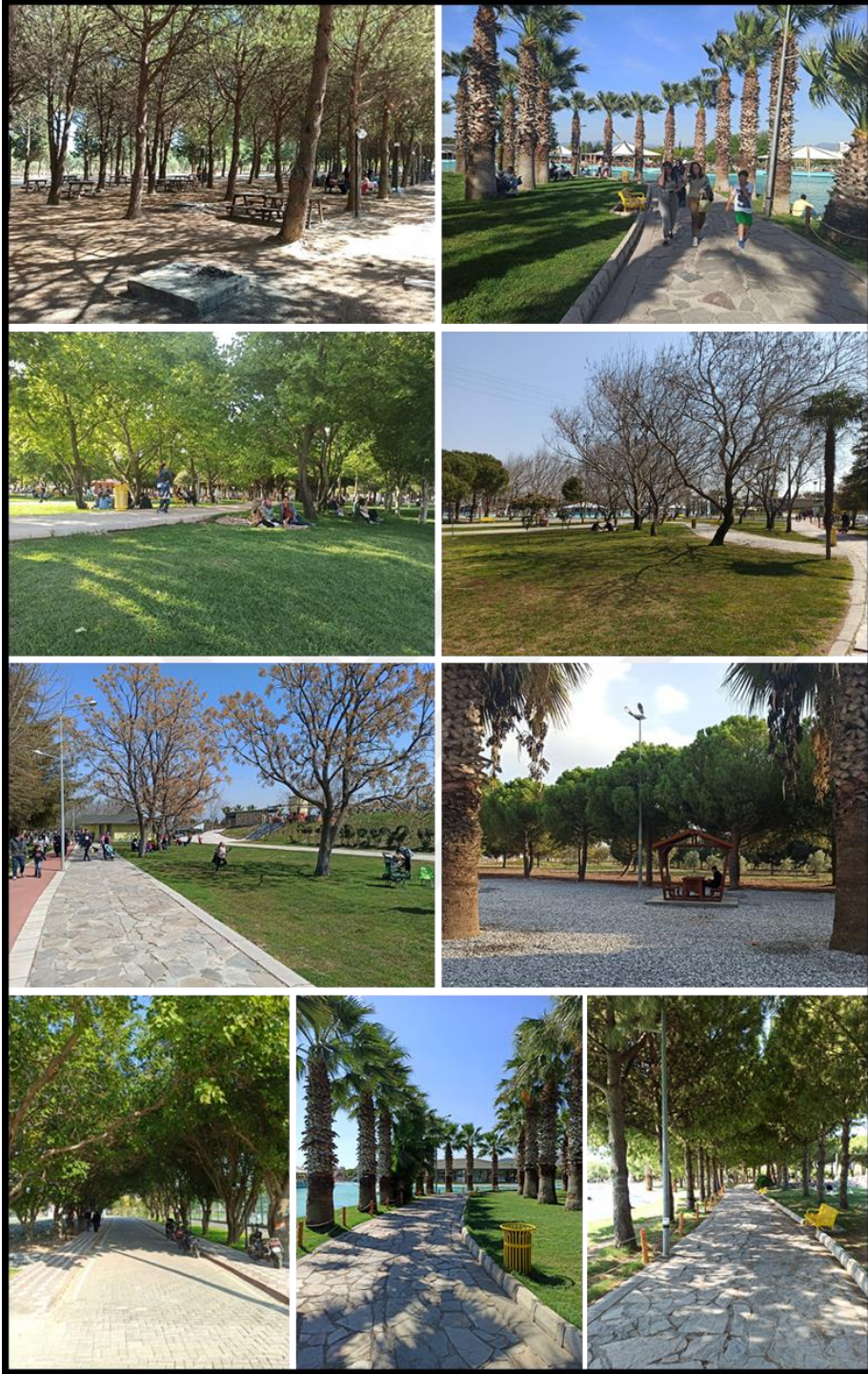

Şekil 17. Kafe alanları (Orijinal, 2022)

Bitkisel Tasarım

Alan genelinde grup veya tekli ağaç kullanımları tercih edilmiş, yer örtücü, çalı, ağaççık ve ağaç gibi kademeli olarak yapılan bitki kompozisyonlarına yer verilmemiştir. Alan genelinde en çok kullanılan ağaç türünü *Pinus pinea* (Fıstık Çamı) oluşturmaktadır. *Pinus pinea* (Fıstık Çamı) ağaçlarının yoğun bir şekilde kullanılarak tavan etkisi oluşturmasıyla kullanıcılar için gölge alanlar sağlanmış ve bitkilerin mekân oluşturma

özelliğinden yararlanılmıştır. Bu bitki türü özellikle piknik alanlarında tercih edilmiştir. Alan üzerinde çoğunlukla kullanılan bir diğer ağaç türü ise *Washingtonia filifera* (Çöl Palmiyesi)'dir. Bu ağaç türünün gölet etrafındaki kullanımı, palmiyenin dağınık tepe yapısı sayesinde su ile görsel uyum sağlamıştır. Alanda *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı) kullanılarak kullanıcıların bu alan altındaki oturma elemanlarını kullanırken kış aylarında güneşten yararlanması, yaz aylarına ise oluşturduğu gölge alan sayesinde güneşten korunması hedeflenmiştir. Ayrıca alanda kullanılan yaprak döken ağaçlar, yaz aylarında gölge ve kapalı olan mekânlar oluşturmuş, kış aylarında ise alanın daha ferah ve açık görünmesini sağlamıştır. Aynı zamanda bu ağaçların oluşturduğu kaligrafik görüntüden yararlanarak, alanda yalnızlık temasını yansıtan alanlar oluşturulmuştur. Alan üzerinde farklı noktalarda konumlandırılmış *Tilia tomentosa* (Ihlamur) ve *Robinia pseudoacacia* (Yalancı Akasya) gibi ağaç türlerinin, belli mevsimlerde yaydığı koku etkisinden yararlanarak, insanların farklı duyularının harekete geçirilmesi hedeflenmiştir. Alanda genel olarak sık bir bitkilendirme tercih edilerek gölge alanlar oluşturulmuş ve örtülü mekânlar elde edilmiştir. Dolayısıyla bu şekilde yapılan bitkilendirme ile geniş ölçekli olan alanın, insan ölçeğine indirilmesi sağlanmıştır. Bazı alanlarda *Melia azaderach* (Tespah Ağacı) kullanılarak, kışın ağacın sarı renk meyve etkisi sayesinde insanların soğuk havalarda içinin ısınacağı görseller oluşturulmuştur. Alanda tampon bitkisi olarak *Pinus pinea* (Fıstık Çamı) kullanılmıştır. Bu sayede hem anayoldan gelebilecek gürültü kirliliğinin önüne geçilmiş hem de kişilerin görüş açısı kısıtlanarak kendilerini şehir ortamından uzakta ve farklı bir alanda hissetmesine yardımcı olunmuştur. Alan boyunca *Morus alba* (Ak Dut), *Washingtonia filifera* (Çöl Palmiyesi) ve *Pinus pinea* (Fıstık Çamı) ağaçları ile oluşturulan alle yollar sayesinde kullanıcılar için görsel yönlendirme sağlanmıştır. Kullanıcılar Gölet Doğal Yaşam Alanına gelerek, doğa içerisinde zaman geçirmekte ve bitkisel tasarımların üzerlerinde oluşturduğu etkiler sayesinde rahatlamaya ve yaşam kalitelerini yükseltmeye çalışmaktadır. Alanda yer alan bazı bitkisel tasarım görselleri Şekil 18'da verilmiştir.

Şekil 18. Bitkisel tasarımlar (Orijinal, 2022)

Bisiklet Eğitim Parkuru

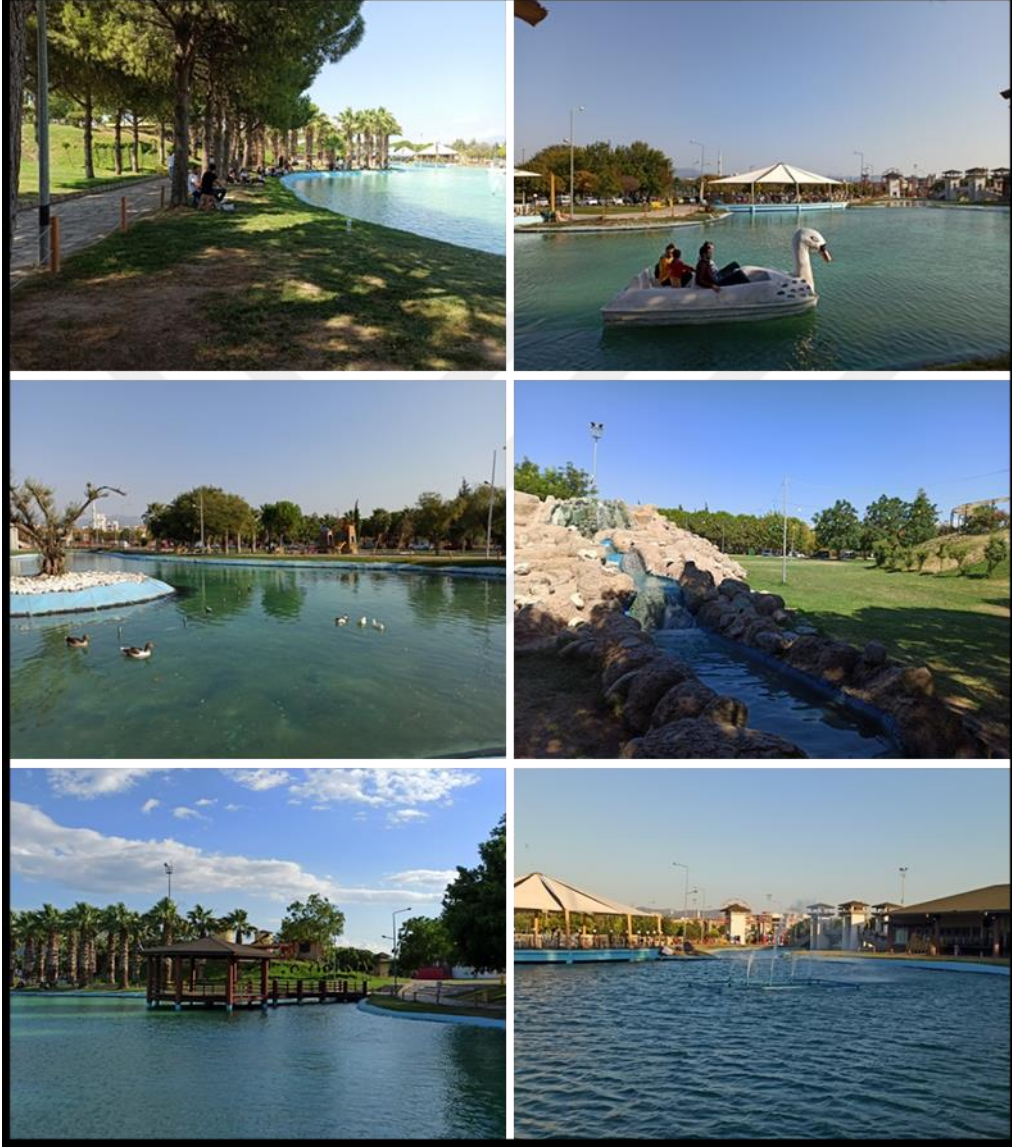
Alanda bisiklet ile trafiğe çıkmadan önce kişilerin pratik yapmasına yardımcı olacak bir bisiklet eğitim parkuru bulunmaktadır (Şekil 19). Alanda trafikte yer alan bilgilendirme tabelaları, trafik işaretleri, trafik ışıkları gibi unsurlar yer almaktadır. Asıl amacı çocukların bisiklet ile trafiğe hazırlanmaları olsa da alan her yaştan kullanıcının kullanımına açıktır ve ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Kişiler grup veya bireysel olarak bu alana gelerek aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Alan aynı zamanda çocukların sosyalleşmesini sağlayıp, enerjilerini atarak kendilerini geliştirebilecekleri ve bir beceri kazanabilecekleri ortam imkânı sunmaktadır. Ayrıca ebeveynler çocuklarını bu alana getirdiği zaman çocuklarının pratik kazanmasına yardımcı olurken, tercihlerine göre çocuklarıyla birlikte bisiklet kullanabilmekte ve kendileri de bu alanda eğlenerek rahatlayabilmektedir. Bisiklet kullanmayı tercih etmeyen kullanıcılar ise eğitim parkuru sınırları içerisinde yer alan oturma birimlerinde bekleyerek temiz hava almakta ve doğa içerisinde vakit geçirerek dinlemektedir.

Şekil 19. Bisiklet eğitim parkuru (Orijinal, 2022)

Su Aktiviteleri

Alan içerisinde 10. 863 m²'lik alanı kapsayan informal yapıda yapay bir gölet yer almakta ve kullanıcıların bazı rekreasyon faaliyetlerine ortam sağlamaktadır (Şekil 20).

Şekil 20. Su aktiviteleri (Orijinal, 2022)

Kullanıcılar gölet üzerinde su bisikleti kullanarak gezinti sağlayabilmektedir. Aynı zamanda gölet üzerinde yer alan iskele, gölet kıyısına konumlandırılan kafelere ait alanlar, yol kenarında bulunan oturma birimleri ve gölet kıyısında bulunan yeşil alanlar sayesinde kullanıcılar manzara seyri gibi pasif rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir. Dolayısıyla alan kullanıcılara göl manzarası eşliğinde dinlenme ortamları oluşturmakta ve

insanlar için rahatlama mekânı sağlamaktadır. Ayrıca göletin farklı noktalarında fiskiyeler yer almaktadır. Bu fiske sistemleri ile yapılan su gösterileri durgun suya bir hareketlilik kazandırmakta ve kullanıcılar için dikkat çekicilik sağlamaktadır. Alanda biyolojik ve kendini yenileyebilen bir gölet olmadığı için özellikle kış aylarında alanın az kullanıldığı zamanlarda su kütlesi alandan uzaklaştırılarak dibe çöken kirlerinden arındırılıp bakımları yapıldıktan sonra gölet alanı tekrardan su ile doldurulmaktadır. Bu işlem sürekli olarak yapılamadığı için göl suyu gün geçtikçe kirli bir görüntüye maruz kalmaktadır. Alan üzerinde bir de 763 m² olan yapay şelale yer almaktadır. Bu kullanım sayesinde su sesinin müzik ve dinlendirici etkisi ile kullanıcılar için sakinleştirici bir huzur ortamı oluşturulmuş, alanın estetik değeri artırılmıştır.

Piknik Alanları

Alanın farklı bölgelerinde piknik alanları yer almaktadır (Şekil 21). Kent kullanıcıları hafta içi ya da hafta sonlarında, yoğun geçirdikleri günün ardından kendilerine kalan boş zamanlarda, alan içerisinde bulunan piknik alanlarına gelerek, ailesi veya arkadaşları ile hem doğayla iç içe vakit geçirmekte hem de sosyalleşerek kendini mutlu etmektedir.

Alanda çok sayıda kullanıcıya hizmet eden piknik masası, kamelyalı piknik masası, çöp kutusu, çeşme gibi piknik üniteleri yer almaktadır. Ağaçlar ile örtülü mekân oluşturulan piknik alanlarında piknik masaları, ağaçların yoğun olarak kullanılmadığı ve güneş ışınlarına maruz kalan piknik alanlarında ise kamelyalı piknik masaları tercih edilmiştir.

Kullanıcı kapasitesine yeterli gelen piknik alanlarında kullanıcılar günün herhangi bir saati yer bulabilmekte, bu sayede yer bulma stresini yaşamayarak alana istediği zaman gelebilmektedir. Dolayısıyla gün içerisinde farklı stresle maruz kalan bireyler rahatlamak istedikleri boş zamanlarında üzerlerine farklı bir stres yüklememiş olmaktadır.

Şekil 21. Piknik Alanları (Orijinal, 2022)

Donatı Elemanları

Çeşmeler

Alanda kullanıcıların kullanım ihtiyacını karşılamak için piknik alanlarının çevresinde çeşmeler ve içme suyu ihtiyacını karşılamak içinse bir hayrat yer almaktadır. Ayrıca spor alanı kullanıcıları için de gerçekleştirdikleri spor faaliyetleri sonrasında ihtiyaçlarını gidermeleri adına bir adet çeşme yer almaktadır (Şekil 22). Çeşmeler metal,

beton ve tuğla malzemeden tercih edilmiştir. Alanda yer alan bu çeşmeler kullanıcı sayısına yeterli gelmemekle birlikte piknik ve spor alanı kullanıcıları haricinde kullanıcıların her an ulaşım ihtiyaçlarını karşılayabileceği konumda yer almamaktadır. Ayrıca piknik alanlarında yer alan çeşmeler de kullanıcı sayısına yeterli gelmediği için alan yoğun olduğu zamanlarda kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamak için sıra beklemesine neden olmaktadır.

Şekil 22. Çeşmeler (Orijinal, 2022)

Yollar

Alanda farklı mekân kullanımına göre farklı zemin malzemeleri tercih edilmiştir (Şekil 23). Gölet çevresinde yer alan yolun genişliği 3 metredir ve zemin malzemesi olarak kayrak taşı kullanılmıştır. Yürüyüş yolu ile yaya yolunun yan yana olduğu diğer bir yolda ise 2,5 m kayrak taşı malzemeden yaya yolu ve 1,5 m dökme kauçuktan yürüyüş yolu bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 7,5 m genişliğinde taşıt kullanımına açık olan yollar ve bağlantı yollarında ise kilit parke taş döşemesi kullanılmıştır. Spor alanları çevresinde planlanmış olan yol 1,5 m genişliğindedir ve zemin malzemesi olarak dikdörtgen beton parke taşı kullanılmıştır. Ayrıca alan bünyesine yeni dâhil edilen spor ve çocuk oyun alanlarının yer aldığı alanda ise zemin malzemesi olarak, renkli kare taş döşeme kullanılmıştır. Farklı alanlarda farklı zemin malzemeleri kullanılarak monotonluk kırılmış ve alan sıkıcılıktan uzaklaştırılmıştır.

Şekil 23. Yollar (Orijinal, 2022)

Çöp Kutuları

Her alanda farklı tip çöp kutusu tercih edilmiştir (Şekil 24). Çöp kutuları alan içerisinde kullanıcıların her an ulaşabileceği yeterliliktedir. Ağaçların seyrek kullanıldığı yürüyüş yolları üzerinde genel olarak üstü kapalı metal çöp kutuları kullanılmıştır. Bu sayede yağmur gibi hava koşullarında, çöplerin ıslanmasının önüne geçilmiştir. Ağaç kullanımı ile tavan etkisinin olduğu mekânlarda genel olarak üzeri açık çöp kutuları kullanılmıştır. Piknik alanlarının bulunduğu çevrelerde ise küçük çöp kutularının yeterli

gelmeyeceği düşünülerek büyük çöp konteynerleri tercih edilmiştir. Çöp kutularının malzeme tercihleri ahşap-metal, metal olmak üzere kullanıldığı alana göre farklılık göstermektedir. Ayrıca çöp kutularının bakımları yapılmakta olup, çöpler daima görevliler tarafından kontrol edilerek kullanıma hazır durumda bulunmaktadır.

Şekil 24. Çöp kutuları (Orijinal, 2022)

Bilgilendirme ve Uyarı Levhaları

Alanda kullanıcıları bilgilendirmek üzere yaya yolları üzerinde konumlandırılmış bilgilendirme ve uyarı levhaları yer almaktadır (Şekil 25). Alanda yer alan tüm bilgilendirme ve uyarı levhaları bakımlıdır. Ayrıca metal-ahşap ya da metal malzemenen kullanılan tüm bilgilendirme ve uyarı tabelaları kırmızı renk tercih edilmiştir. Bu sayede kullanıcılar için dikkat çekicilik sağlanmıştır.

Şekil 25. Bilgilendirme ve uyarı levhaları (Orijinal, 2022)

Aydınlatma Elemanları

Alanda farklı tipte bir veya iki armatürlü olmak üzere orta boylu dekoratif bahçe aydınlatmaları, yüksek boylu led aydınlatmalar ve yüksek boylu projektörlü aydınlatma elemanları yer almaktadır (Şekil 26). Tüm aydınlatma elemanları çevre şartlarına dayanıklılık sağlaması açısından metal malzemedен tercih edilmiştir. Her alanda yeterince aydınlatma kullanılmış olup, kullanıcıların alanda geceleri rahat bir şekilde rekreatif faaliyetlerine devam edebilmesi sağlanmıştır.

Şekil 26. Aydınlatma elemanları (Orijinal, 2022)

Köprüler

Alanda iki adet köprü yer almaktadır (Şekil 27). Ana köprü betondan, yardımcı köprü ise ahşap malzemedен oluşmaktadır. Bu köprüler Akhisar belediyesine ait olan ve gölet üzerinde bulunan adada yer alan düğün salonuna geçiş yapabilmek için

konumlandırılmıştır. İnsanlar bu köprüler sayesinde alana geçiş sağlayabilmektedir. Ayrıca kullanıcılar ana köprü üzerinde, kısa süreli manzara seyri gibi rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir (Şekil 28).

Şekil 27. Köprüler (Orijinal, 2022)

Şekil 28. Alanın ana köprü üzerinden manzara görünümü (Orijinal, 2022)

Oturma Elemanları

Alanda farklı mekânlarda kullanılan oturma elemanları farklılık göstermektedir. Alan üzerinde ahşap-metal, metal, beton-metal ve ahşap malzemelerden olmak üzere farklı türlerde oturma elemanları yer almaktadır (Şekil 29).

Şekil 29. Oturma elemanları (Orijinal, 2022)

Oturma elemanlarının renk ve malzeme tercihleri kullanıldığı alan ile uyumludur. Aynı zamanda tüm oturma elemanları bakımlı ve temiz durumdadır. Oturma elemanları bulunduğu mekâna göre arkalıklı veya arkalıksız olarak tercih edilmiştir. Doğa içerisinde vakit geçirme, piknik yapma manzara seyri, gibi pasif rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştiği, kişilerin uzun süreli vakit geçirmesine olanak sağlayacak alanlarda arkalıklı; çocuk oyun alanı, spor sahası gibi aktif rekreasyonun gerçekleştiği alanlarda ise kısa süreli kullanımlar için arkalıksız oturma elemanları tercih edilmiştir. Bu sayede enerji sarf eden ve dinlenme ihtiyacı olan diğer kullanıcıların da yararlanmasına olanak sağlanmıştır. Alanda kullanılan oturma elemanları kullanıcı kapasitesine yeterli gelmektedir. Bu sayede

kullanıcılar, tercihlerine bağılı olarak aktif olarak gerçekleştirdikleri rekreatif faaliyetlerden sonra dinlenme gereksinimlerini karşılamak veya pasif rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere oturma elemanı bulabilmektedir.

4.4.2. Kapalı Alanların İncelenmesi

Cami ve Mescit

Alanda kullanıcıların rekreasyonel aktivitelerini gerçekleştirirken, inançları doğrultusunda gerçekleştirmeleri gereken ibadetlerine mekân sağlayan bir cami ve mescit bulunmaktadır (şekil 30). Bu sayede kullanıcılar ibadetlerini yaptıktan sonra aktivitelerini gerçekleştirdikleri rekreasyon alanlarına geri dönebilmekte ve rekreasyon zamanlarından kaybetmemektedir.

şekil 30. Cami ve mescit (Orijinal, 2022)

Güvenlik Kulübeleri

Alan içerisinde farklı noktalarda olmak üzere 2 adet güvenlik kulübesi yer almaktadır (şekil 31). Gölet Doğal Yaşam Alanının güvenliğinden sorumlu olarak 4 özel güvenlik görevlisi ve 6 zabıta görev yapmaktadır. Alanda 24 saat güvenlik görevlileri görev yapmakta ve belirli aralıklarla devriyelere çıkıp alanın güvenliğini sağlayarak kullanıcıların kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktadır. Görevliler alan içerisinde

görev paylaşımı yapmaktadır. Bazı görevlilerin devriye gezme durumlarında güvenlik kulübesinde bekleyen görevliler de alan kullanıcılarının herhangi bir sorununda yardımcı olmak adına her an ulaşılabilir konumda olmaktadır. Bu sayede kullanıcılar karşılaştıkları herhangi bir sorunda güvenlik görevlilerine danışarak sorunlarına çözüm bulmakta ve rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirerek mutlu hissetmek üzere tercih ettikleri bu alanda endişe, belirsizlik, güvensizlik gibi kötü hislerden uzak kalmaktadır.

Şekil 31. Güvenlik kulübeleri (Orijinal, 2022)

Tuvaletler

Alanın farklı noktalarında olmak üzere 2 adet alana, 1 adet kafe bünyesine dâhil olup halkın kullanımına açık olan 3 adet tuvalet bulunmaktadır (Şekil 32).

Kullanıcılar rekreasyonel aktivitelerini gerçekleştirirken zorunlu ihtiyaçlarını gidermek için bu alanları kullanmaktadır. Toplamda 30 kabin kapasiteli olan tuvaletler, kullanıcı kapasitesine yeterli gelmemektedir. Bu nedenle kullanıcılar alanın yoğun olduğu durumlarda sıra beklemek zorunda kalmaktadır. Bu durum kişilerin geçirdiği yoğun günün ardından, rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirmek için kendisine kalan serbest zamandan almakta olup, kullanıcıların hoşlanmadığı bir durumdur.

Şekil 32. Tuvaletler (Orijinal, 2022)

4.5. Çalışma Alanının Gülez Yöntemi ile Değerlendirilmesi

Tablo 4'te verilen Gülez (1990)'in oluşturduğu rekreasyon potansiyeli değerlendirme formunda bulunan kriterlere göre Gölet Doğal Yaşam Alanı incelenmiş ve değerlendirme formu ana başlıklarına (peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık, olumsuz etmenler) ayrılıp, bu ana başlıkların altında yer alan kriterlerin özelliklerine göre aldığı puan karşılığına bakılarak, alanın puanlaması yapılmıştır.

Peyzaj Değeri

Gölet Doğal Yaşam Alanı, 29 ha'lık bir alanı kapsadığı ve 10 ha'dan büyük bir alana sahip olduğu için alan büyüklüğü kriteri 4 puan almıştır.

Alan yoğun bir bitki örtüsüne sahiptir. Alan üzerinde özellikle *Pinus pinea* (Fıstık Çamı), *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı) ve *Washingtonia filifera* (Çöl Palmiyesi) ağaçları

büyük bir yoğunluk göstermektedir. Alana hâkim olan bitki örtüsünü, ağaçlar ve çim yüzeyler oluşturmaktadır. Alan üzerinde birkaç farklı yerde kullanılan *Berberis thunbergi* (Kadın Tuzluğu), *Lavandula officinalis* (Lavanta), *Rosa damascena* (Isparta Gülü), *Nerium oleander* (Zakkum) gibi çalı türleri hariç alanda çalı türlerine yer verilmemiştir ve alan içerisindeki çalı kullanımını yeterli değildir. Dolayısıyla alanın bitki örtüsünü yalnızca ağaçlar ve çayırılık oluşturduğu için bitki örtüsü kriteri 7 puan almıştır.

Gölet Doğal Yaşam Alanı içerisinde bir adet gölet yer almaktadır. Bu gölet, yapay bir gölet olması nedeniyle sürekli olarak su değişimi ve bakım gerektirdiği için alan, deniz, göl ve akarsular kriterinden 6 puan almıştır.

Akhisar kenti bir ova üzerinde kurulduğu için kent geneli düz bir yüzey yapısına sahiptir. Gölet Doğal Yaşam Alanı da genel olarak düz bir alanda planlanmış olup düz ve düze yakın eğimli bir alandır. Alanın 3 farklı noktasında kot farkı bulunmaktadır (Şekil 33). Bu noktalar da merdiven ve kademelendirme ile desteklenerek, kullanıcıların alan içerisinde rahatlıkla hareket etmesine imkân sağlanmıştır. Alan geneli itibarıyla kullanıcıların alan içerisinde dolaşmasını zorlaştıran veya engelleyen herhangi bir eğim durumuna sahip olmadığı için hafif dalgalı olarak alınmış ve yüzeysel durum kriterinden 4 puan almıştır.

Şekil 33. Alandaki kot farkı (Orijinal, 2022)

Alanın yüzeysel durumu düz ve düze yakın eğimli olduğu için panoramik görüşümler elde etmeyi sağlayacak bir yüzey durumuna sahip değildir. Ancak alan içerisinde yer alan seyir tepesi bu faktör için potansiyel barındırıyor olsa da manzarasının önünde yer alan ağaçlar nedeniyle tam olarak bu ihtiyaca yanıt verememektedir (Şekil 34). Bu nedenle alan panoramik görüşümler elde etmek için alternatiflere sahip olmasa da güzel görüş ve vistalar için potansiyel barındırmaktadır. Dolayısıyla alan görsel kalite kriterinden 3 puan almıştır.

Şekil 34. Alanın seyir tepesinden görünümü (Orijinal, 2022)

Alan herhangi bir tarihi değere ev sahipliği yapmamaktadır. Fakat her yıl düzenlenen ve Akhisar kenti için kültürel bir değer haline gelmiş olan Çağlak Festivali, bu alanda gerçekleştirilmektedir. Ayrıca alan kentleşme durumuna adaptasyon sağlayan sokak hayvanlarına, kuş türlerine ve ördek gibi su hayvanlarına ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 35). Alan hem bazı hayvan türlerine hem de Çağlak Festivaline ev sahipliği yaptığı için diğer özellikler kriterinden 2 puan almıştır. Peyzaj değeri başlığının aldığı puanlar Tablo 7’de verilmiştir.

Şekil 35. Alanın ev sahipliği yaptığı hayvanlar (Orijinal, 2022)

Tablo 7

Peyzaj değeri başlığının aldığı puanlar

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	Maximum Alabileceği Puan	Aldığı Puan
Peyzaj değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	4
	Bitki Örtüsü	8	7
	Deniz, Göl, Akarsular	8	6
	Yüzeysel Durum	5	4
	Görsel Kalite	4	3
	Diğer Özellikler	6	2

İklim Değeri

Akhisar ilçesine ait 3 aylık iklim değerlerinin toplam ve ortalama değerleri Tablo 8’de verilmiştir. Bu tabloda yer alan toplam ve ortalama değerlerine göre rekreasyon potansiyeli değerlendirme formunda yer alan iklim kriteri başlığının alt başlıkları puanlandırılmıştır.

Tablo 8

Akhisar ilçesinin 3 aylık iklim değerleri (1963-2021) (“Akhisar Bölgesinde Yıl Boyu”, t.y.).

İklim Özellikleri	Haziran	Temmuz	Ağustos	Yaz Ayları Toplamları ve Ortalamaları
Sıcaklık	25°C	27°C	27°C	26,3°C
Yağış	12,4 mm	3,8 mm	3,4 mm	19,6 mm
Güneşlenme	3,3 gün	0,31 gün	0,93 gün	1,51 gün
Rüzgârlılık	3.7 m/s	4.61 m/s	4.47 m/s	4.26 m/s

Tablo 8’de yer alan Haziran, Temmuz ve Ağustos ayı sıcaklık değerlerine bakılarak kentin sıcaklık ortalaması $26,3^{\circ}\text{C} \approx 26^{\circ}\text{C}$ olarak bulunmuştur. Bulunan ortalama sıcaklık değerine göre alan, sıcaklık kriterinden 9 puan almıştır.

Akhisar kentinin 3 aylık yağış değerleri toplamı 19,6 mm bulunmuştur (Tablo 8). Bulunan toplam yağış değerine göre alan, yağış kriterinden 8 puan almıştır.

Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarındaki bulutlu olan gün sayısına bakılarak, kentin yaz aylarındaki bulutluluk ortalaması 1,51 gün olarak bulunmuştur (Tablo 8). Bulunan bu değere göre alan, güneşlenme kriterinden 5 puan almıştır.

Akhisar kentinin yaz aylarındaki rüzgârlılık ortalamaları ise 4,26 m/s bulunmuştur (Tablo 8). Bu nedenle alan, rüzgârlılık kriterinden 1 puan almıştır. İklim değeri başlığının aldığı puanlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

İklim değeri başlığının aldığı puanlar

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	Maximum Alabileceği Puan	Aldığı Puan
İklim değeri (İ)	Sıcaklık	10	9
	Yağış	8	8
	Güneşlenme	5	5
	Rüzgarlılık	2	1

Ulaşılabilirlik

Bölgenin turistik önemi kriteri başlığı, alan herhangi bir kıyı bandında bulunmadığı; fakat Balıkesir-Manisa-Akhisar anayol güzergâhının kıyısında yer aldığı, aynı zamanda Akhisar kenti, inanç turizmi kapsamında ziyaret edilen Thyateira Antik kentine ev sahipliği yaptığı için 2 puan almıştır.

TÜİK (2022), verilerine göre çalışma alanının içerisinde bulunduğu Akhisar kentinin nüfusu 2021 yılı itibariyle 176.000'dir. Alanın şehir merkezinden uzaklığı yaklaşık olarak 2.7 km, şehrin en uzak noktasından uzaklığı ise 4.8 km'dir. Alana olan en çok uzaklığın yaklaşık olarak 4.8 km olmasından dolayı bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması kriteri 5 puan almıştır.

Alanın şehir merkezinden uzaklığı yaklaşık olarak 2.7 km, şehrin en uzak noktasından uzaklığı ise 4.8 km'dir. Şehir merkezinden alana yürüyerek ulaşım yaklaşık 30 dakika, özel otomobil ile yaklaşık olarak 7 dakika, şehrin en uzak noktasından alana yürüyerek ulaşım yaklaşık olarak 1 saat, özel otomobil ile 12 dakika sürmektedir. Şehir içi otobüsler ise yarım saatte bir geçmekte ve alana otobüsle ulaşım süresi 1 saati geçmemektedir. Bu nedenle ulaşılan zaman süresi başlığı 4 puan almıştır.

Kullanıcılar tercihlerine göre alana yürüyerek veya belirli saatlerde olan ve kullanıcılar için bir müddet beklemeyi gerektiren şehir içi otobüsleri ile ulaşım sağlayabildiği için ulaşım (taksi ve özel oto dışında) kriteri 3 puan almıştır.

Ulaşımında diğer kolaylıklar kriteri ise alana ulaşım otobüs, özel otomobil ve yürüyerek olmak üzere yalnızca üç farklı ulaşım türü ile sağlandığı için puan almamıştır. Ulaşılabilirlik başlığının aldığı puanlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

Ulaşılabilirlik başlığının aldığı puanlar

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	Maximum Alabileceği Puan	Aldığı Puan
Ulaşılabilirlik (U)	Bölgenin Turistik Önemi	4	2
	Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	5	5
	Ulaşılan Zaman Süresi	4	4
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	3
	Ulaşımında Diğer Kolaylıklar	3	-

Rekreatif Kolaylık

Alan üzerinde farklı noktalarda konumlandırılmış 5 adet piknik alanı yer almaktadır. Piknik alanları kullanıcıların rekreasyon ihtiyacını fazlasıyla karşılamakta, alan yoğun olduğu zamanlarda bile kullanıcılar piknik yapma aktivitelerini gidermek için yer bulabilmektedir. Dolayısıyla Gölet Doğal Yaşam Alanının piknik alanları altyapısı, kullanıcı kapasitesini karşılaması açısından yeterli gelmektedir. Piknik alanları üzerinde sabit piknik masaları, çeşmeler, kamelyalı piknik masaları, çöp kutuları gibi piknik ünitesi elemanları yer almakta; fakat ocak bulunmamaktadır. Dolayısıyla kullanıcılar kendi ocaklarını getirmek zorunluluğunda kalmaktadır. Bu nedenle alan piknik tesisleri kriterinden 3 puan almıştır.

Alanda kullanıcıların su içme kaynağı olarak kullanacağı bir hayrat çeşmesi, kullanma durumları içinse piknik alanları ve spor alanı çevresinde yer alan çeşmeler bulunmaktadır. Alanda yer alan çeşmelerin büyük çoğunluğu piknik alanlarında yer almakta, çeşitli alan kullanımlarına sahip alanda, piknik alanları ve spor alanı dışında kullanıcıların her an ulaşabileceği konumda su kaynağı bulunmamaktadır. Bu nedenle alan su durumu kriterinden 1 puan almıştır.

Alan içerisinde konaklamak isteyen kullanıcılar için herhangi bir kamp alanı veya sabit geceleme tesisi gibi alanlar bulunmamaktadır. Bu nedenle alan geceleme tesisleri kriterinden puan almamıştır.

Alanda 2 tanesi alana, 1 tanesi kafe bünyesine dâhil olup halkın kullanımına açık olan 3 adet tuvalet yer almaktadır. Tuvaletler toplamda 30 kabin kapasitelidir ve bakımları ise iyi düzeydedir. Alandaki tüm tuvaletler özel işletmelere ait olup kullanıcılara paralı olarak hizmet vermektedir. Ayrıca tuvaletler özellikle konser gibi etkinlik zamanları alanın yoğun kullanım durumunda, kullanıcı kapasitesine yeterli gelmemekte ve kişilerin rekreasyonel faaliyet süresinden almaktadır. Bu nedenle alan, WC kriterinden 1 puan almıştır.

Alan üzerindeki 3 otopark ve yol kenarı parkları kullanıcılara toplamda yaklaşık olarak 242 araçlık bir otopark alanı sağlamaktadır. Bu da insanların rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirmek üzere öncelikli olarak tercih ettiği ve geniş bir rekreasyon çeşitliliği barındıran çalışma alanı için kullanıcı kullanım kapasitesine yeterli gelmemektedir. Mevcut otopark alanları çok fazla arabaya hizmet verememektedir; fakat alan içerisinde bulunan konser alanı, etkinlik yapılmadığı zamanlarda otopark alanı olarak değerlendirilmekte bu sayede otopark kapasitesi 492 araç kadar artırılmaktadır. Yine de etkinlik zamanlarında daha da yoğun bir kullanıcı kitlesini bünyesine çeken alan, otopark alanı kapasitesi açısından daha da yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla kullanıcılar alan içerisinde otopark alanı olmayan yol kenarlarını kullanarak, çift yönlü yolun tek şeride düşmesine neden olmakta ve alan dışında bulabildikleri herhangi bir alanda bu gereksinimlerini karşılamaktadır. Bu durumda kullanıcılar hem yer bulma stresini yaşamakta hem de park alanı ararken zaman kaybetmektedir. Otopark alanları kullanıcı kapasitesini karşılayamadığı için otopark kriteri 1 puan almıştır.

Alanda kullanıcıların her daim kendilerine yer bulabildiği, grup veya bireysel olarak vakit geçirebildiği geniş kapasiteli kafe alanları yer almaktadır. Bu alanlar kullanıcıların sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılamakta ve insanların doğayla iç içe vakit geçirmesine imkân sağlamaktadır. Ayrıca alanda kafe alanlarına ait büfeler yer almakta ve kullanıcılar, yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını bu büfelerden karşılamaktadır. Alan üzerindeki büfe ve kafe alanları yeterli olduğu için gazino, büfe kriteri 2 puan almıştır.

Alan içerisinde kullanıcıların ve alanın güvenliğini sağlamak adına 4'ü özel güvenlik görevlisi ve 6'sı zabıta olmak üzere toplamda 10 kişi görev yapmaktadır. Güvenlik görevlileri alan üzerinde vardiyalı olarak çalışmakta ve 24 saat boyunca alanın güvenliğini sağlamaktadır. Görevliler belli zamanlarda devriye gezerek alan içerisinde

herhangi bir sorun olup olmadığını kontrol etmektedir (Şekil 36). Güvenlik görevlileri alan hâkimiyeti açısından yeterli geldiği için bekçi ve görevliler kriteri 2 puan almıştır.

Şekil 36. Alanda devriye gezen güvenlik görevlileri (Orijinal, 2022)

Alan spor aktivitelerine imkân sağlayan ve çeşitlilik gösteren spor alanlarına, çocuk oyun alanlarına, bisiklet eğitim parkuruna, dinlenme alanlarına, konser alanlarına, piknik alanlarına ve gölet üzerinde gezinti yapabilmek için su bisikleti kiralama olanağına sahiptir. Bünyesinde bulundurduğu bu aktivite imkânları sayesinde her yaştan kullanıcının rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayarak enerjilerini atmasına veya tekrar kazanmasına ortam sağlamaktadır. Bu nedenle diğer kolaylıklar kriteri 3 puan almıştır. Rekreatif kolaylık başlığının aldığı puanlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

Rekreatif kolaylık başlığının aldığı puanlar

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	Maximum Alabileceği Puan	Aldığı Puan
Rekreatif kolaylık (RK)	Piknik tesisleri	4	3
	Su Durumu	3	1
	Geceleme Tesisleri	2	-
	WC’ler	2	1
	Otopark	2	1
	Gazino, Büfe	2	2
	Bekçi ve Görevliler	2	2
	Diğer Kolaylıklar	3	3

Olumsuz Etkenler

2019-2021 yılları arasındaki 3 aylık (Haziran, Temmuz, Ağustos) hava kalitesi değerlerine bakıldığında, Akhisar'ın hava kalite indeksi genel olarak iyi ve orta seviye arasında değişim göstermektedir. (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, t.y.). Bu nedenle alan hava kirliliği kriterinden -1 puan almıştır.

Alan içerisinde alanın güvenliğinden sorumlu olarak toplamda 10 güvenlik görevlisi ve zabıta görev yapmaktadır. Alanda 24 saat güvenlik görevlileri bulunmakta, alan içerisinde devriye gezerek alanın güvenliğini sağlamaktadır. Dolayısıyla alanın güvenliğinden sorumlu olan görevliler alanın güvenliğini sağlanması açısından yeterli gelmektedir. Bu nedenle güvenceli olmaması kriteri puan almamıştır.

Alanda yapay bir gölet yer almaktadır. Gölet yıl içerisinde su yüzeyinde biriken toz ve kirlerin dibe çökmesi sonucu yosun oluşumu ve çamurlaşma durumuyla kirlenmekte ve bakıma ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle su kütlesi alandan uzaklaştırılarak, gölet dipteki kirlerinden arındırıldıktan sonra suyun tekrar doldurulması işlemi yapılmaktadır. Bu işlem sürekli olarak yapılamadığı için gölet temizlendiği ilk zamanlar temiz olsa da gün geçtikçe kirlenmeye, bulanık ve çamurlu bir su görüntüsünün oluşmasına neden olmaktadır (Şekil 37). Bu nedenle su kirliliği kriteri -1 puan almıştır.

Şekil 37. Göl dibinde oluşan çamurlaşma ve yosunlaşma (Orijinal, 2022)

Alan içerisinde yer alan oturma elemanı, aydınlatma elemanı, bilgilendirme tabelası gibi donatı elemanlarının ve piknik ünitelerinin bakımları aksatılmadan yapılmakta ve çöpler devamlı olarak kontrol edilerek temizlikleri sağlanmaktadır. Aynı şekilde bitkisel öğelerin bakımları ve sulama durumları da aksatılmadan gerçekleştirilmektedir. Alan çok yoğun olarak kullanıldığı zamanlarda dikkatli olmayan ve çevreye çöp atan kullanıcılar

tarafından kirletilmektedir. Bu gibi zamanlarda da çöpler görevliler tarafından toplanarak alandan uzaklaştırılmakta ve alanın temizliği sağlanmaktadır (Şekil 38). Bu nedenle alan bakımsızlık kriterinden puan almamıştır.

Şekil 38. Alan bakımı yapan görevliler (Orijinal, 2022)

Alan, çok geniş bir yüzey alanına sahip olduğu için rekreasyon alanları bakımından çeşitlilik göstermektedir. Bu alanlar aktif ve pasif olarak yapılan aktivite türleri bakımından farklı noktalarda konumlandırılmıştır. Bu sayede kullanıcılar kendi ihtiyaçlarına göre bir alanı tercih etmekte ve birbirlerinden uzak noktalarda istedikleri aktiviteyi gerçekleştirerek gürültü unsuru gibi olumsuz durumlardan etkilenmemektedir. Bu nedenle alan gürültü kriterinden puan almamıştır.

Alan üzerinde kullanıcıların rekreasyon etkinliklerini etkileyip, onları huzursuz edecek faklı herhangi bir olumsuz öge bulunmamaktadır. Bu nedenle alan diğer olumsuz etkenler kriterinden puan almamıştır. Olumsuz etkenler başlığının aldığı puanlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Olumsuz etkenler başlığının aldığı puanlar

Formüldeki Öğeler	Öğenin Özellikleri	Maximum Alabileceği Puan	Aldığı Puan
Olumsuz Etkenler (OSE)	Hava Kirliliği	-3	-1
	Güvenceli Olmaması	-2	-
	Su Kirliliği	-1	-1
	Bakımsızlık	-1	-
	Gürültü	-1	-
	Diğer Olumsuz Etkenler	-2	-

4.6. Çalışma Alanının Gülez Yöntemine göre Rekreatiyonel Potansiyeli

Gölet Doğal Yaşam Alanının, Gülez yöntemi kapsamındaki değerlendirme formunda yer alan her başlığın (peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık, olumsuz etmenler) alt kriter özelliklerine göre değerlendirilerek puanlaması yapılmıştır. Değerlendirme sonrası her başlık için yapılan puanlamalara göre bulunan toplam puanlar Tablo 13'te verilmiştir. Yapılan tüm bu değerlendirmeler sonucunda her başlık için tespit edilen puanlar Tablo 4'te yer alan formülde yerine yazılarak;

$$P+İ+U+RK+OSE= \%RP$$

$$26+23+14+13+(-2)= \%74$$

alanın rekreatiyonel potansiyeli %74 olarak bulunmuştur. Bulunan sonuca göre Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreatiyon potansiyeli Gülez yöntemine göre % 61-% 75 arasında olduğu için yüksek olarak tespit edilmiştir.

Tablo 13

Gölet doğal yaşam alanının rekreatiyonel potansiyeli

Sembol	Anlamı	Maksimum puan (Öğenin ağırlık puanı)	Aldığı Puan
P	Peyzaj değeri	35	26
İ	İklim değeri	25	23
U	Ulaşılabilirlik	20	14
RK	Rekreatif kolaylık	20	13
OSE	Olumsuz etmenler	0 (Minimum -10)	-2
RP (%)	Rekreatiyon Potansiyeli	100	74

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentler, hızla gelişerek plansız kentleşme sorununu meydana getirmiş ve doğadan uzaklaşan ortamlar durumuna gelmiştir. Bu nedenle doğal ortamdan uzak çevrelerde yaşayan bireyler, geçirdikleri yoğun ve stresli günün ardından rekreasyon ihtiyacı hissederek kendilerine kalan serbest zamanlarında doğal alanlara yönelip, bu alanlarda vakit geçirerek tüm olumsuz duygularından arınmayı hedeflemektedir. Bu doğal alanlar, insanlar için kent ortamından uzaklaşarak nefes alma noktası olmakta ve kişilerin doğa içerisinde vakit geçirerek rekreasyon ihtiyaçlarını gidermesine imkân sağlamaktadır. Dolayısıyla insanların, rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak üzere yöneldikleri doğal alanların barındırdığı rekreasyon potansiyelleri de tüm kullanıcıların bu alanlar içerisinde zaman geçirirken mutlu hissetmesini sağlamak adına oldukça önem taşımaktadır.

Rekreasyon alanları, içerisinde bulundurduğu rekreasyon olanakları ile kent kullanıcılarının rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayarak gün içindeki yorgunluklarını atması için ortam oluşturmaktadır. Bu alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri, kişilerin bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılanması açısından hayatımızın çok önemli bir noktasında yer almakta, rekreasyonel faaliyetlerde bulunamayan insanlar, ruhsal ve bedensel sağlıklarını yitirmekle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu nedenle rekreasyon alanlarının çeşitli kullanıcıların isteklerine göre sağlayacağı aktif ve pasif aktiviteler, bedensel ve ruhsal doyuma ulaşarak kullanıcıların yaşam kalitelerinin artması açısından önem kazanmaktadır. Dolayısıyla rekreasyon alanlarının, rekreasyon potansiyellerinin tespit edilmesi, kullanıcıların bu alanlardan en yüksek düzeyde verim almasını sağlayabilmek için tespit edilen eksikliklerinin giderilerek kişilere sunduğu rekreasyon deneyiminin iyileştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Çalışma alanı olarak seçilen, Akhisar kentinde bulunan Gölet Doğal Yaşam Alanı, yerel halkın rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere yönelim gösterdiği, kent sınırları içerisindeki en geniş yüzey alanına sahip olan ve rekreasyon alanları açısından çeşitlilik gösteren tek açık yeşil alan olduğu için oldukça önemli bir alandır. Bu nedenle çalışma, Akhisar kenti kullanıcıları için büyük bir rekreasyon kaynağı durumda olan Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışma kapsamında, Gölet Doğal Yaşam Alanının içerisinde yer alan mevcut aktif ve pasif rekreasyon çeşitleri, kullanıcılara sunduğu imkânlar incelenmiş ve alan Gülez (1990)'in rekreasyon potansiyeli ile değerlendirilerek rekreasyon potansiyeli ortaya konulmuştur.

Bu bağlamda mevcut rekreasyon durumu üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, alan içerisindeki spor alanları, kafe alanları, etkinlik alanları, piknik alanları, bisiklet eğitim parkuru gibi rekreasyon alanları sayesinde alanın aktif ve pasif olarak kullanıcılara sağladığı rekreasyon çeşitliliğinin, kişilerin rekreasyon ihtiyaçlarını karşılaması açısından yeterli geldiği tespit edilmiştir. Ayrıca alan üzerinde konumlandırılmış aydınlatma elemanı, çöp kutusu, oturma elemanı gibi donatı elemanlarının da kullanıcıların rekreasyon aktivitelerini gerçekleştirirken ihtiyaç duyduğu fonksiyonları karşılaması açısından fazlasıyla yeterli geldiği gözlemlenmiştir. Özellikle alanın aydınlatmasının yeterli olması kullanıcılara güvenilirlik hissi vermekte ve kullanıcılara rekreasyon faaliyetlerine gece de rahatlıkla devam edebilme imkânı sağlamaktadır. İsteddiği her saatte rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirebilme psikolojisi kullanıcılara daha özgür olduğunu hissetmektedir.

Kullanıcılar ihtiyaç duydukları aktif veya pasif tüm rekreasyon faaliyetlerine bu alan içerisinde erişebildikleri için rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek adına kendilerine kalan serbest zamanları bu alan içerisinde değerlendirmektedir. Aynı zamanda Akhisar kentinin kıyı bölgesinde yer almaması nedeniyle Gölet Doğal Yaşam Alanının içerisinde bulunan su ögesi, kullanıcıların kıyı alanlarda gerçekleştirmeye ihtiyaç duyduğu bazı rekreasyon aktivitelerine olanak sağlaması açısından alanı kullanıcılar için daha çekici bir duruma getirmektedir. Kişiler tercih ettiği türden dinlenme, eğlenme, manzarayı seyretme, sportif faaliyetlerde bulunma, oyun oynama gibi çok çeşitli rekreasyon ihtiyaçlarına bu alan içerisinde ulaşabilmektedir. Sağladığı rekreasyon imkânları sayesinde Gölet Doğal Yaşam Alanı kullanıcıların, serbest zamanlarını değerlendirmek adına akıllarına gelen ilk alan olmakta ve dolayısıyla kent için popüler bir rekreasyon alanı olmasını sağlamaktadır. Hala gelişmeye ve bünyesine dâhil edilen yeni alanlarla birlikte büyümeye devam eden bu alana, kullanıcılar için yeni rekreasyonel aktivite imkânları kazandırılmaktadır.

Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyon potansiyeli, Gülez (1990), yöntemi çerçevesinde incelenerek, değerlendirme formunda bulunan başlıklara göre yapılan

değerlendirmeler sonucunda puanlandırıldıktan sonra Tablo 13'te de verildiği gibi %74 olarak saptanmıştır. Alanın rekreasyon potansiyeli değeri %74 olarak tespit edildiği ve Gülez yöntemine göre %61-%75 arasında değer alan bir alanın rekreasyon potansiyeli yüksek olduğu için çalışma alanının rekreasyon potansiyeli yüksek olarak bulunmuştur. Dolayısıyla alanın iyi bir rekreasyon değerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Yine de rekreasyon potansiyeli değerlendirme formunda saptanan eksikliklerin tamamlanıp, Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyon potansiyelinin %75 ve üzerinde bir değer alarak, çok yüksek rekreasyon potansiyeline sahip olabilmesi adına değerlendirme formunda düşük puan alan kriterler için iyileştirme önerileri getirilmiştir.

Alanın rekreasyon potansiyelinin iyileştirilerek daha iyi duruma gelmesi için iklim değeri hariç peyzaj değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık, olumsuz etkenler başlıklarının bazı alt kriterlerine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Geliştirilen öneriler şu şekildedir;

Peyzaj değeri

- Alanda yapılan gözlemler sonucunda, alanın bitki örtüsüne çim yüzeyler ve ağaçların hâkim olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle alanda boyut olarak ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücüler olmak üzere kademeli bir peyzaj ortaya çıkarabilmek için alan üzerinde çalı türü kullanımı fazlalaştırılmalıdır. Alandaki çalı varlığı artırıldığı zaman bitki örtüsü kriteri 1 puan artarak 8 puan alacaktır.

- Alanda yer alan yapay gölet üzerinde biriken kirlerin dibe çökmesi sonucunda, bulanık ve çamurlu bir görünüm oluştuğu ve bu nedenle sürekli olarak bakım gerektirdiği gözlemlenmiştir. Alanın bulanık ve çamurlu bir görünüme sahip olmaması açısından bakımları aksatılmamalı, biyolojik mücadele çalışmaları ile zararlı mikroorganizmaların oluşumu önlenmeli ve su filtrelenerek gölün daima bakımlı ve temiz kalması sağlanmalıdır. Gölet'in daima bakımlı olarak kalması halinde deniz, göl, akarsular kriteri 1 puan artarak 7 puan alacaktır.

- Alanın yüzeysel durumunun genel olarak düz ve düze yakın olmasına rağmen 3 ayrı noktada kot farkının bulunduğu gözlemlenmiştir. Bulunan kot farkları da tasarımcı tarafından proje aşamasında, alanın yüzeysel durumuna göre yapılan merdiven kullanımı ve kademelendirme gibi tasarımlar sayesinde kullanıcıların zorlanmayacağı alanlar durumuna getirilmiştir (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

- Alanın yüzey yapısının düz ve düze yakın olması nedeniyle panoramik görünümlere olanak sağlayamadığı tespit edilmiştir. Alanda panoramik görünümler elde etmek için bir seyir tepesine yer verilse de manzarasının önünde yer alan ağaçlar nedeniyle bu ihtiyaca cevap veremediği gözlemlenmiştir. Alanın mevcut yüzeysel durumu nedeniyle bu kriter için bir öneri geliştirilememiştir.

- Alan daima var olan doğal bir alan olmadığı, kentin bünyesine sonradan katılan bir kent park projesi olduğu ve doğal değere sahip bir alanda düzenlenmediği için içerisinde herhangi bir doğal değere ev sahipliği yapmamaktadır. Dolayısıyla diğer kolaylıklar kriteri aynı değerde kalmıştır.

Değerlendirme formunda yer alan bitki örtüsü ve deniz, göl, akarsular kriterlerinde yapılacak değişimler sonucu, iki kriterin de puan durumu 1'er puan artarak peyzaj değeri 28 puan değerine ulaşmış olacaktır.

İklim değeri

İklim verilerine bakıldığı zaman alanın rüzgarlılık ve sıcaklık değerlerinden birer puan düşük alarak, iklim değerinin maksimum puandan 2 puan eksik olduğu tespit edilmiştir. İklim koşulları insan müdahalesi sonucu değiştirilebilen bir unsur olmadığı için bu başlık için bir öneri geliştirilememiştir. Ayrıca alanın iklim verilerine bakıldığında, iklim faktörünün genel olarak insanların rekreasyon faaliyetleri üzerinde bir engel olmadığı gözlemlenmiştir (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

Ulaşılabilirlik

- Akhisar kentinin kıyı bölgesinde yer almaması değiştirilemeyen bir unsur olduğu için dolayı bölgenin turistik önemi kriterinin aldığı değer aynı kalmıştır.

- Kullanıcıların alana taksi ve özel otomobil dışında ulaşım yolu olarak yürüyerek ve şehir içi otobüs yoluyla erişim sağladığı, şehir içi otobüsleri ile ulaşım sağlamak isteyen kullanıcılar içinse bekleme süresi bulunduğu gözlemlenmiştir. Kullanıcıların alana ulaşımının iyileştirilmesi ve her an alana giden bir ulaşım aracı bulabilmesi için alana yönelik şehir içi otobüs seferleri artırılmalıdır. Otobüs seferlerinde yapılacak artırım ile ulaşım (taksi ve özel oto dışında) kriteri 1 puan artarak maksimum puana ulaşır 4 puan olacaktır.

- Alanda herhangi bir alternatif ulaşım seçeneği bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle alternatif ulaşım yolu olarak, şehir içinde düzenlenecek bisiklet yolları ve yapılacak bisiklet kiralama uygulaması ile alana diğer ulaşım yollarıyla gelmeyi tercih etmeyen kişiler için ulaşım süresi düşürülerek, alternatif bir ulaşım yolu ile alana rahat bir şekilde ulaşımını sağlanmalıdır. Bu sayede puan almayan ulaşımında diğer kolaylıklar kriteri puan olarak 1 puan olacaktır (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

Bu sayede ulaşılabilirlik başlığı ulaşım (taksi ve özel oto dışında) kriterinden 1 puan, ulaşımında diğer kolaylıklar kriterinden 1 puan olmak üzere toplamda 2 puan artarak 16 puan olacaktır.

Rekreatif kolaylık

- Piknik alanlarında olmadığı tespit edilen ocak unsuru piknik alanlarına eklenmeli ve yeterli gelmediği tespit edilen çeşme unsuru ise fazlalaştırılmalıdır. Bu sayede piknik tesisleri kriteri 1 puan artarak 4 puan olacaktır.

- Alanda piknik ve spor alanlarının çevresinde bulunan çeşmeler ve bir hayrat çeşmesi kullanıcılar tarafından su kaynağı olarak kullanılmaktadır. Alanda yer alan bu çeşmelerin çoğunun piknik alanlarının çevresinde bulunduğu ve diğer rekreasyon alanlarında vakit geçiren kişiler için su kaynağına ulaşabilmenin zaman aldığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle alanın sağladığı su durumu, belli yerlerde konumlandırılacak su kaynaklarıyla desteklenerek, kullanıcıların su kaynağına erişimi kolaylaştırılmalı ve yeterli duruma getirilmelidir. Bu sayede su durumu kriteri kullanıcılara yeterli miktarda su kaynağı sağlayacağı için 2 puan artarak 3 puan olacaktır.

- Alan içerisinde geceleme tesislerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Çalışma alanı günübirlik kullanıma uygun bir alan olduğu ve geceleme tesislerinin kurulacağı bir altyapıya sahip olmadığı için geceleme tesisleri kriteri için bir öneri getirilememiştir.

- Alan içerisinde yer alan tuvaletlerin, yazın çalışma alanının kalabalık olduğu durumlarda, özellikle de konser, tiyatro gibi etkinlik zamanlarında kullanıcı kapasitesine yeterli gelmediği ve kullanıcılara ücretli olarak hizmet verdiği gözlemlenmiştir. Bu nedenle tuvaletlerin kabin sayıları artırılmalı, aynı zamanda kullanıcıların her koşulda ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına ücretsiz olarak hizmet vermeye başlamalıdır. Dolayısıyla WC kriteri 1 puan artarak 2 puan olacaktır.

- Yapılan gözlemler sonucunda, otopark alanlarının çok fazla arabaya hizmet veremediği gözlemlenmiştir. Fakat çalışma alanı içerisinde konser alanı olarak belirlenen bir alanın, etkinlik zamanları dışında otopark alanı olarak değerlendirildiği ve bu durumda kapasitenin artarak daha fazla kullanıcıya otopark alanı sağladığı tespit edilmiştir. Yine de konser gibi etkinlik zamanlarında kullanıcıların bu alanı kullanmadığı ve alan her zamanki yoğunluğundan daha fazla yoğunluğa ulaştığı için kullanıcıların arabalarını alanın dışında herhangi bir yere park etmesine neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle Gölet Doğal Yaşam Alanının girişinde boş olarak bulunan ve 550 araca otopark olanağı sağlayacak kapasitede olan bir alanın, Gölet Doğal Yaşam Alanının bünyesine katılarak otopark alanlarına dâhil edilmesiyle, otoparkların sayısı artırılmalıdır. Bu durumda kullanıcılara daha fazla otopark imkânı sağlayacak alan için otopark kriteri 1 puan artarak 2 puan olacaktır.

Dolayısıyla rekreatif kolaylık başlığı, piknik tesisleri kriterinden 1 puan, su durumu kriterinden 2 puan, WC kriterinden 1 puan ve otopark kriterinden 1 puan olmak üzere toplamda 5 puan artış göstererek 18 puana ulaşacaktır (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

Olumsuz etkenler

- Yapılan araştırmalar sonucunda, Akhisar kentinin hava kalitesinin iyi ve orta seviye arasında değişim gösterdiği gözlemlenmiştir. Hava kirliliği kriterine direkt olarak müdahale edilemeyeceği için bu kriter adına bir öneri geliştirilmemiştir.

- Olumsuz etkenler başlığı altında yer alan su kirliliği kriteri, peyzaj değeri başlığı altındaki deniz, göl, akarsular başlığı için yapılacak öneri ile ortadan kalkacak ve alan su kirliliği kriterinden 0 puan almış olacaktır. Bu sayede olumsuz etkenler kriteri toplamda -1 puan olacaktır (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

Gölet Doğal Yaşam Alanının, tespit edilen eksik yönlerini tamamlayarak, rekreasyon potansiyelinin artırılması adına yapılan tüm bu öneriler sonucunda, peyzaj değeri 2 puan artarak 28 puan, iklim değeri sabit kalarak 23 puan, ulaşılabilirlik 2 puan artarak 16 puan, rekreatif kolaylık 5 puan artarak 18 puan, olumsuz etkenler 1 puan eksilerek -1 puan olmak üzere ana başlıkların aldığı puanlarda meydana gelecek farklılıklar, toplamda alanın değerini 10 puan artırıp %84 seviyesine taşıyarak, rekreasyon potansiyelinin çok yüksek olmasını sağlayacaktır (Tablo 14) (Şenkuş ve Kelkit, 2022).

Tablo 14

Öneriler sonrası alanın rekreasyonel potansiyeli

Sembol	Anlamı	Maksimum puan (Ögenin ağırlık puanı)	Aldığı Puan	Değişiklikler sonrası alacağı puan
P	Peyzaj değeri	35	26	28
İ	İklim değeri	25	23	23
U	Ulaşılabilirlik	20	14	16
RK	Rekreatif kolaylık	20	13	18
OSE	Olumsuz etmenler	0 (Minimum -10)	-2	-1
RP (%)	Rekreasyon Potansiyeli	100	74	84

Sonuç olarak; fiziksel, psikolojik ve toplumsal olarak bireylere çok fazla fayda sağlayarak yaşam kalitesini arttıran rekreasyon alanlarının, kişilere sağlayacağı imkânların ve rekreasyon potansiyellerinin tespit edilmesi, kullanıcıların bu alanlar içerisinde vakit geçirirken rekreasyon ihtiyacını tam anlamıyla karşılayabilmesi açısından fazlasıyla önem taşımaktadır. Araştırma kapsamında, Gölet Doğal Yaşam Alanının rekreasyonel potansiyelinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen incelemeler sonrasında, rekreasyon potansiyeli yüksek olarak tespit edilen alan üzerinde insan etkisiyle olumlu yönde yapılacak olan iyileştirmeler, kullanıcıların rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirirken mevcut durumda karşı karşıya kaldıkları olumsuz faktörlerin giderilmesine ve rekreasyon potansiyelinin artmasına yardımcı olarak, kişilerin alandan maksimum düzeyde verim almasına ortam oluşturulacaktır.

KAYNAKÇA

- Abbasi A, Alalouch C and Bramley G (2016). “Open space quality in deprived urban areas: user perspective and use pattern”. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 216(2016), 194-205. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.12.028>
- Ağılönü, A. ve Mengütay, S. (2009). “Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 161-176.
- Akbulut, Z. ve Topay, M. (2020). “Antalya Atatürk Kültür Parkı örneğinde rekreasyonel ekosistem hizmetlerinin değerlendirilmesi”. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(1), 64-80.
- Akesen, A. (1984). “Açık hava rekreasyonunda bazı temel kavramlar ve özellikleri”. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 34(1), 131-137.
- Akgül Gök, Z. (2018). *Kentsel açık-yeşil alanlarda kullanıcıların güvenlik algısı: Isparta kenti örneği*. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Akhisar. (2022, 30 Mayıs). Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Akhisar>
- Akhisar Belediyesi. (2022a). Akhisar Tarihçesi. Erişim: 10 Nisan 2022, <https://www.akhisar.bel.tr/akhisar/akhisar-in-tarihcesi>
- Akhisar Belediyesi. (2022b). Nüfusu, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapı. Erişim: 15 Nisan 2022, <https://www.akhisar.bel.tr/akhisar/nufusu-ekonomik-sosyal-ve-kulturel-yapi>
- Akhisar Belediyesi'nin 23 Nisan programı belli oldu. (2019, 22 Nisan). Erişim adresi: <https://www.yeniakhisarinsesi.com/haber/akhisar-belediyesinin-23-nisan-programi-belli-oldu-14084.html>
- Akhisar Bölgesinde Yıl Boyu İklim ve Hava Durumu. (t.y.). Erişim adresi: <https://tr.weatherspark.com/y/148588/Akhisar-Türkiye-Ortalama-Hava-Durumu-Yıl-Boyunca>
- Akhisar nüfusu 2021. (t.y.). Erişim adresi: <https://nufusukac.com/akhisar-nufusu-manisa/>
- Akınlı, Ö. ve Akbaş, F. (2019). “Akhisar (Manisa) ilçesindeki kırsal yerleşim birimlerinin adlandırılmasında etkili olan coğrafi faktörler”. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(12), 855-878. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2019.277>
- Akova, İ. (2012). “Turizm Coğrafyası”. S. Günay Aktaş (ed.). içinde *Turizm Coğrafyası ve Planlama* (s. 2-36). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Aksoy, Y. (2001). *İstanbul kenti yeşil alan durumunun irdelenmesi*. Doktora tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Akten, M. (2003). "İsparta İlindeki bazı rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (2), 115-132.
- Akten, M. ve Akten, S. (2011). "Rekreasyon potansiyellerinin belirlenmesine yönelik bir model yaklaşımı: Gülez yöntemi". *I.Ulusal Sarıgöl İlçesi Ve Değerleri Sempozyumu*, 17-19 Şubat 2011, Sarıgöl.
- Altınöz, Ö., Tırıl, A. ve Arslan, Ö. E. (2014). "Hamsilos Tabiat Parkı'nın rekreasyon potansiyelini belirlemeye yönelik bir araştırma". *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(1), 21-38.
- Ankaralı, (2019). *Bartın Nehri Gölbucağı boğaz kesimi rekreasyonel alan kullanım potansiyelinin peyzaj tasarımı açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Aslan, F., Ateş, O., Büyükbayraktar, N. ve Kabataş, E. (2021). "Kırklareli Kavaklımeşe Korusu Tabiat Parkının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi". *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 22(2), 321-330.
- Atlı, S. (2018). "Bir sülfinin sılaya vuslatından günümüze: Manisa-Akhisar Çağlak Mesiresi/Festivali". *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 337-357.
- Balcı, V. (2003). "Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması". *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Bayramoğlu, E. ve Yurdakul, N. M. (2020). "Trabzon 100.Yıl Parkı ve çevresinin rekreasyon potansiyelinin saptanması". *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(1), 38-46. <https://doi.org/10.24011/barofd.621911>
- Bozkurt, S. G. (2016). "Gürün (Sivas) ilçesinin rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi". *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 66(1), 318-328. <https://doi.org/10.17099/jffiu.68635>
- Bozkurt, S. G. (2019). "Gürün (Sivas) İlçesi Gökpınar Gölü ve çevresinin rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi". *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 29-39.
- Budak, E. Z. (2010). *Cumhuriyet döneminde Antakya kenti açık ve yeşil alan sistemlerinin irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Hatay.

- Ceylan, M. A. (2006). “Yayla Gölü (Buldan) ve rekreasyon potansiyeli”. *Coğrafya Dergisi*, 11(16), 323-354.
- Chhetri, P. and Arrowsmith, C. (2008). “GIS-based modelling of recreational potential of nature-based tourist destinations”. *Tourism Geographies*, 10(2), 233–257.
- Çalışkan, H. ve Çelik A. (2017). “Bursa ili Mustafakemalpaşa ilçesinin peyzaj değerleri ve rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi üzerine araştırma”. *International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences*, 1(2), 13-22.
- Çam Kaynar, S. (2011). *Akhisar-Gölmarmara-Gördes-Sındırgı bölgesi doğal radyoaktivitesinin jeolojik yapı ile ilişkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Çavuş, A. ve Aker, P. (2021). “Turgut Özal Tabiat Parkı’nın rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi”. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1), 193-212.
- Çavuş, G. (2013). *Deprem bölgelerindeki açık-yeşil alan sistemi ilke ve standartlarının Bolu İli örneğinde irdelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetinkaya, G. (2014). *Doğa yürüyüşü parkurlarının turizm amaçlı değerlendirilmesi: Antalya Beydağları örneği*. Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çetinkaya, G. Erman, A. ve Uzun, M. S. (2015). “Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi”. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 851-869.
- Çıdam, F. B. (2007). *Diyarbakır kent dokusunun turizm ve rekreasyon kaynaklarının peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirci Orel, F. ve Yavuz, M. C. (2003). “Rekreasyonel turizmde müşteri potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11), 61-76.
- Derman, E. (2018). “Serbest zaman aktivitesi olarak doğa yürüyüşüne gençlerin katılım kısıtlarının belirlenmesi”. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, 4(19), 429-434.
- Douglass, R. W. (1982). *Forest Recreation*. Pegamon Press: Newyork, Oxford, Toronto, Sydney, Paris, Frankfurt.

- Doyduk, S. (2006). “Akhisar kent merkezi tarihi doku analizi”. *C.B.Ü. Fen Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 19-27.
- Demografi. (t.y.). Erişim adresi:
<https://www.endeksa.com/tr/analiz/manisa/akhisar/demografi>
- Erat, Z. (2017). *Orta Tunç Çağı'nda Akhisar ve çevresi (Hastane Höyüğü kazı sonuçlarının da katkılarıyla)*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Erduran, F. (2006). “İlgaz Dağı Milli Parkı'nın koruma ve kullanım ilkeleri açısından turizm-rekreasyon potansiyelinin saptanması”. *Atatürk Üniversitesi. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 37(2), 225-233.
- Galanina, T. V., Mikhailov, V. G., Golofastova, N. N. and Koroleva, T. G. (2017). “Investment appeal of the recreational potential of the region”. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 50(2017), 1-6. .
<https://doi.org/10.1088/1755-1315/50/1/012037>
- Google Earth. (t.y.). Erişim adresi:
https://earth.google.com/web/search/akhisar+gölet/@38.9136346,27.8176266,90.40049103a,800.21900295d,35y,0h,45t,0r/data=CnkaTxJJCiUweDE0YjIjZTFjOWU3MjVjMDE6MHg3ZGYyNDY3MDBjMjY2ZDQ3GT2_g_rxdENAIfrWE_pP0TtAKg5ha2hpc2FyIGfDtmxldBgCIAEiJgokCVnUpWDgdUNAEZKjWHxHdENAGVp4hrfx1DtAIVoHomRzzDtAKAI
- Gulam, A. (2016). “Recreation-need and importance in modern society”. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education* 1(2), 157-160.
- Gül, A. ve Küçük, V. (2001). “Kentsel açık-yeşil alanlar ve Isparta kenti örneğinde irdelenmesi”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2(1), 27-48.
- Güleç, S. (1990). “Ormaniçi rekreasyon potansiyelinin saptanması için geliştirilen bir değerlendirme yöntemi”. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 40(2), 133-147.
- Güneş Olğun, N. (2019). *Korunan doğal alanların rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi: Bolu örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Hantekin, O. (2019). *Akhisar’da (Manisa) zeytin tarımını etkileyen fiziki coğrafya koşullarının analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kahya, C. (2018). *Sakarya Kent Park ve Sakarya Park örneklerinde kullanıcı memnuniyeti ve kalite karşılaştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Karaküçük S. (2014). *Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Karadağ, A. A. ve Akpınar, N. (2002). “Eğirdir ilçesinin rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi”. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 9(2), 189-196. https://doi.org/10.1501/Tarimbil_0000000789
- Karavaş, B. (2017). “Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi 'Artvin Kenti örneği’”. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1), 58-69. <https://doi.org/10.24011/barofd.291998>
- Karlier, G. (2017). *Kent parkları kavramı ve Bursa kent parklarında kullanıcı memnuniyetinin irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erişim adresi: <https://acikerisim.uludag.edu.tr/bitstream/11452/10587/1/470579.pdf>
- Kaya, A. (2020). *Rekreasyonel seyahatlere ilişkin itme çekme faktörleri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kaya, A., Demirel, D. ve Harmandar Demirel, D. (2021). “Akademik serbest zaman ve rekreasyon araştırmaları”. A. Kaya ve S. Uslu (ed.). içinde *Ciddi serbest zaman ve rekreasyon uzmanlığı arasındaki ilişkinin kavramsal açıdan incelenmesi* (s. 4-23). NEÜ Yayınları: Konya.
- Kaya, F. (2007). *Bartın kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kerimbay, B. S., Janaleyeva, K. M. ve Kerimbay N. N. (2020). “Tourist and recreational potential of landscapes of the specially protected natural area of Sharyn of the Republic of Kazakhstan”. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 28(1), 67-79.
- Kılıç, C. O. U. (2020). *Kapıdağ yarımadası alan kullanımının turizm ve rekreasyon planlama kararları üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Koç, Y. (2006). *İmrahor Vadisi'nin rekreasyon potansiyelinin saptanması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçyiğit M. ve Yıldız, M. (2014). "Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği". *International Journal of Science Culture and Sport*, (Özel Sayı 2).
- Koday, Z., Akbaş, G. ve Kaya, G. (2017). "Akhisar büyükşehir ilçesinin idari coğrafya Analizi". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 443-455.
- Komossa, F., Zanden, E. H., Schulp, C. J. E. and Verburg, P. (2018). "Mapping landscape potential for outdoor recreation using different archetypical recreation user groups in the European Union". *Ecological Indicators*, 85(2018), 105-116. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2017.10.015>
- Kuter, N. (2007). *Çakıri kenti açık ve yeşil alan varlığı içinde tarihi kent merkezi kentsel peyzaj tasarımı açısından değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçük, S. (2015). *İşgörenlerin rekreasyonel etkinliklere katılım düzeyleri ile çalışma performansları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lee, K. B., Sohn, S. Y. and Yang, S. (2014). "Design guidelines for the Dashilar, Beijing open green space redevelopment Project". *Urban Forestry & Urban Greening*, 13(2), 385-396. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2013.12.008>
- Loures, T., Santos, R. and Panagopoulos, T. (2007). "Urban parks and sustainable city planning-the case of Portimão, Portugal". *WSEAS Transactions on Environment and Development*, 3(10), 171-180.
- Mansuroğlu, S. (2002). "Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi". *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62.
- Mercangöz, S. (1994). "Akhisar Ulu Camii içindeki düğümlü Bizans sütunları". *Sanat Tarihi Dergisi*, 7(7), 146-162.
- Meriç, S. ve Bozkurt, Ö. (2017). "Van Gölü'nün rekreasyonel turizm potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi". *International Journal of Cultural and Social Studies*, 3(1), 154-167.
- Ocak, R. Ö. ve Perçin, H. (2014). "Kent parklarının tasarım anlayışlarının yurtiçi ve yurtdışı örneklerinde incelenmesi". *Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi*, 1(1), 12-20.

- Onsekiz, D. ve Emür, S. H. (2008). “Kent parklarında kullanıcı tercihleri ve değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(24), 69-105.
- Önder, S. (2003). “Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerinde bir araştırma”. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 17(32), 31-38.
- Önder, S. ve Polat, A. T. (2012). “Kentsel açık-yeşil alanların kent yaşamındaki yeri ve önemi”. *Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu Ve Bakım Esasları Semineri*, 19 Mayıs 2012, Konya.
- Özçalık, M. ve Kumru, S. M. (2019). “Kapıçam Tabiat Parkı’nın Gülez yöntemine göre rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi”. *Turkish Journal of Forest Science*, 3(2): 129-141.
- Özdemir, A. (2009). “Katılımcı kentli kimliğinin oluşumunda kamusal yeşil alanların rolü: Ankara kent parkları örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(1), 144-153.
- Özdemirci, F. (1987). “Gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesinde kitap ve kütüphanelerin rolü”. *Milli Kültür*, 57, 58-71.
- Özkır, A. (2007). *Kent parkları yönetim modelinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, B. (2004). *Kentsel açık ve yeşil alan sistemi oluşturulması: Kayseri kent bütünü örneği*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, S. ve Özdemir, Z. (2013). “Kentsel açık ve yeşil alanların yaşam kalitesine etkisi “Kastamonu örneği”. *Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1), 109-116.
- Paracchini, M. L., Zulian, G., Kopperoinen, L., Maesa, J., Schägner, P., Termansen, M., Zandersen, M., Perez-Soba, M., Scholefield, P. A. and Bidoglio, G. (2014). “Mapping cultural ecosystem services: a framework to assess the potential for outdoor recreation across the EU”. *Ecological Indicators*, 45(2014), 371-385.
- Paslı, M. M. (2017). *Trabzon-Maçka Altındere Vadisi Milli Parkının rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesi ve turizm etkinliklerine katılan kişilerin kişilik tiplerine göre memnuniyet düzeylerinin ölçülmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pehlivanoğlu, M. (2014). “Rekreasyon ve ormaniçi rekreasyon planlaması”. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 26(2) , 142-170.

- Polat, A. T. ve Önder, S. (2004). “Kent parkı kavramı ve Konya kenti için bir kent parkı örneği”. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 18(34), 76-86.
- Rudskii V. V., Mechkovskaia O. A., Dugarskaia, T.A., Sidorov, I.V. and Shevchenko P. S. (2019). “Natural and recreational potential of some European Regions”. *Atlantis Highlights in Material Sciences and Technology*, 1, 630-633. <https://doi.org/10.2991/isees-19.2019.124>
- Sağlık, A. (2014). *Çanakkale kenti rekreasyon potansiyelinin kentlerin yaşanabilirliği açısından değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Sağlık, A. ve Kelkit, A. (2014). “Çanakkale kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi”. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 27–36.
- Sandal, E. K. ve Karademir, N. (2013). “Kahramanmaraş ilindeki günübirlik rekreasyon alanlarının potansiyelinin belirlenmesi ve kullanımı ile ilgili sorunlar”. *Türk Coğrafya Dergisi*, (60), 25-36.
- Serbest Şimşek, D. (2007). *Tekirdağ Merkez ilçe kıyı şeridi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Sertkaya, Ş. (2001). *Bartın ili bölgesinin turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sevil, T. (2012). “Boş zaman ve rekreasyon: kavram ve özellikler”. S. Kocaekşi (ed.). içinde *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi* (s. 3-25). Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.
- Sezer, B. ve Akova, O. (2016). “Kent sakinlerinin rekreasyon tercihleri, rekreasyon alanlarının algılanan değeri ve gerçek kullanımı arasındaki ilişki”. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 94-115.
- Surat, H. (2016). “Güleç yöntemine göre Deriner Baraj Gölü ve yakın çevresi rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi ve alan kullanım önerilerinin geliştirilmesi”. *KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi*, 20(3), 247-257. <https://doi.org/10.18016/ksudobil.289461>
- Sü Ersöz, S. ve Aslan, E. (2017). Istranca (Yıldız) ormanlarının rekreasyon potansiyelinin Güleç metodu ile değerlendirilmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, (9), 83-107. <https://doi.org/10.18020/kesit.1180>

- Şenkuş, D. ve Kelkit, A. (2022). Akhisar Kenti Gölet Doğal Yaşam Alanının Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Mimarlık, Planlama ve Tasarımda Güncel Araştırmalar Gece Kitaplığı Cilt 1*, 214-238.
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (t.y.). Erişim: 18 Mayıs, 2022, <https://sim.csb.gov.tr/Services/AirQuality>
- Temuçin, E. (1991). *Manisa ve Akhisar ovalarında iklim ve ortam ilişkileri (uygulamalı bir coğrafya araştırması)*. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management*. Routledge: Abingdon.
- Toy, S. ve Yılmaz, S. (2009). “Peyzaj tasarımında biyoklimatik konfor ve yaşam mekanları için önemi”. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 133-139.
- Türkmen, B. ve Topay, M. (2020). “Bodrum Şevket Sabancı Parkı’nın kullanıcı isteklerine göre değerlendirilmesi”. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(1), 1-10. <https://doi.org/10.30785/mbud.592632>
- TÜİK. (2022). Erişim: 20 Nisan 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2021-45500>
- Ursavaş, Ö. (2018). “Manisa’nın Akhisar ilçesinde kutlanan Çağlak Festivali üzerine bir inceleme”. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 11(23), 111-123.
- Uzun, S. (2005). *Kırsal ve kentsel alanlardaki parklarda kullanıcı memnuniyeti; Gölcük Ormanı içi dinlenme alanı ve İnönü Parkı örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Uzun, S. ve Müderrisoğlu, H. (2007). “Kırsal ve kentsel alanlardaki parklarda kullanıcı memnuniyeti; Gölcük orman içi dinlenme alanı ve İnönü Parkı örneği”. *Ormancılık Dergisi*, 3(2), 84-99.
- Uzun, S. ve Müderrisoğlu, H. (2010). “Kırsal rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: Bolu Gölcük orman içi dinlenme yeri örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(1), 67-82.
- Yazıcı, K. ve Gülgün Aslan, B. (2017). “Açık-yeşil alanlarda dış mekân süs bitkilerinin önemi ve yaşam kalitesine etkisi; Tokat kenti örneği”. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 54(3), 275-284. <https://doi.org/10.20289/zfdergi.387828>
- Yerli, Ö. ve Kesim G. A. (2009). “Kentsel koridorların estetik ve işlevsel yönden irdelenmesi: Düzce örneği”. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 1(1), 0-0.

- Yeşil, P. ve Hacıoğlu, V. (2018). “Limni Gölü Tabiat Parkı peyzaj değerlerinin rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi”. *Türk Tarım-Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(6), 680-688. <https://doi.org/10.24925/turjaf.v6i6.680-688.1568>
- Yılmaz, A. (2006). *Ankara metropoliten alanının yeşil alan sisteminin analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, B. G. (2016). *İstanbul/Sancaktepe İlçesi kentsel açık yeşil alan sistemlerinin irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, H. (1994). *Kentsel peyzaj planlaması yönünden Salihli Kenti'nin yapısal analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, H., Kardeş, B. ve Erdoğan Yüksel, E. (2009). “Gülez yöntemine göre Kafkasör Kent Ormanının rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi”. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 53-61.
- Yılmaz, H., Yılmaz, S. ve Demircioğlu Yıldız, N. (2003). “Kars kent halkının rekreasyonel talep ve eğilimlerinin belirlenmesi”. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 34(4), 353-360.
- Yılmaz, R. (2006). “Saroz Körfezi'nin turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyeli üzerine bir araştırma”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(1), 124-135.
- Yılmaz, S. (2004). “Serçeme Vadisinin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi”. *Ekoloji*, 13(51), 1-6.
- Yorulmaz, A. (2006). *Harikalar Diyarı Parkının kullanıcı profili ve beklentilerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yörük, İ., Gülgün B. ve Türkyılmaz, B. (2005). “Akhisar ilçesi kentsel alan kullanım değişiminin belirlenmesi üzerine bir araştırma”. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 42(3), 171-182.
- Yücel, G. F. (2005). *Kent parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması*. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yüksel, M. ve Yeşil, M. (2017). “Kent ve rekreasyon (Ordu Kenti örneği)”. *Mavi Atlas*, 5(2), 355-382. <https://doi.org/10.18795/gumusmaviatlas.351369>